

Tähtimaa emb.
invent. #376

Laste arwuwald.

I.

Arwamise A-B-D.

(Arwupite 1 kuni 100.)

Õpetajate kogumik
nr. 63

Kirja pannud

J. Kurrik.

Neljas trükk.

Tartus.

Schnakenburg'i trüff ja kulu.

1906.

Tartu õpetuskonna kuratori herra ringkirjas
0. januarist 1889 on järgmist otsustatud:

Kurriku wälja-antud rehkenduse õpetuse raamat
laste jaoks on hea õpetamisewiisi järele kokku
seatud, kordkorralt fergemalt raskemale edasi
minnes. Naamatus on paras hulk mitmesuguseid
ja laste arusaamise kohaseid ülesandeid, mis üsna
süüdsat järke mööda on seatud.

Et see kooliraamat Gestickeelse rehkenduse alg-
õpetuse juures kasulik wõib olla, siis tegi kuratori
nõuukogu otsuseks, teda Gesti rahwakoolides pruuz-
kimisele lubada.

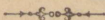
A-11042

Laste arwuwald.

I.

Arwamise A-B-D.

(Arwupiir 1 kuni 100.)

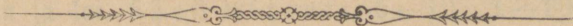

Kirja pannud

J. Kurrik.

3
—
33.

Neljas trüff.

Lartus.

Schnafenburg'i trüff ja kulu.

1906.

Enaste armuwalla teised jaud on :

II. Täisarmud.

III. Murrud.

TAPPU ULIKOOLI
RAAMATUKOGU

i 33115151

Esimene peatükk.

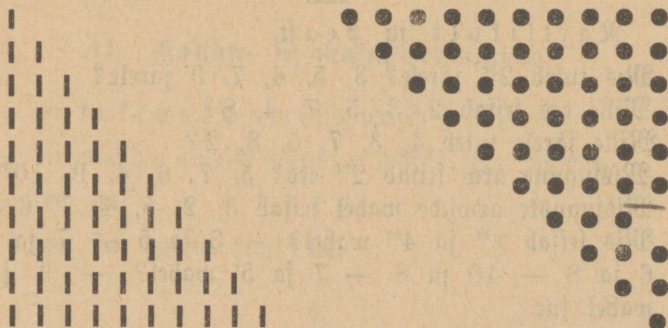
Arvupiir 1—10.

I. Ettevalmistamine.

I.

Näitlikult.

1) Arvude järg.

- 2) Pane tähele ja ütle: Seal on üks kriips (kuulifene); seal on kaks kriipsu jne. kuni kümme kriipsu. (Lapsed kostku üksikult ja hulgani). — Niisama tagaspidi!
- 3) Mäta ja loe ühest wiieni; 5—10; 1—10; 3—9.
- 4) Loe ära (walju healega), kus on 4 kuulifest, 6, 3, 7, 9 kuulifest jne.

Pea ft.

- 5) Loe 1 kuni 5! — 5—10; 4—9; 2—7; 1—10.
- 6) Loe tagaspidi! 5—1; 6—2; 10—5; 8—1; 10—1.

- 7) Loe 1—10! 10—1.
- 8) Loe 1—9, aga jäta igaford 1 wahelt maha!
Niisama tagaspidi 9—1.
- 9) Sakka 2^{ben} lugema ja jäta ifka 1 wahelt maha! (funi 10^{neni}). Niisama tagaspidi 10—2.
- 10) Loe ära, mitu sõrme su paremal käel on! — pahemal käel? — kahel käel kofku?

II.

Kirjalikult.

- 1) Soonitage oma tahwlite peale need kriipsud (1—10)!
- 2) Soonitage niisama, aga nüüd peast!
- 3) Tehke nüüd kriipsude asemele rõngakesed!
- 4) Nüüd uuesti, aga hakake 10^{neft} peale (funi 1ⁿⁱ)!

III.

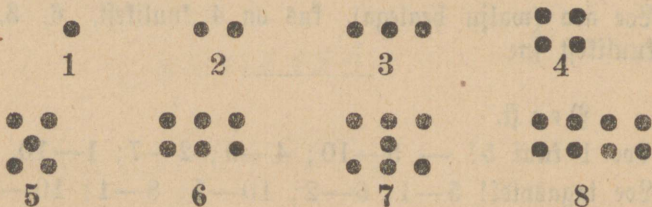
Räitlikult ja peast.

- 1) Mis tuleb 2^{be} järele? 3, 5, 4, 7, 9 järele?
- 2) Mille ees seisab 2, 3, 5, 7, 4, 8?
- 3) Mille järele tuleb 4, 3, 7, 5, 8, 2?
- 4) Misfugune arv seisab 2^{be} ees? 5, 7, 6, 4, 9, 10^{ne} ees?
- 5) Misfuguste arwude wahel seisab 3, 2, 5, 4, 7, 6, 9?
- 6) Mis seisab 2^{be} ja 4^{ia} wahel? — 3 ja 5 — 7 ja 9 — 6 ja 8 — 10 ja 8 — 7 ja 5^e wahel? — 9 ja 7me wahel jne.

IV.

Kirjalikult.

- 1) Arwude sifu ja arwu-tähed (= numbrid).

9

10

- 2) Kirjutage iga rõngufogu üks tahvli külg — iga fogu ise näul!
- 3) Kirjutage numbrid 1, 4, 7, — iga nummert üks tahvli-külg ja igale numbrile ifka niimitu rõngast juure, kui mitu ühte number tähendab, — iga rõngafogu ise näul!
- 4) Niisama: a) 2, 3, 5; — b) 0, 6, 9; — d) 8.
- 5) Pange arvud 1—10 ja 10—1 numbritega kirja! Arvutäht 0 tähendab, et ühtegi polemas ei ole.

Tähendus. Numbrite kirjutamist õpetagu ja harjutagu kooliõpetaja lapse hooliga ja palju — et lapsed neid ilusasti ja selgesti kirjutama õpikšivad.

II. Kokku- ja maha-arwamine.

+ on kokkuarwamise märk; loe: ja.

— on mahaarwamise märk; loe: vähem.

= loe: on.

? loe: kui palju, (mitu).

I.

Pea ft *)

- 1) Kui palju on $1 + 1^{**})$ $1 - 1?$ $2 - 1?$ $2 - 2?$
- 2) Meie õuel on üks mäelt-wäraw ja üks alt-wäraw; mitu wärawat neid on?
- 3) Saamil oli 2 frihwelt; neist finkis ta ühe Mannile, mitu frihwelt jäi talle endale?
- 4) Suku sai ema käest 1 kop. raha; selle kautas ta ära; mitu kop. jäi talle weel?
- 5) Peeter sai isa käest 2 õuna; ta söi ühe ise ära, ühe finkis ta wennale; mitu õuna oli tal nüüd weel?

*) „Pea ft“ tähendagu rehendamise-teeses ifka „näitlikult ja pea ft“; sest õpetamise-wiis olgu ifka näitlik!

**) Näitlikult: 1 kuulitene + 1 kuuline jne.

Kirjalikult.

- 6) $1 + 1 = ?$
 $1 - 1 =$
 $2 - 1 =$
 $2 - 2 =$
-

Pea ft.

- 7) Kui palju on $2 + 1$? $3 - 1$? $1 + 2$? $3 - 2$? $3 - 3$?
 8) Mart ostis paberit 2te kop. eest ja ühe krihvli, mis 1 kop. maksis; kui palju raha ta ühtekokku maksis?
 9) Lõua peal oli 3 õuna. Mihkel võttis neist 2 endale; mitu jäi weiksele Tütstile?*)

Kirjalikult.

10) $2 + 1 =$	11) $2 - 1 =$
$3 - 1 =$	$1 - 1 =$
$1 + 2 =$	$1 + 1 =$
$3 - 2 =$	$2 - 2 =$
$3 - 3 =$	$1 + 2 =$
-

Pea ft.

- 12) Kui palju on $3 + 1$? $4 - 1$? $2 + 2$? $4 - 2$? $1 + 2$?
 $4 - 3$? $4 - 4$? $4 - 0$?
 13) Sõde oli 4^{ia} aastane; wend oli õest 3 aastat noorem; kui wana oli wend?
 14) Peremehele oli kaks punast hobust ja teist niipalju muste hobusid; mitu ühtekokku?

Kirjalikult.

15) $3 + 1 =$	16) $3 - 2 =$
$2 + 2 =$	$4 - 2 =$
$1 + 3 =$	$1 + 3 =$
$4 - 1 =$	$2 + 2 =$
$4 - 2 =$	$1 + 2 =$
$4 - 3 =$	$2 - 2 =$
$4 - 0 =$	$4 - 4 =$
$4 - 4 =$	$3 - 0 =$

*) Tähenbus. Kooliõpetaja loogu ise weel iga järe kohta sarnaseid tarwitatud ülesandeid juure.

Peast.

- 17) Urva ja ütle: $4 + 1?$ $5 - 1?$ $3 + 2?$ $5 - 2?$
 $2 + 3?$ $1 + 4?$ $5 - 4?$ $5 - 3?$ $5 - 5?$ $5 + 0?$
 $5 - 0?$
- 18) Tiul oli üks kolmeline ja üks kaheline; mitu kop. oli tal?
- 19) Tiul oli 5 kop., tema vennal oli 2, (3, 4, 1) kop. vähem, mitu kop. oli vennal?

Kirjalikult.

20) $4 + 1 =$	21) $5 - 5 =$
$5 - 1 =$	$5 + 0 =$
$3 + 2 =$	$5 - 0 =$
$5 - 2 =$	$2 + 2 =$
$2 + 3 =$	$4 - 3 =$
$5 - 3 =$	$1 + 3 =$
$1 + 4 =$	$1 + 4 =$
$5 - 4 =$	$4 - 4 =$

Peast.

- 22) Rehkenda wälja: $5 + 1 = ?$ $6 - 1;$ $4 + 2;$ $6 - 2;$
 $3 + 3;$ $6 - 3;$ $2 + 4;$ $6 - 4;$ $1 + 5;$ $6 - 5;$
 $3 + 2;$ $5 - 4;$ $2 + 4;$ $6 - 6.$
- 23) Majal oli eesküljes 4, teises otsaseinas 2 akent; mitu akent ühtekokku?
- 24) Aknal oli 6 ruutu; 2 ruutu oli rahe katti lõõnud; mitu oli terweks jäänud?
- 25) Süts sai ema käest 4 õuna; Sütu sai aga poole vähem õunu; mitu õuna oli nüüd mõlematel kokku?

Kirjalikult.

26) $5 + 1 =$	27) $6 + 0 =$
$6 - 1 =$	$6 - 0 =$
$4 + 2 =$	$6 - 6 =$
$6 - 2 =$	$4 - 1 =$
$2 + 3 =$	$5 - 4 =$
$6 - 3 =$	$3 + 3 =$
$2 + 4 =$	$5 - 3 =$
$6 - 4 =$	$6 - 2 =$
$1 + 5 =$	$4 + 2 =$
$6 - 5 =$	$5 - 2 =$

Pea ft.

- 28) Kui palju on: $6 + 1?$ $7 - 1?$ $5 + 2?$ $7 - 3?$
 $4 + 3?$ $7 - 5?$ $2 + 5?$ $7 - 6?$ $6 - 4?$ $5 - 4?$
 $7 - 7?$ $1 + 6?$ $0 + 7?$
- 29) Karjas oli 2 hõrga ja 5 lehma; mitu elajat oli see kari suur?
- 30) Peremees ostis linnast paari saapaid 4 rbl. eest, waka kaeru 1 rbl. eest; 2 rbl. jäi talle veel raha taskusse. Kui rikas oli ta linna tülles olnud?

Kirjalikult.

31)	$6 + 1 =$	$7 - 4 =$	32)	$7 - 7 =$	$4 - 2 =$
	$7 - 1 =$	$3 + 4 =$		$7 - 1 =$	$4 + 3 =$
	$5 + 2 =$	$2 + 5 =$		$7 - 3 =$	$6 - 4 =$
	$7 - 2 =$	$7 - 5 =$		$7 - 4 =$	$7 - 5 =$
	$4 + 3 =$	$7 - 6 =$		$5 - 2 =$	$7 - 6 =$
	$7 - 3 =$	$1 + 6 =$		$7 - 2 =$	$7 + 0 =$

Pea ft.

- 33) Kui palju on $7 + 1?$ $8 - 2?$ $5 + 3?$ $6 + 2?$
 $8 - 3?$ $4 + 4?$ $8 - 5?$ $1 + 7?$ $8 - 6?$ $2 + 6?$
 $8 - 7?$ jne.
- 34) Mida oli 8 noort puud istutatud; 3, (2, 5, 4, 7) neist kui wasiwad ära; mitu lässiwad kaswama?
- 35) Hansul oli kaks raha, kokku 8 kopikat; teine raha oli kolmeline; mitme kopikaline oli teine?

Kirjalikult.

36)	$7 + 1 =$	37)	$2 + 5 =$
	$8 - 1 =$		$3 + 5 =$
	$6 + 2 =$		$7 - 5 =$
	$5 + 2 =$		$8 - 5 =$
	$4 + 4 =$		$8 - 7 =$
	$8 - 2 =$		$1 + 7 =$
	$8 - 3 =$		$2 + 4 =$
	$8 - 4 =$		$4 + 4 =$
	$8 - 6 =$		$2 + 6 =$
	$3 + 5 =$		$8 - 8 =$

P e a ft.

- 38) Kui palju on $8 + 1$? $1 + 8$? $9 - 1$? $9 - 8$?
 $9 + 0$? $9 - 0$? $9 - 9$? $2 + 7$? $7 + 2$? $9 - 2$?
 $9 - 7$? $9 - 3$? $3 + 6$? $6 + 3$? $9 - 6$? $4 + 5$?
 $5 + 4$? $9 - 4$? $9 - 5$?
- 39) Ühes majas oli 3 tuba, igal tual 3 a Kent; mitu a Kent oli sel majal?
- 40) Laual sõivad isa, ema, 4 last, 1 sulane ja 2 ümardajat; mitu inimest?
- 41) Võõrussele kutsuti 9 külalist; 3 jäiwad tulemata; mitu neid tuli?

Kirjalikult.

42) $8 + 1 =$	43) $4 + 5 =$
$1 + 8 =$	$5 + 4 =$
$9 - 1 =$	$9 - 4 =$
$9 - 8 =$	$9 - 5 =$
$7 + 2 =$	$9 - 6 =$
$9 - 7 =$	$9 - 1 =$
$2 + 7 =$	$9 - 8 =$
$9 - 0 =$	$9 - 7 =$
$3 + 6 =$	$9 - 9 =$
$9 - 3 =$	$9 - 2 =$
$9 - 6 =$	$2 + 7 =$
$6 + 3 =$	$3 + 6 =$

P e a ft.

- 44) Rehkenda: $9 + 1$? $1 + 9$? $10 - 1$? $10 - 9$?
 $8 + 2$? $10 - 2$? $10 - 8$? $2 + 8$? $3 + 7$? $10 - 7$?
 $10 - 3$? $7 + 3$? $10 - 5$? $5 + 5$? $4 + 6$? $10 - 6$?
 $6 + 4$? $10 - 4$? $10 - 3$? $10 - 2$? $2 + 8$? $10 - 8$?
 $10 - 10$? jne.
- 45) Ema wiis 10 kana linna; ära osteti 4, (2, 5, 1, 3, 5, 7, 9, 10, 9, 8) kana; mitu ta kodu tagasi tõi?
- 46) Mikkel mõistis ju 10 kasku peast; Sukul oli veel 8, (7, 4, 5, 3, 2) õppida; mitu siis tema mõistis?
- 47) Koolis istus kahes pingis lapsi; esimeses pingis istus 5 tütar- ja 4 poisslast; teises oli 4 last wähem; mitu last istus teises pingis?

Kirjalikult.

48)	$9 + 1 =$	49)	$4 + 6 =$	50)	$5 + 4 =$
	$10 - 1 =$		$10 - 6 =$		$6 - 3 =$
	$8 + 2 =$		$3 + 7 =$		$7 - 2 =$
	$10 - 2 =$		$10 - 7 =$		$3 + 4 =$
	$7 + 3 =$		$2 + 8 =$		$2 + 7 =$
	$10 - 3 =$		$10 - 8 =$		$8 - 3 =$
	$6 + 4 =$		$1 + 9 =$		$1 + 8 =$
	$10 - 4 =$		$10 - 9 =$		$9 - 5 =$
	$5 + 5 =$		$10 + 0 =$		$7 + 3 =$
	$10 - 5 =$		$10 - 10 =$		$9 - 7 =$

II.

Pea ft.

- 1) Kui palju on $1 + 1?$ $1 - 1?$ $2 + 1?$ $2 - 1?$
 $3 + 1?$ $3 - 1?$ $4 + 1?$ $4 - 1?$ $5 + 1?$ $5 - 1?$
 $6 + 1?$ $6 - 1?$ $7 + 1?$ $7 - 1?$ $8 + 1?$ $8 - 1?$
 $9 + 1?$ $9 - 1?$ $10 - 1?$ (Järgimööda ja seast küsida.)
- 2) Kui palju on $1 + 2?$ $2 + 2?$ $2 - 2?$ $3 + 2?$
 $3 - 2?$ $4 + 2?$ $4 - 2?$ $5 + 2?$ $5 - 2?$ $6 + 2?$
 $6 - 2?$ $7 + 2?$ $7 - 2?$ $8 + 2?$ $8 - 2?$ $9 - 2?$
 $10 - 2?$
- 3) Peeter sai isa käest ühe õuna ja ema käest ka ühe; mitu tal nüüd oli? — Ta söi ühe ära; mitu jäi alles?
- 4) Ann puudus koolist haiguse pärast esimesel nädalal 4, teisel 2 päeva; mitu päeva koku?
- 5) Kell lööb praegu 10; mitu löi ta 2^{he} tunni eest?

Kirjalikult.

6)	$1 + 1 =$	$6 + 1 =$	7)	$1 + 2 =$	$6 + 2 =$
	$1 - 1 =$	$6 - 1 =$		$2 + 2 =$	$6 - 2 =$
	$2 + 1 =$	$7 + 1 =$		$2 - 2 =$	$7 + 2 =$
	$2 - 1 =$	$7 - 1 =$		$3 + 2 =$	$7 - 2 =$
	$3 + 1 =$	$8 + 1 =$		$3 - 2 =$	$8 + 2 =$
	$3 - 1 =$	$8 - 1 =$		$4 + 2 =$	$8 - 2 =$
	$4 + 1 =$	$9 + 1 =$		$4 - 2 =$	$9 - 2 =$
	$4 - 1 =$	$9 - 1 =$		$5 + 2 =$	$10 - 2 =$
	$5 + 1 =$	$10 - 1 =$		$5 - 2 =$	
	$5 - 1 =$				

Pea ft.

- 8) Urwa $1 + 3 = ?$ $2 + 3$; $3 + 3$; $3 - 3$; $4 + 3$;
 $4 - 3$; $5 + 3$; $5 - 3$; $6 + 3$; $6 - 3$; $7 + 3$;
 $7 - 3$; $8 - 3$; $9 - 3$; $10 - 3 = ?$ (Ka jea ft lüüida.)
- 9) Tuhani oli üks wieline ja üks kolmeline; mitu kop. kofku?
- 10) Mari on 8-aastane; weike wend Nadi alles 4-aastane; mitu aastat on Mari wennast wanem?
- 11) Kell löi praegu 4; mitu löi ta kolme tunni eest? Mitu saab ta 3 tundi hiljem sööma?

Kirjalikult.

- 12) $1 + 3 =$ $4 - 3 =$ $7 + 3 =$
 $2 + 3 =$ $5 + 3 =$ $7 - 3 =$
 $3 + 3 =$ $5 - 3 =$ $8 - 3 =$
 $3 - 3 =$ $6 + 3 =$ $9 - 3 =$
 $4 + 3 =$ $6 - 3 =$ $10 - 3 =$

Pea ft.

- 13) Keskenda $1 + 4 = ?$ $2 + 4$; $3 + 4$; $4 + 4$; $4 - 4$;
 $5 + 4$; $5 - 4$; $6 + 4$; $6 - 4$; $7 - 4$; $8 - 4$;
 $9 - 4$; $10 - 4 = ?$
- 14) Peres oli 2 poega ja 4 tütar; mitu last?
- 15) Mari oli 10^{ne} aastasest Tiust 4 aastat noorem; kui wana oli Mari? — Tiisa oli Marist 4 aastat noorem; kui wana oli Tiisa?
- 16) Meisiril oli 7 selli, aga õpipoisja 4 wähem; mitu õpipoisist?

Kirjalikult.

- 17) $1 + 4 =$ $5 + 4 =$ $7 - 4 =$
 $2 + 4 =$ $5 - 4 =$ $8 - 4 =$
 $3 + 4 =$ $6 + 4 =$ $9 - 4 =$
 $4 + 4 =$ $6 - 4 =$ $10 - 4 =$
 $4 - 4 =$

Pea ft.

- 18) Kui palju on $1 + 5?$ $2 + 5?$ $3 + 5?$ $4 + 5?$
 $5 + 5$; $5 - 5?$ $6 - 5?$ $7 - 5?$ $8 - 5?$ $9 - 5?$
 $10 - 5?$
- 19) Mitu sõrme on paremal käel? — pahemal käel? — kahel käel kofku?

- 20) Jüri oli oma kabe-aastaseft õest 5 aastat wanem; kui wana ta oli?
- 21) Kaarli rehendas eile 9 ülesannet; 5 neist oliwad wõltsi läinud; mitu ülesannet oli ta õigesti wälja rehendanud?

Kirjalikult.

- 22) $1 + 5 =$ $5 + 5 =$ $8 - 5 =$
 $2 + 5 =$ $5 - 5 =$ $9 - 5 =$
 $3 + 5 =$ $6 - 5 =$ $10 - 5 =$
 $4 + 5 =$ $7 - 5 =$
-

Pea ft.

- 23) Ütle, mis teeb wälja $1 + 6?$ $2 + 6?$ $3 + 6?$ $4 + 6?$
 $6 - 6?$ $7 - 6?$ $8 - 6?$ $9 - 6?$ $10 - 6?$
- 24) Kümnest käsust oli koolipoisjs juba 6 tükki päha õppinud; mitu oli tal weel õppida?
- 25) 9 õuna mul oli, 7 sõin ära; mitu jäi järele?
- 26) Kadri kirjutas tahwli ühe külje peale 3, teise külje peale 6 rida; mitu rida kofku?

Kirjalikult.

- 27) $1 + 6 =$ $6 - 6 =$
 $2 + 6 =$ $7 - 6 =$
 $3 + 6 =$ $8 - 6 =$
 $4 + 6 =$ $9 - 6 =$
 $10 - 6 =$
-

Pea ft.

- 28) Paljuks on $1 + 7?$ $2 + 7?$ $3 + 7?$ $7 - 7?$ $8 - 7?$
 $9 - 7?$ $10 - 7?$
- 29) Majal oli 3 usti ja 7 akent; mitu oli aknaid ja usti ühtekofku?
- 30) Karjas oli lambaid 10, oinid 7; mitu oli lambaid enam?

Kirjalikult.

- 31) $1 + 7 =$ $7 - 7 =$
 $2 + 7 =$ $8 - 7 =$
 $3 + 7 =$ $9 - 7 =$
 $10 - 7 =$
-

Pea ft.

- 32) Kui palju on $1 + 8$? $2 + 8$? $8 - 8$? $9 - 8$? $10 - 8$?
 33) Niifama: $1 + 9$? $9 - 9$? $10 - 9$? $10 - 10$?
 34) Ipa läks kell 2 kodust ära; tuli tagasi 8 tunni järele; mis kella ajal tuli ta tagasi?
 35) Hans on Peetrest, kes 7me aastane, 3 aastat wanem; kui wana on siis Hans?

Kirjalikult.

36)	$1 + 8 =$	37)	$1 + 9 =$
	$2 + 8 =$		$9 - 9 =$
	$8 - 8 =$		$10 - 9 =$
	$9 - 8 =$		$10 - 10 =$
	$10 - 8 =$		

III.

Pea ft. Kooliõpetaja korraldus I. ja II. all seiswaid tarmitatud ülesandeid ja loogu ise weel uusi juure!

Kirjalikult.

1)	$1 + 1 =$	2)	$2 + 1 =$	3)	$3 + 1 =$	4)	$4 + 1 =$
	$1 - 1 =$		$2 - 1 =$		$3 - 1 =$		$4 - 1 =$
	$1 + 2 =$		$2 + 2 =$		$3 + 2 =$		$4 + 2 =$
	$1 + 3 =$		$2 - 2 =$		$3 - 2 =$		$4 - 2 =$
	$1 + 4 =$		$2 + 3 =$		$3 + 3 =$		$4 + 3 =$
	$1 + 5 =$		$2 + 4 =$		$3 - 3 =$		$4 - 3 =$
	$1 + 6 =$		$2 + 5 =$		$3 + 4 =$		$4 + 4 =$
	$1 + 7 =$		$2 + 6 =$		$3 + 5 =$		$4 - 4 =$
	$1 + 8 =$		$2 + 7 =$		$3 + 6 =$		$4 + 5 =$
	$1 + 9 =$		$2 + 8 =$		$3 + 7 =$		$4 + 6 =$
5)	$5 + 1 =$	6)	$6 + 1 =$	7)	$7 + 1 =$	8)	$8 + 1 =$
	$5 - 1 =$		$6 - 1 =$		$7 - 1 =$		$8 - 1 =$
	$5 + 2 =$		$6 + 2 =$		$7 + 2 =$		$8 + 2 =$
	$5 - 2 =$		$6 - 2 =$		$7 - 2 =$		$8 - 2 =$
	$5 + 3 =$		$6 + 3 =$		$7 + 3 =$		$8 - 3 =$
	$5 - 3 =$		$6 - 3 =$		$7 - 3 =$		$8 - 4 =$
	$5 + 4 =$		$6 + 4 =$		$7 - 4 =$		$8 - 5 =$
	$5 - 4 =$		$6 - 4 =$		$7 - 5 =$		$8 - 6 =$
	$5 + 5 =$		$6 - 5 =$		$7 - 6 =$		$8 - 7 =$
	$5 - 5 =$		$6 - 6 =$		$7 - 7 =$		$8 - 8 =$

9) $9 + 1 =$	$9 - 5 =$	10) $10 - 1 =$	$10 - 6 =$
$9 - 1 =$	$9 - 6 =$	$10 - 2 =$	$10 - 7 =$
$9 - 2 =$	$9 - 7 =$	$10 - 3 =$	$10 - 8 =$
$9 - 3 =$	$9 - 8 =$	$10 - 4 =$	$10 - 9 =$
$9 - 4 =$	$9 - 9 =$	$10 - 5 =$	$10 - 10 =$

11) $1 + 2 =$	12) $9 - 2 =$	13) $2 + 2 =$	14) $10 - 2 =$
$3 + 2 =$	$7 - 2 =$	$4 + 2 =$	$8 - 2 =$
$5 + 2 =$	$5 - 2 =$	$6 + 2 =$	$6 - 2 =$
$7 + 2 =$	$4 - 2 =$	$8 + 2 =$	$4 - 2 =$

IV.

1) $9 + 1 =$	2) $5 + 3 =$	3) $4 + 4 =$	4) $1 + 3 =$
$7 + 2 =$	$7 + 1 =$	$7 + 3 =$	$4 + 2 =$
$1 + 4 =$	$8 + 2 =$	$5 + 2 =$	$3 + 7 =$
$2 + 3 =$	$2 + 4 =$	$2 + 4 =$	$3 + 5 =$
$5 + 5 =$	$1 + 6 =$	$6 + 1 =$	$2 + 6 =$
$1 + 5 =$	$3 + 2 =$	$2 + 1 =$	$5 + 4 =$
$4 + 3 =$	$4 + 2 =$	$1 + 3 =$	$8 + 2 =$
$1 + 9 =$	$3 + 6 =$	$4 + 3 =$	$1 + 7 =$
$8 + 1 =$	$6 + 4 =$	$2 + 5 =$	$4 + 1 =$
$6 + 3 =$	$2 + 7 =$	$3 + 3 =$	$2 + 8 =$

5) $10 - 9 =$	6) $5 - 1 =$	7) $3 - 1 =$	8) $6 - 3 =$
$8 - 3 =$	$10 - 8 =$	$5 - 2 =$	$8 - 6 =$
$4 - 1 =$	$2 - 2 =$	$8 - 7 =$	$10 - 3 =$
$10 - 6 =$	$8 - 5 =$	$9 - 5 =$	$7 - 5 =$
$5 - 4 =$	$9 - 2 =$	$10 - 7 =$	$9 - 8 =$
$4 - 4 =$	$10 - 2 =$	$3 - 2 =$	$6 - 4 =$
$9 - 7 =$	$3 - 3 =$	$9 - 1 =$	$4 - 2 =$
$6 - 5 =$	$7 - 1 =$	$8 - 3 =$	$7 - 4 =$
$8 - 4 =$	$6 - 6 =$	$10 - 5 =$	$6 - 2 =$
$7 - 2 =$	$9 - 8 =$	$9 - 6 =$	$4 - 2 =$

V.

1) $4 + 5 =$ $3 - 3 =$ $1 + 2 =$ $10 - 6 =$ $8 - 3 =$ $5 + 3 =$ $7 + 2 =$ $4 - 3 =$ $1 + 7 =$ $4 + 3 =$ $5 - 5 =$	2) $8 + 2 =$ $7 - 2 =$ $2 + 5 =$ $7 - 3 =$ $4 + 1 =$ $4 + 6 =$ $7 - 4 =$ $5 - 4 =$ $3 + 1 =$ $4 + 0 =$ $8 + 1 =$	3) $9 - 1 =$ $7 + 3 =$ $10 - 6 =$ $5 - 3 =$ $8 - 5 =$ $4 + 6 =$ $3 + 7 =$ $6 - 6 =$ $9 - 3 =$ $4 + 3 =$ $10 - 7 =$	4) $3 + 3 =$ $6 - 4 =$ $9 - 7 =$ $2 + 1 =$ $10 - 9 =$ $8 - 2 =$ $2 + 8 =$ $7 + 1 =$ $6 + 3 =$ $2 + 2 =$ $7 - 5 =$
5) $5 + 4 =$ $5 - 3 =$ $9 + 1 =$ $2 + 7 =$ $9 - 5 =$ $9 - 3 =$ $8 - 4 =$ $4 + 2 =$ $5 + 1 =$ $2 + 7 =$ $7 - 1 =$ $6 + 2 =$	6) $1 - 1 =$ $7 - 4 =$ $10 - 5 =$ $5 + 1 =$ $8 - 7 =$ $2 + 4 =$ $2 + 6 =$ $10 - 10 =$ $8 - 6 =$ $6 - 5 =$ $6 + 4 =$ $4 - 3 =$	7) $9 - 1 =$ $4 + 4 =$ $1 + 7 =$ $2 - 1 =$ $5 + 3 =$ $8 - 8 =$ $1 + 6 =$ $4 - 1 =$ $6 + 1 =$ $3 + 4 =$ $10 - 1 =$ $7 - 6 =$	8) $8 - 3 =$ $9 - 6 =$ $8 + 1 =$ $1 + 9 =$ $3 - 3 =$ $3 + 3 =$ $3 + 1 =$ $5 + 1 =$ $5 - 1 =$ $7 - 7 =$ $8 - 7 =$ $10 - 8 =$

VI.

2	4	6	8	10	1	3	5	7	9
4	6	8	10	1	3	5	7	9	2
6	8	10	1	3	5	7	9	2	4
8	10	1	3	5	7	9	2	4	6
10	1	3	5	7	9	2	4	6	8
1	3	5	7	9	2	4	6	8	10
3	5	7	9	2	4	6	8	10	1
5	7	9	2	4	6	8	10	1	3
7	9	2	4	6	8	10	1	3	5
9	2	4	6	8	10	1	3	5	7

Peast ja kirjalikult*). (Eesfeiswa tabeli järele.)

1) $2 + 8 = 10$	2) $10 = 2 + 8$	3) $10 - 2 = 8$
$4 + 6 = 10$	$10 = 4 + 6$	$10 - 4 = 6$
$6 + 4 = 10$	$10 = 6 + 4$	$10 - 6 = 4$
$8 + 2 = 10$	$10 = 8 + 2$	$10 - 8 = 2$
$10 + 0 = 10$	$10 = 10 + 0$	$10 - 10 = 0$
$1 + 9 = 10$	$10 = 1 + 9$	$10 - 1 = 9$
jne.	jne.	jne.
4) $4 + 6 = 10$	5) $10 = 4 + 6$	6) $10 - 4 = 6$
$6 + 4 = 10$	$10 = 6 + 4$	$10 - 6 = 4$
jne.	jne.	jne.

VII.

- 1) Arwa kofku $4 + 2$ ja pane weel 1 juure! $3 + 2 + 4 = ?$
 $2 + 5 + 1 = ?$ $3 + 2 + 3 = ?$ $4 + 1 + 5 = ?$ jne.
  - 2) Mitu jalga on ühel kassil ja kahel kanal ühtekofku?
  - 3) Koolis istus ühe pingi peal 4 poissi ja 2 tütarlast, teise pingi peal 3 tütarlast; mitu koolilast kofku?
  - 4) Päiviline oli töös enne lõunat kella 7^{meft} 10^{nent} ja pärast lõunat 2^{hest} 7^{meni}; mitu tundi?
  - 5) Süril oli raha: 2 kahelist ja 2 kolmelist; mitu kop.?
-
- 6) Arwa kofku $4 + 3$, jellest wõta 2 maha! $4 + 3 - 5 = ?$
 $7 + 3 - 4 = ?$ $7 + 3 - 6 = ?$ $2 + 6 - 4 = ?$
 $5 + 5 - 7 = ?$ jne.
  - 7) Eesful oli 10 ülesannet kodus walmis rehkendada antud; enne pruukoosti rehendas ta 5 tükki walmis ja pärast weel 2; mitu jäiwad rehkendamata?
  - 8) Kerjaja sai ühest talust 5, teisest 4 kop.; ta ostis nüüd kuue kop. eest soola; mitu kop. jäi tal üle?
  - 9) Dartu ülikooli fisekägul on tunnikell, mis paljalt weerand-tundifid lööb; kui weerand tundi mööda, siis lööb ta 1,

*) 1. Igale arwule eesfeiswas tabelis lisagu lapsed nii palju juure, et 10 täis saab. 2. Niisama, muud kuni 10 eesotsas. 3. Iga tabelis seisaw arw 10-nest maha. Sel kombel annab see tabel $10 \times 30 = 300$ ülesannet. — Peast-rehendamise tarwis kirjutagu kooliõpet. see tabel juure tahwli peale üles; siis kooliõpet. näidatu ja laps (lapsed) kofku.

kui pool tundi mööda, siis 2, kui kolmveerand, siis 3, kui tund täis, siis lööb ta 4. Mitu hoopi lööb see tunni-
kell iga tunni jooksul?

- 10) Liivimaal on Saaremaaga kokku 9 maakonda; Tallinna-
maal on 5 maakonda vähem; mitu on neid Tallinnamaal?
-
- 11) $3 + 3$ arwa 7^{mest} maha! 8st arwa maha $3 + 4!$ 9 vähem
 $2 + 3 = ?$ $6 - (1 + 3) = ?$ $10 - (5 + 3) = ?$
 $7 - (2 + 4) = ?$ jne.
- 12) $4 + 2$, sellest võta maha $3 + 1!$ $5 + 3$ vähem
 $2 + 4 = ?$ $(7 + 3) - (2 + 4) = ?$ $(9 + 1) -$
 $(5 + 2) = ?$ $(4 + 4) - (3 + 3) = ?$ $(5 + 5) -$
 $(7 + 1) = ?$ jne.
- 12) Hansu kamsonil oli uuena kummagi külje peal 5 nõopi
olnud; nüüd oli aga ühel pool 3, teisel pool 4 nõopi alles;
mitu nõopi oli ära kadunud?
- 14) Isa istutas aida 6 õunapuud ja 3 ploomipuud; aga 2
õuna- ja 2 ploomipuud kuiwasiwad ära; mitu puud läks
kasuma?
- 15) Peetrel oli 3 kolmelist; Zuhaniil kõiges 2 kahelist; mitu
kop. oli Peeter Zuhaniist rikkam?
- 16) Ann sai ema käest 10 kop. raha; ta ostis nüüd 4^{a} kop.
eest paberit ja ühe pliitaspulga, mis 3 kop. maksis; kui
palju jäi talle veel saiarahaks?
-
- 17) Kui palju on 5 kolmest suurem? 7 4^{ast} ? 10 7^{mest} ?
- 18) Kui palju on 4 kuuest weiksem? 5 10^{nest} ? 8 9st ? 6 10^{nest} ?
- 19) Mis arv on 2^{best} 5, (7, 4, 3, 6) suurem?
- 20) Mis arv on 10^{nest} 3, (6, 9, 7, 2, 4) vähem (weiksem)?
- 21) Mis arv on 1 enam, kui 2, 7, 3, 6, 8, 5?
" " 1 vähem " "
" " 2 enam " "
" " 2 vähem " "
- 22) Kui suur on 3^{e} ja 5^{e} , (4 ja 7, 2 ja 5, 7 ja 10, 1 ja 9)
wähe?
- 23) Arwa kokku 4^{ia} ja 7me ning 6^{e} ja 10^{ue} wähe!
" " 2^{be} ja 5^{e} ning 4^{ia} ja 9 "
" " 1^{be} ja 7me ning 2^{be} ja 6^{e} "

24) 3^e ja 9 wabest arwa maha 5^e ja 8 wabe!

4^{ia} " 8 " " " 5^e " 7me "
 2^{be} " 10^{ne} " " " 3^e " 8 "

VIII.

Kirjalitnlt.

1) 1 + 1 + 1 =	2) 2 + 1 + 1 =	3) 3 + 1 + 1 =
1 + 1 - 1 =	3 + 1 - 2 =	2 + 2 + 1 =
3 - 1 - 1 =	4 - 1 - 2 =	2 + 1 + 2 =
3 - 2 - 1 =	4 - 2 - 2 =	4 + 1 - 2 =
4) 5 - 1 - 1 =	5) 4 + 1 + 1 =	6) 5 + 1 - 2 =
5 - 2 - 1 =	3 + 2 + 1 =	4 + 2 - 3 =
5 - 2 - 2 =	2 + 2 + 2 =	3 + 3 - 4 =
5 - 3 - 1 =	2 + 3 + 1 =	2 + 4 - 5 =
5 - 3 - 2 =	1 + 4 + 1 =	1 + 5 - 6 =
	3 + 1 + 2 =	5 + 1 - 3 =
7) 6 - 1 - 1 =	8) 5 + 1 + 1 =	9) 5 + 2 - 1 =
6 - 2 - 1 =	4 + 2 + 1 =	5 + 2 - 3 =
6 - 2 - 2 =	3 + 3 + 1 =	5 + 2 - 4 =
6 - 3 - 1 =	3 + 2 + 2 =	5 + 2 - 6 =
6 - 3 - 2 =	2 + 4 + 1 =	4 + 3 - 1 =
6 - 3 - 3 =	1 + 5 + 1 =	4 + 3 - 5 =
6 - 4 - 1 =	3 + 1 + 3 =	4 + 3 - 6 =
	2 + 3 + 2 =	6 + 1 - 3 =
10) 6 + 1 + 1 =	11) 7 + 1 + 1 =	12) 8 + 1 + 1 =
5 + 2 + 1 =	6 + 2 + 1 =	7 + 2 + 1 =
4 + 3 + 1 =	5 + 3 + 1 =	6 + 3 + 1 =
4 + 2 + 2 =	5 + 2 + 2 =	6 + 2 + 2 =
3 + 5 - 7 =	4 + 3 + 2 =	5 + 3 + 2 =
4 + 4 - 6 =	4 + 2 + 3 =	4 + 3 + 3 =
2 + 6 - 3 =	5 + 4 - 6 =	7 + 3 - 9 =
1 + 7 - 8 =	7 + 2 - 8 =	4 + 6 - 8 =
8 - 3 - 2 =	3 + 6 - 5 =	5 + 5 - 7 =
8 - 4 - 3 =	1 + 8 - 2 =	2 + 8 - 3 =
8 - 6 - 1 =	9 - 2 - 3 =	10 - 6 - 3 =
8 - 2 - 5 =	9 - 3 - 4 =	10 - 5 - 2 =

13) $7 + 2 - 1 =$
 $10 - 3 - 4 =$
 $6 + 2 + 1 =$
 $8 - 3 - 4 =$
 $7 + 1 + 2 =$
 $3 + 5 - 6 =$
 $1 + 7 - 5 =$
 $8 - 2 - 3 =$
 $4 + 5 - 2 =$
 $4 + 1 - 3 =$
 $2 + 6 + 2 =$
 $6 - 3 - 3 =$

14) $4 - 1 - 2 =$
 $2 + 2 - 3 =$
 $1 + 4 - 3 =$
 $5 + 1 - 2 =$
 $5 - 2 + 4 =$
 $7 - 1 - 4 =$
 $3 + 1 + 3 =$
 $2 + 4 + 4 =$
 $3 + 6 - 1 =$
 $8 - 1 - 3 =$
 $1 + 3 - 2 =$
 $2 - 1 - 1 =$

15) $4 - 3 - 1 =$
 $7 + 1 + 2 =$
 $1 + 4 + 2 =$
 $8 + 1 - 3 =$
 $2 + 4 - 3 =$
 $5 - 1 - 2 =$
 $3 + 7 - 5 =$
 $5 + 3 + 2 =$
 $9 - 4 - 3 =$
 $6 + 4 - 9 =$
 $10 - 5 - 5 =$
 $9 - 5 - 4 =$

16) $6 + 3 - 2 =$
 $2 + 4 - 5 =$
 $9 - 7 + 1 =$
 $10 - 5 + 2 =$
 $5 + 3 - 4 =$
 $9 + 1 - 5 =$
 $2 + 2 - 3 =$
 $6 - 4 + 3 =$
 $7 - 5 + 4 =$
 $8 - 2 + 3 =$
 $9 - 4 + 2 =$
 $2 + 6 - 4 =$

17) $4 + 4 - 5 =$
 $6 - 5 + 3 =$
 $9 - 4 + 2 =$
 $3 + 5 - 7 =$
 $9 + 1 - 6 =$
 $2 + 7 - 8 =$
 $7 - 4 + 2 =$
 $6 - 3 + 7 =$
 $5 - 3 + 8 =$
 $2 + 7 - 6 =$
 $1 + 2 + 3 =$
 $4 - 2 - 2 =$

18) $2 + 4 - 5 =$
 $7 - 3 - 4 =$
 $9 - 6 - 3 =$
 $5 + 3 - 2 =$
 $6 + 2 - 8 =$
 $9 - 4 - 2 =$
 $5 + 3 - 1 =$
 $6 + 3 - 1 =$
 $6 + 3 - 7 =$
 $5 + 4 - 7 =$
 $8 - 2 + 3 =$
 $8 - 4 + 6 =$

19) $2 + 3 + 2 + 1 =$
 $6 + 1 + 2 + 1 =$
 $8 - 2 - 2 - 2 =$
 $3 + 3 + 3 - 4 =$
 $3 + 6 - 5 + 4 =$
 $7 + 1 + 2 - 5 =$
 $5 - 3 - 1 - 1 =$
 $1 + 2 + 3 + 4 =$
 $10 - 3 - 4 - 2 =$

20) $8 + 1 + 1 - 9 =$
 $3 + 2 + 4 - 8 =$
 $5 + 1 + 3 - 4 =$
 $3 + 7 - 6 - 2 =$
 $8 - 5 + 3 - 5 =$
 $9 + 1 - 4 - 4 =$
 $4 + 5 - 6 + 5 =$
 $4 + 1 + 3 - 8 =$
 $10 - 9 + 8 - 2 =$

21) $4 + 4 + 2 - 3 =$
 $6 - 4 + 8 - 9 =$
 $8 - 3 + 5 - 6 =$
 $2 + 7 - 7 + 6 =$
 $9 - 6 + 5 - 4 =$
 $2 + 3 + 4 - 5 =$
 $3 + 4 + 3 - 7 =$
 $4 + 5 - 6 + 7 =$
 $5 + 5 - 8 + 6 =$

22) $8 - 3 + 5 - 6 =$
 $4 + 3 - 5 + 8 =$
 $6 - 5 + 8 - 7 =$
 $3 + 5 - 2 - 5 =$
 $9 - 3 - 3 - 3 =$
 $5 + 4 - 8 + 7 =$
 $7 + 2 - 4 + 5 =$
 $1 + 7 + 1 - 6 =$
 $3 + 5 - 6 + 7 =$

23) $6 = 5 + 4 - ?$
 $3 = 4 + 5 - ?$
 $5 = 4 + 4 - ?$
 $5 = 2 + 7 - ?$
 $2 = 3 + 3 - ?$
 $4 = 5 + 5 - ?$
 $3 = 1 + 9 - ?$
 $2 = 2 + 7 - ?$

24) $4 = 2 + 6 - ?$
 $3 = 1 + 8 - ?$
 $5 = 6 + 3 - ?$
 $4 = 3 + 6 - ?$
 $2 = 3 + 5 - ?$
 $5 = 3 + 4 - ?$
 $1 = 4 + 4 - ?$
 $3 = 3 + 5 - ?$

25) $9 = 6 - 4 + ?$
 $6 = 5 - 2 + ?$
 $9 = 8 - 5 + ?$
 $7 = 9 - 6 + ?$
 $4 = 8 - 7 + ?$
 $5 = 6 - 4 + ?$
 $8 = 9 - 5 + ?$
 $8 = 7 - 4 + ?$

26) $10 = 5 - 2 + ?$
 $10 = 7 - 3 + ?$
 $10 = 4 - 2 + ?$
 $10 = 8 - 1 + ?$
 $10 = 6 - 2 + ?$
 $10 = 9 - 8 + ?$
 $10 = 8 - 3 + ?$
 $10 = 9 - 3 + ?$

II. Kasvatamine, mahutamine ja jautamine.

$\times$ ehk . on kasvatamise märk; loe: "kord" (korda).
 | on mahutamise märk; loe: mahutatud — **fiske**.
 : on jautamise märk; loe: jautatud.

Peaft (näitlikult!).

- 1) Kui palju saad, kui sa üht kopikat kõiges ükskord võtad?
 Kui palju on siis 1×1 ?

Kui palju on 2×1 kop.? 1×2 kop.? 3×1 kuulifene?
 1×3 kuul.? 4×1 kuul.? 1×4 kuul.? 5×1 t.?
 1×5 t.? 6×1 kop.? 1×6 kop.? 5×1 ? 1×5 ?
 6×1 ? 1×6 ? 7×1 ? 1×7 ? 8×1 ? 1×8 ?
 9×1 ? 1×9 ? 10×1 ? 1×10 ?

2) Nrwa (ja õpi pähä!):

a) $1 \times 1 =$	b) $1 \times 1 =$
$2 \times 1 =$	$1 \times 2 =$
$3 \times 1 =$	$1 \times 3 =$
$4 \times 1 =$	$1 \times 4 =$
$5 \times 1 =$	$1 \times 5 =$
$6 \times 1 =$	$1 \times 6 =$
$7 \times 1 =$	$1 \times 7 =$
$8 \times 1 =$	$1 \times 8 =$
$9 \times 1 =$	$1 \times 9 =$
$10 \times 1 =$	$1 \times 10 =$
$0 \times 1 =$	$1 \times 0 =$

Kirjalikult.

3) Esite pane kirja Nr. 2, a ja b, — siis:

$1 \times 1 =$	$5 \times 1 =$	$9 \times 1 =$
$2 \times 1 =$	$1 \times 5 =$	$1 \times 9 =$
$1 \times 2 =$	$6 \times 1 =$	$10 \times 1 =$
$3 \times 1 =$	$1 \times 6 =$	$1 \times 10 =$
$1 \times 3 =$	$7 \times 1 =$	$0 \times 1 =$
$4 \times 1 =$	$1 \times 7 =$	$1 \times 0 =$
$1 \times 4 =$	$8 \times 1 =$	
	$1 \times 8 =$	

4) Esite näitlikult ja peast, siis kirjalikult. (Õpi a. ja b. pähä!)

a) $1 \times 2 =$	b) $2 \times 1 =$	d) $1 \times 2 =$	$2 \times 4 =$
$2 \times 2 =$	$2 \times 2 =$	$2 \times 1 =$	$5 \times 2 =$
$3 \times 2 =$	$2 \times 3 =$	$2 \times 2 =$	$2 \times 5 =$
$4 \times 2 =$	$2 \times 4 =$	$3 \times 2 =$	$0 \times 2 =$
$5 \times 2 =$	$2 \times 5 =$	$2 \times 3 =$	$2 \times 0 =$
$0 \times 2 =$	$2 \times 0 =$	$4 \times 2 =$	

Hiisama.

5) a) $1 \times 3 =$ b) $3 \times 1 =$ d) $1 \times 3 =$ $3 \times 3 =$
 $2 \times 3 =$ $3 \times 2 =$ $3 \times 1 =$ $3 \times 0 =$
 $3 \times 3 =$ $3 \times 3 =$ $2 \times 3 =$ $0 \times 3 =$
 $3 \times 2 =$

6) a) $1 \times 4 =$ b) $1 \times 5 =$ d) $1 \times 4 =$ e) $1 \times 5 =$
 $2 \times 4 =$ $2 \times 5 =$ $4 \times 1 =$ $5 \times 1 =$
 $4 \times 1 =$ $5 \times 1 =$ $2 \times 4 =$ $2 \times 5 =$
 $4 \times 2 =$ $5 \times 2 =$ $4 \times 2 =$ $5 \times 2 =$
 $0 \times 4 =$ $0 \times 5 =$
 $4 \times 0 =$ $5 \times 0 =$

P e a ft.

- 7) Mitu kõrwa on kahel inimesel?
- 8) Mitu jalga on kahel kassil?
- 9) Mitu sõrme on kahel käel?
- 10) Mitu tiiba on kolmel kudel? — kahel tuulikul?
- 11) Sukule kinkiswad 5 joodulist igamees ühe 2-kopikalise; mitu kop. oli tal nüüd raha?
- 12) Mitmest kolmelisest saab 9 kop.? — Mitmest kahelisest 8 kop.?
- 13) Hansul oli 10 kop. Ta ostis 3 õuna, iga õun maksis 2 kop.; mitu kop. jäi talle veel üle?
- 14) Saan sai ühel päewal ema käest 2 kop. ja isa käest veel kolmewõrs niipalju; mitu kop. ühtekokku?

Kirjalikult.

15) $6 = 3 \times$ 16) $2 = 2 \times$ 17) $10 = 1 \times$ 18) $8 = 1 \times$
 $9 = 3 \times$ $3 = 1 \times$ $4 = 1 \times$ $4 = 2 \times$
 $10 = 2 \times$ $7 = 7 \times$ $6 = 2 \times$ $10 = 5 \times$
 $7 = 1 \times$ $10 = 5 \times$ $5 = 5 \times$ $6 = 6 \times$
 $8 = 4 \times$ $8 = 2 \times$ $9 = 3 \times$ $4 = 4 \times$
 $6 = 2 \times$ $4 = 4 \times$ $8 = 4 \times$ $7 = 1 \times$
 $10 = 10 \times$ $9 = 3 \times$ $6 = 3 \times$ $9 = 9 \times$
 $5 = 1 \times$ $6 = 1 \times$ $1 = 1 \times$ $3 = 1 \times$

II.

Pea ft.

1) $1 | 2 =$; (loe: üks mahub ühe sisse üksford. Ehtj: üks mahutatud ühe sisse on üks).

a) $1 2 =$	b) $2 2 =$	e) $4 4 =$
$1 3 =$	$2 4 =$	$4 8 =$
$1 4 =$	$2 6 =$	g) $5 5 =$
$1 5 =$	$2 8 =$	$5 10 =$
$1 6 =$	$2 10 =$	h) $6 6 =$
$1 7 =$		i) $7 7 =$
$1 8 =$	d) $3 3 =$	k) $8 8 =$
$1 9 =$	$3 6 =$	l) $9 9 =$
$1 10 =$	$3 9 =$	m) $10 10 =$

2) Mituforda mahub 2 kuue sisse? $4 | 8 =$ $3 | 6 =$
 $2 | 8 =$ $3 | 9 =$ $4 | 4 =$ $5 | 10 =$ $10 | 10 = ?$ jne.

- 3) Saamil oli 4, (6, 8, 2, 10) kopikat, — kõik puhtad kahelised; mitu raha (kahelift) tal oli?
- 4) Mardil oli 6, (3, 9) kop., oliwad üksnes kolmelised; mitu?
- 5) Mitu paari sõrmi sul on?
- 6) Kofal oli 10 ani-tiiba kõõgis laua all; mitu ani oli ta ära tapnud?
- 7) Einnast külasse on 9 wersta; seda teed käies istus wanake iga kolme wersta järele maha jalgu puhkama; mitu korda puhkas ta jalgu, enne kui koju jõudis?
- 8) Ämblikul on niipalju filmi, kui neljal kassil; mitu filma on sedamööda ämblikul?
- 9) Isa, ema ja laste saapaid oli kokku 10, mis tuatüdruk iga hommiku puhastas; mitu last oli ses peres?
- 10) Mitu pani kahewõrs niipalju kartohwliid küpsema kui Peedu, — mõlemad kokku 6 tükki; seega kumbgi?

K i r j a l i k u l t.

11) Stehkenda Nr. 1, a) kuni m).

12) $1 \times 1 =$	13) $1 \mid 2 =$	14) $3 \times 2 =$	15) $4 \mid 8 =$
$1 \mid 1 =$	$1 \times 9 =$	$2 \times 5 =$	$5 \mid 10 =$
$3 \times 3 =$	$2 \mid 6 =$	$8 \mid 8 =$	$3 \times 2 =$
$1 \mid 3 =$	$2 \times 2 =$	$3 \times 3 =$	$1 \mid 7 =$
$3 \mid 6 =$	$3 \mid 9 =$	$2 \mid 8 =$	$2 \times 4 =$
$4 \times 1 =$	$3 \times 1 =$	$2 \times 2 =$	$4 \mid 4 =$
$1 \mid 3 =$	$2 \mid 4 =$	$3 \mid 6 =$	$9 \times 1 =$
$2 \times 4 =$	$10 \times 1 =$	$4 \times 2 =$	$3 \mid 9 =$
$2 \mid 4 =$	$10 \mid 10 =$	$2 \mid 10 =$	$5 \times 2 =$
16) $4 \mid 8 =$	17) $2 \times 4 =$	18) $5 \mid 5 =$	19) $3 \times 3 =$
$1 \times 7 =$	$2 \mid 6 =$	$4 \times 2 =$	$4 \mid 8 =$
$2 \mid 10 =$	$3 \times 3 =$	$2 \mid 8 =$	$5 \times 2 =$
$3 \times 2 =$	$5 \mid 10 =$	$2 \times 5 =$	$3 \mid 6 =$
$4 \mid 4 =$	$3 \times 2 =$	$3 \mid 9 =$	$2 \times 4 =$
$2 \times 5 =$	$4 \mid 8 =$	$2 \times 2 =$	$2 \mid 6 =$
$6 \mid 6 =$	$1 \times 9 =$	$8 \mid 8 =$	$3 \times 2 =$
$8 \times 1 =$	$3 \mid 6 =$	$10 \times 1 =$	$2 \mid 10 =$

III.

Pe a ft.

1) Kui palju on	$2 \times 1?$	Kui juur on	2^{bc} pool?
" "	$3 \times 1?$	" "	3^e kolmas jagu?
" "	$4 \times 1?$	" "	4^{ia} neljas jagu?
" "	$5 \times 1?$	" "	5^e viies jagu? jne.
2) Kui palju on	$2 \times 2?$	Kui suur on	4^{ia} pool?
" "	$2 \times 3?$	" "	6^e pool?
" "	$2 \times 4?$	" "	8 pool?
" "	$2 \times 5?$	" "	10^{ne} pool?
" "	$3 \times 2?$	" "	6^e kolmas jagu?
" "	$3 \times 3?$	" "	9 kolmas jagu?
" "	$4 \times 2?$	" "	8 neljas jagu?
" "	$5 \times 2?$	" "	10^{ne} viies jagu?
3) Arvust 8 tee	2 ühesuurust jagu!	Süis iga jagu?	
" 8 "	4 "	" "	
" 6 "	3 "	" "	
" 6 "	2 "	" "	

Arwust 7 tee 7 ühesuurust jagu!

"	9	"	3	"	"
"	10	"	2	"	"
"	10	"	5	"	"

- 4) Mitu sarwe on kolmel härjal?
- 5) Peremees müüs 3 waffa ruffid 9 rbl. eest ära; mitu rbl. maffis waff?
- 6) Peres oli 8 last, tütrid ja poegi ühewõrs; mitu tütart ja poega oli ses peres?
- 7) Süts oli 10^{ne} aastane; tema õde Kata kõiges pool nii wana; kui wana oli siis Kata?

Kirjalikult.

8) 2 : 2 =	9) 4 : 4 =	10) 10 : 10 =	11) 4 : 2 =
4 : 2 =	8 : 4 =	10 : 2 =	4 : 4 =
6 : 2 =	5 : 5 =	10 : 1 =	9 : 3 =
8 : 2 =	10 : 5 =	8 : 2 =	2 : 2 =
10 : 2 =	6 : 6 =	6 : 2 =	1 : 1 =
3 : 3 =	7 : 7 =	6 : 3 =	5 : 5 =
6 : 3 =	8 : 8 =		
9 : 3 =	9 : 9 =		

Pea ft.

- 12) Mille pool on 1, 2, 5, 3, 4?
- 13) Mille kolmas jagu on 2, 3, 1?
- 14) Mille neljas jagu on 2? Mille wiies jagu on 2?
- 15) Mis arwust tuleb pool wõtta, et 4, (3, 5, 2, 1) saaks?
- 16) Millest tuleb kolmas jagu wõtta, et 2, (3) ilmuks?
- 17) Mitmes jaus tehti 2, (4, 3, 6, 5, 8, 10), kui iga jagu 1 on?
- 18) Mitu jagu saadi 4^{last}, (8, 6, 10^{neft}), kui iga jagu 2 oli?
- 19) Mitmes jaus 6^{eft} (9^{ft}) on 3?

Kirjalikult.

20) ? : 2 = 1*)	21) ? : 3 = 1	22) ? : 5 = 1	23) ? : 1 = 1
? : 2 = 2	? : 3 = 2	? : 5 = 2	? : 9 = 1
? : 2 = 3	? : 3 = 3	? : 6 = 1	? : 10 = 1
? : 2 = 4	? : 4 = 1	? : 7 = 1	? : 2 = 0
? : 2 = 5	? : 4 = 2	? : 8 = 1	? : 1 = 0
-
24) 1 : ? = 1**)	25) 6 : ? = 1	26) 9 : ? = 3
2 : ? = 1	6 : ? = 2	9 : ? = 1
3 : ? = 1	6 : ? = 3	10 : ? = 1
4 : ? = 1	7 : ? = 1	10 : ? = 5
4 : ? = 2	8 : ? = 4	10 : ? = 2
5 : ? = 1	8 : ? = 2	8 : ? = 1

IV.

Pea ft.

- 1) Peetril oli 4 kop.; Hansul 6 kop.; mitu kop. oli Peetril Hansust enam? — mitu mõlematel kofku?
- 2) Mart on praegu 7me aastane; kui wanaks saab ta kolme aasta pärast? — kui wana ali ta 3^e aasta eest?
- 3) Ühes koolitusas oli 4 koolilauda, teises 2 enam; mitu mõlemates ühtekofku?
- 4) Koolikatsuja hakas kell 3 kooli katsuma ja sai kell 8 walmis. Mitu tundi koolikatsumine kestis? — Teineford tuli ta kell 2 ja loetas lapsi 4 tundi aega. Mis oli kell, kui loetamine lõppis?
- 5) Juku sai ristiema käest õunu; ta kinkis neist 3 tükki Mannile, talle endale jäi 6 õuna. Mitu õuna oli ta ristiema käest saanud? — Mitmenda jau neist oli ta Mannile kinkinud?
- 6) Tõnnile tõi ema linnast tulles 4 fringelt, Mannile 6; Mann kinkis heldest südamest omadest 3 weel Tõnnile. Mitu fringelt oli nüüd kummalgi? — Mitu Tõnnil enam kui Mannil?
- 7) Suure weeuputuse ajal peasis Noa oma naese, kolme poja ja poegade 3^e naesega surmast; mitu inimest jäi elusse?

*) See: Mitu jagatud kahetele on üks jne.

**) See: Üks jagatud mitmele on üks jne.

- 8) Hobune ja eesjel wedasiwad kihla, kumb neist ühe joonega kaugemale jõuab minna. Hobune pani kiidelbes jooksuma. Uga saanud ta tuhatnelja 7 wersta ära jooksnud, jäi ta löötsutades seisma ega saanud enam paigastgi ära. Eesjel astus aegamööda: esmalt 2×3 wersta, siis weel 3, ja enne kui õhtu kätte jõudis, weel ühe wersta; mitu wersta oli ta sel wiisil hobusest kaugemale jõudnud?
- 9) Kui mul 3 korda niipalju raha oleks, nagu mul on, siis oleks mul 2 rbl. 7me rublast enam; kui palju mul nüüd raha on?
- 10) „Mitu pähtelt mul pihus on?“ laskis Kaarel Matsi arwata. „5 pähtelt,“ kostis Mats. „Pole õige! oleks mul neid kahewõrs, siis puuduks weel 1 wiieft.“ Mitu neid oli?
- 11) Perelapsi oli 2 wenda ja 3 õde. Neile tõi ema linnast fringlid: igale pojale ühe, ja igale tütrele 2. Mitu fringelt üleüldse?
- 12) Mitu tähte on nimes: Jakob?
- 13) Mitu tähte on nimes „Metusala“ enam, kui nimes „Simson“?
- 14) Ole usin arwama: 2 ja 4 koku; sellest pool; seda 3 korda; sellest 4 maha; nüüd ülejäädaw kahekoraks. Mis tuli wälja?
-
- 15) Kui palju on 9 suurem, kui 3, 5, 7, 2, 8, 6, 4?
- 16) Kui palju on 3 weiksem kui 5, 10, 8, 4, 7, 6?
- 17) Mis arwule tuleb 3 juure panna, et 5, 7, 9, 6, 9, 10 ilmuks?
- 18) Millest tuleb 2 ära wõtta, et 3, 7, 5, 8, 4, 6, 1, üle jääks?
- 19) Kui suur on wahel järgmiste arwude wahel: 5 ja 7; 6 ja 10; 1 ja 8; 2 ja 6; 3 ja 10; 7 ja 2; 9 ja 4; 8 ja 2?
-
- 20) Kui palju on 2 korda 5, wahem 8? $2 \times 4 - 6$?
- 21) Kui palju on $2 \times 3 + 4$? $2 \times 2 + 5$?
- 22) $2 \times 3^{\text{st}}$ arwa maha $2 \times 2!$ $2 \times 5 - 3 \times 3 = ?$ *)

*) Tähenab: $(2 \times 5) - (3 \times 3)$; seft kaswata mise märgi läbi ühendatud arwud jääwad ifta koku üheks kaswatuseks.

- 23) Kui palju on 10 suurem, kui 2×3 ?
 24) Kui palju on 7 weiksem, kui 2×5 ?
 25) Kui suur on wähe 3×3^c ja 2×2^b wähel ?
 26) Kui suur on 8 neljas jagu ? $9 : 3 = ?$ $10 : 5 = ?$
 $9 : 9 = ?$
 27) Mitukorda mahub 2 kahetsja sisse ? $7 | 7 = ?$ $3 | 9 = ?$
 $2 | 10 = ?$
 28) Urwa 6^c poolele 4 juure! — 6^c kolmandikule 7 juure!
 29) Kui palju teeb kokku 8 pool ja 9 kolmandik ?
 30) Tee pooleks ($3 \times 3 - 1$)!
 31) Kui palju on 8 suurem kui 10^{nc} pool ?
 32) Kui palju on 2×2 weiksem, kui 10^{nc} pool ?
 33) Kirjuta seinatahwli peale arwudega ja eesmärkidega : kuus ja kaks on kahetsja; 6 wähem 2 on 4.
 34) Niisama : 6 jagatud kabele on 3; 2 mahub 6^c sisse 3 korda; 2 korda 3 on 6.

Kirjalikult.

35) $6 + 4 =$	36) $6 - 4 =$	37) $5 + 5 =$	38) $8 : 2 =$
$3 \times 3 =$	$9 - 5 =$	$4 8 =$	$2 8 =$
$7 - 2 =$	$3 6 =$	$6 : 3 =$	$4 \times 2 =$
$8 - 7 =$	$2 8 =$	$5 : 5 =$	$2 \times 4 =$
$6 : 2 =$	$3 \times 2 =$	$2 \times 5 =$	$8 - 7 =$
$4 8 =$	$5 \times 2 =$	$2 10 =$	$8 + 2 =$
$5 10 =$	$8 : 2 =$	$3 + 5 =$	$8 8 =$
$10 - 6 =$	$1 + 9 =$	$9 - 7 =$	$8 : 8 =$
-
39) $3 + ? = 8$	40) $7 - ? = 4$	41) $2 \times ? = 6$
$5 + ? = 9$	$8 - ? = 2$	$4 \times ? = 8$
$4 + ? = 10$	$4 - ? = 1$	$1 \times ? = 7$
$7 + ? = 9$	$2 - ? = 0$	$3 \times ? = 6$
$? + 6 = 7$	$? - 2 = 0$	$? \times 5 = 5$
$? + 3 = 7$	$? - 5 = 4$	$? \times 5 = 10$
$? + 5 = 10$	$? - 2 = 7$	$? \times 2 = 8$
$? + 4 = 6$	$? - 7 = 3$	$? \times 3 = 9$

- 42) $5 \mid ? = 2$ 43) $10 : ? = 2$ 44) $7 + ? = 10$
 $2 \mid ? = 4$ $10 : ? = 5$ $2 \times ? = 10$
 $3 \mid ? = 2$ $8 : ? = 4$ $3 \times 2 + ? = 10$
 $3 \mid ? = 1$ $3 : ? = 1$ $7 + 5 + ? = 10$
 $? \mid 4 = 1$ $? : 2 = 3$ $4 : 2 + ? = 10$
 $? \mid 9 = 3$ $? : 2 = 4$ $2 \cdot 2 + 2 \cdot ? = 10$
 $? \mid 10 = 1$ $? : 2 = 5$ $5 + (? \times 1) = 10$
 $? \mid 10 = 2$ $? : 2 = 2$ $8 : ? + 6 = 10$
- 45) $3 \cdot 3 + 1 =$ 46) $5 \cdot 2 - 6 =$ 47) $8 : 2 + 3 =$
 $2 \cdot 4 + 1 =$ $4 \cdot 2 - 5 =$ $5 : 5 + 5 =$
 $1 \cdot 5 + 4 =$ $2 \cdot 2 - 1 =$ $6 : 2 + 7 =$
 $2 \cdot 2 + 6 =$ $2 \cdot 4 - 3 =$ $4 : 2 + 7 =$
 $2 \cdot 3 + 2 =$ $3 \cdot 3 - 5 =$ $6 : 3 + 5 =$
 $4 \cdot 2 + 1 =$ $5 \cdot 2 - 7 =$ $9 : 3 + 3 =$
 $1 \cdot 7 + 1 =$ $3 \cdot 2 - 5 =$ $7 : 7 + 7 =$
 $3 \cdot 2 + 3 =$ $3 \cdot 3 - 9 =$ $10 : 5 + 8 =$
- 48) $10 : 2 - 1 =$ 49) $2 \mid (3 + 3)^* =$ 50) $5 + 4 - 6 =$
 $9 : 3 - 2 =$ $3 \mid (5 + 4) =$ $7 - 2 + 3 =$
 $8 : 2 - 3 =$ $1 \mid (6 - 1) =$ $8 - 5 - 1 =$
 $6 : 2 - 3 =$ $4 \mid (6 + 2) =$ $6 : 2 + ? = 10$
 $10 : 5 - 1 =$ $3 \mid (8 - 2) =$ $3 \cdot 2 - ? = 4$
 $5 : 5 - 1 =$ $5 \mid (2 + 3) =$ $(8 - ?) \times 3 = 9$
 $8 : 4 - 2 =$ $2 \mid 3 \times 2 =$ $? \times 4 - 1 = 7$
 $3 : 3 - 0 =$ $4 \mid 2 \cdot 4 =$ $(? : 5) + 7 = 9$

*) K l a m b r i t e w a h e l s e i s i w a b a r w u d r e h l e n d a t a g u i l l a i s e k e s k e s w a l m i s, n i i k u i n e n d e w a h e l s e i s a w m a r k k a s e b. N a i t u s e k s: $2 \mid (3 + 3) = 2 \mid 6 = 3$,

Teine peatükk.

Arwupiir 1—20.

I. Ettevalmistamine.

on üks kümneline.	1											1	1
	2											1	2
	3											1	3
	4											1	4
	5	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1	5
	6											1	6
	7											1	7
	8											1	8
	9											1	9
	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	2	0

- 1) Loe 10^{neft} edasi kuni 20^{neni} ! Ütle üksteistkümmend, (mitte: üksteist, üksteistku, üksteistkümmet).
- 2) Mitmest kapitalisest (waskrahast) saab üks kümneline (höberaha)? — Mitu ühelist on üks kümneline?
- 3) Loe nii: 1 kümneline ja üks üheline on üksteistkümmend; $1 \text{ f.} + 2 \text{ ü.} = 12$; $1 \text{ f.} + 3 \text{ ü.} = 13$ jne. kuni $1 \text{ f.} + 10 \text{ ü.} = 2$ kümmelift ehk 20.
Loe niisama tagaspidi 20—10!
- 4) Loe 1 kuni 19 nii et ifka arw wahelt maha jääb? (1, 3, 5 jne.) Niisama 2 kuni 20. — Tagaspidi 20--2; 19—1.
- 5) Kui palju on $1 \text{ f.} + 5 \text{ ü.}$? $1 \text{ f.} + 1 \text{ ü.} = ?$
 $7 \text{ ü.} + 1 \text{ f.} = ?$ $3 \text{ ü.} + 1 \text{ f.} = ?$
- 6) Kuis kirjutatakse kümme? kakskümmend? seitseteistkümmend?
(Sünnib näitlikult seletada ja seletades näidata!)

- 7) $10 = 10 + 0$ 8) $20 = 20 + 0$ 9) $1 \text{ f.} + 0 \text{ ü.} = 10$
 $11 = 10 + 1$ $19 = 10 + 9$ $1 \text{ f.} + 1 \text{ ü.} = 11$
 $12 = 10 + 2$ $18 = 10 + 8$ $1 \text{ f.} + 2 \text{ ü.} = 12$
- funi   funi   funi
- $20 = 20 + 0$ $10 = 10 + 0$ $1 \text{ f.} + 10 \text{ ü.} = 20$
- 10) Kirjuta üles arvud 1 funi 20 üksteise alla!
 11) Niisama tagaspidi 20 funi 1.
 12) Niisama 1—19; 2—20; 20—2; 19—1, aga jäta ifta üks arv wahelt maha!

II. Kokku-arwamine.

1)* $9 + 1 =$	2) $8 + 2 =$	3) $7 + 3 =$	4) $6 + 4 =$
$9 + 3 =$	$8 + 4 =$	$7 + 5 =$	$6 + 5 =$
$9 + 5 =$	$8 + 6 =$	$7 + 4 =$	$6 + 6 =$
$9 + 7 =$	$8 + 5 =$	$7 + 6 =$	$6 + 7 =$
$9 + 9 =$	$8 + 10 =$	$7 + 7 =$	$6 + 8 =$
$9 + 10 =$	$8 + 3 =$	$7 + 9 =$	$6 + 9 =$
$9 + 8 =$	$8 + 5 =$	$7 + 8 =$	$6 + 10 =$
$9 + 6 =$	$8 + 7 =$	$7 + 10 =$	$8 + 7 =$
$9 + 4 =$	$8 + 9 =$	$7 + 1 =$	$9 + 5 =$
$9 + 2 =$	$8 + 1 =$	$7 + 0 =$	$7 + 4 =$
-
5) $5 + 6 =$	6) $4 + 7 =$	7) $3 + 7 =$	8) $2 + 9 =$
$5 + 7 =$	$4 + 6 =$	$3 + 9 =$	$2 + 10 =$
$5 + 9 =$	$4 + 8 =$	$3 + 10 =$	$2 + 8 =$
$5 + 8 =$	$4 + 9 =$	$3 + 8 =$	$6 + 9 =$
$5 + 5 =$	$4 + 10 =$	$3 + 6 =$	$7 + 5 =$
$5 + 4 =$	$4 + 5 =$	$3 + 4 =$	$8 + 8 =$
$5 + 10 =$	$4 + 4 =$	$3 + 5 =$	$7 + 7 =$
$5 + 3 =$	$4 + 3 =$	$3 + 4 =$	$9 + 4 =$

- 9) Mitu tähte on ühtekokku sõnades „laps kirjutab?“
 10) Mitu päewa on kahes nädalas? Mitu äripäewa kolmes nädalas?
 11) Mitu jalga on kokku ühel lehmäl, koeral, kassil ja warblasel?
 12) Maril oli 2 kahelist, 3 kolmelist ja 1 kopikaline raha; mitu kop.?

*) Nr. 1—8 esiti peast, siis kirjalikult.

23) Niisama kui eelminev ülesanne, muud kui summa seisku ees otsas:

a) $11 = 1 + 10$	b) $12 = 1 + 11$	d) $13 = 1 + 12$
$11 = 4 + 7$	$12 = 4 + 8$	$13 = 4 + 9$
kuni	kuni	kuni
$11 = 9 + 2.$	$12 = 9 + 3.$	$13 = 9 + 4.$

e) niisama jne. kuni 1) . . . $19 = 9 + 10.$

24) $7 + 8 + 4 =$	25) $1 + 2 + 9 =$	26) $1 + 4 + 9 =$
$5 + 6 + 6 =$	$4 + 7 + 8 =$	$8 + 9 + 2 =$
$9 + 4 + 7 =$	$3 + 6 + 5 =$	$7 + 4 + 6 =$
$4 + 2 + 5 =$	$8 + 4 + 7 =$	$4 + 4 + 4 =$
$6 + 3 + 8 =$	$6 + 8 + 4 =$	$3 + 5 + 7 =$
$3 + 9 + 7 =$	$5 + 4 + 8 =$	$5 + 6 + 8 =$
$1 + 3 + 9 =$	$2 + 4 + 6 =$	$3 + 2 + 9 =$
$7 + 2 + 6 =$	$9 + 3 + 4 =$	$7 + 7 + 6 =$
$2 + 4 + 9 =$	$7 + 2 + 9 =$	$5 + 8 + 6 =$
$8 + 5 + 6 =$	$5 + 8 + 7 =$	$6 + 7 + 6 =$

27) $3 + 11 + 5 =$	28) $2 + 5 + 7 + 3 =$
$12 + 5 + 2 =$	$10 + 3 + 4 + 3 =$
$13 + 3 + 4 =$	$12 + 4 + 2 + 1 =$
$5 + 2 + 12 =$	$3 + 6 + 5 + 4 =$
$16 + 1 + 3 =$	$9 + 2 + 5 + 3 =$
$9 + 6 + 4 =$	$1 + 2 + 2 + 10 =$
$8 + 10 + 2 =$	$2 + 3 + 11 + 3 =$
$2 + 11 + 6 =$	$3 + 2 + 2 + 13 =$
	$4 + 10 + 2 + 4 =$

29) $5 + 12 + ? = 20$	30) $3 + 12 - 7 = ?$
$7 + 13 + ? = 20$	$17 - 9 - 5 = ?$
$4 + 11 + ? = 20$	$(8 : 4) + 9 = ?$
$6 + 10 + ? = 20$	$3 \times 4 + 2 = ?$
$3 + 14 + ? = 20$	$4 \cdot ? + 12 = 20$
$2 + 17 + ? = 20$	$(4 + 5) : 3 = ?$
$8 + 12 + ? = 20$	$(5 + 2) \times 2 = ?$
$9 + 11 + ? = 20$	$? \times 3 + 11 = 20$
$1 + 18 + ? = 20$	$? : 3 + 12 = 15$
$5 + 13 + ? = 20$	$2 \cdot 9 + ? = 20$

[III. Maha-artwamine.

Peast ja kirjalikult.

1) 11 — 2 =	2) 12 — 3 =	3) 13 — 5 =
11 — 4 =	12 — 6 =	13 — 4 =
11 — 3 =	12 — 4 =	13 — 7 =
11 — 5 =	12 — 5 =	13 — 2 =
11 — 7 =	12 — 7 =	13 — 8 =
11 — 6 =	12 — 8 =	13 — 3 =
11 — 8 =	12 — 10 =	13 — 9 =
11 — 9 =	12 — 2 =	13 — 10 =
11 — 1 =	12 — 1 =	13 — 6 =
11 — 10 =	12 — 9 =	13 — 1 =
4) 14 — 7 =	5) 15 — 5 =	6) 16 — 9 =
14 — 5 =	15 — 7 =	16 — 4 =
14 — 4 =	15 — 9 =	16 — 5 =
14 — 6 =	15 — 8 =	16 — 6 =
14 — 8 =	15 — 6 =	16 — 8 =
14 — 3 =	15 — 4 =	16 — 10 =
14 — 9 =	15 — 3 =	16 — 7 =
14 — 10 =	15 — 10 =	16 — 0 =
7) 17 — 10 =	8) 19 — 10 =	
17 — 7 =	19 — 8 =	
17 — 9 =	19 — 9 =	
17 — 8 =	19 — 7 =	
18 — 9 =	20 — 6 =	
18 — 10 =	20 — 7 =	
18 — 8 =	20 — 4 =	
18 — 7 =	20 — 5 =	

Peast.

- 9) Kalamees wiskas õnge 15 korda wette; 4 korda oli wälja tõmmates kala otsas; mitukorda oli ta ilma asjata õnge weest wälja tõmmanud?
- 10) Ema kedras talwel 16 naela linu lõngaks; tütar kedras kõiges 4 naela; mitu naela linu oli ema enam ära kedranud.

- 11) Hansul oli 4 wiefopitalist; Jaanil oli kõiges 3 kolmelist; mitu kop. oli Hansul enam?
- 12) Wenna ja õe wanadus kokku oli 18 aastat; õde üksi oli 10^{ne} aastane; kui wana oli wend?
- 13) Suwel on kõige pikem päew 18 tundi pikk; siis on ööpikkus kõiges 6 tundi: mitu tundi on siis päew ööst pikem?
- 14) Meil on kirja tähtede seas 14 umbhealelist; laushealelisti on 5 wähem; mitu laushealelisti meil on?
- 15) Koolitunnid algasiwad enne lõunat kell 8; lõune aega peeti 2 tundi; kell 4 lõppesiwad koolitunnid. Mitu koolitundi seega päewas peeti?
- 16) Koolist puudus ühel päewal 8 last; kui ühtegi ei oleks puudunud, siis oleks laste arw 17 olnud. Mitu last oli sel päewal koolis?
- 17) Kahel peremehel oli kokku 15 hobust; teisel oli 9; mitu oli teisel?
- 18) Liwi- ja Gestimaal on kokku 13 maakonda; Gestimaal üksi on neid 4; mitu Liwimaal?
- 19) Mitu tundi saab see magada, kes õhtu kell 9 magama heidab ja hommiku kell 5 üles tõuseb?
- 20) Nastas on 12 kuud; kui lumi 5 kuud aega maas on, mitu kuud on siis maa paljas?

Peast ja kirjalikult.

- 21) Arwa iga tabeli arw 20^{neft} maha!

20 — 1 =

20 — 4 =

20 — 7 =

tuni

20 — 18 =

1	4	7	10	13
16	19	2	5	8
11	14	17	20	8
6	9	12	15	18

1 4 7 10 2 5 8 3 6 9

- 22) Arwa iga ruudu arw järgmistest arwudest maha:

a) 11; b) 12; d) 13; e) 14; p) 15; h) 16; i) 17; k) 18) l) 19.

a) 11 — 1 = b) 12 — 1 = d) 13 — 1 = e) niisama

11 — 4 = 12 — 4 = 13 — 4 = jne.

tuni tuni tuni tuni

11 — 9 = 12 — 9 = 13 — 9 = 19 — 9 =

Kirjalifult.

- 23) $17 - 5 - 8 =$ 24) $20 - 8 - 7 =$ 25) $18 - 10 - 5 =$
 $13 - 9 - 4 =$ $19 - 9 - 8 =$ $16 - 11 - 3 =$
 $12 - 6 - 3 =$ $14 - 5 - 6 =$ $18 - 2 - 13 =$
 $13 - 4 - 5 =$ $17 - 8 - 8 =$ $17 - 12 - 4 =$
 $14 - 8 - 4 =$ $15 - 9 - 3 =$ $19 - 15 - 2 =$
 $16 - 8 - 5 =$ $16 - 7 - 6 =$ $15 - 11 - 3 =$
 $19 - 7 - 6 =$ $13 - 7 - 4 =$ $20 - 16 - 4 =$
 $15 - 6 - 3 =$ $18 - 9 - 7 =$ $17 - 10 - 6 =$
- 26) $11 - 7 + 9 =$ 27) $14 - 9 + 12 =$ 28) $12 - 9 + 11 =$
 $13 - 8 + 6 =$ $17 - 11 + 9 =$ $20 - 16 + 15 =$
 $17 - 9 + 7 =$ $18 - 13 + 8 =$ $16 - 7 + 10 =$
 $20 - 8 + 6 =$ $13 - 8 + 12 =$ $19 - 15 + 9 =$
 $14 - 7 + 9 =$ $11 - 9 + 17 =$ $15 - 9 + 11 =$
 $12 - 6 + 8 =$ $14 - 6 + 5 =$ $16 - 12 + 15 =$
- 29) $13 - 6 + 10 - 3 =$ 30) $12 - 4 + 8 - 5 =$
 $16 - 8 + 4 - 11 =$ $14 - 12 + 16 - 14 =$
 $17 - 9 + 8 - 12 =$ $19 - 10 + 8 - 4 =$
 $18 - 13 + 9 - 4 =$ $11 - 7 + 15 - 12 =$
 $20 - 9 + 6 - 8 =$ $16 - 11 + 9 - 8 =$
 $15 - 10 + 9 - 7 =$ $18 - 9 + 7 - 16 =$
- 31) $16 - 3 \times 3^*) =$ 32) $17 - (10 : 2)^{**}) =$
 $19 - 2 \times 5 =$ $19 - (9 : 3) =$
 $17 - 1 \times 8 =$ $15 - (7 : 7) =$
 $15 - 2 \times 4 =$ $18 - (10 : 5) =$
 $14 - 3 \times 2 =$ $11 - (10 : 2) =$
 $18 - 1 \times 10 =$ $13 - (8 : 4) =$
- 33) $15 - ? = 9$ 34) $8 + 11 - ? = 9$
 $17 - ? = 8$ $14 + 5 - ? = 7$
 $14 - ? = 6$ $7 + 4 - ? = 10$
 $18 - ? = 7$ $11 + 7 - ? = 2$
 $13 - ? = 4$ $13 + 6 - ? = 4$
 $19 - ? = 9$ $9 + 8 - ? = 0$

*) Kasvatamise märgi kohta vaata tähenbus lehekülj 27 all ääres.

***) Klambrite kohta vaata tähenbus lehekülj 29 all ääres.

IV. Raamatamine.

(Mäitlikult, peast, kirjalikult harjutada — kuni wiimase täiesti päha jääb.)

1)	$1 \times 2 =$	2)	$1 \times 3 =$	3)	$1 \times 4 =$	4)	$1 \times 5 =$
	$2 \times 2 =$		$2 \times 3 =$		$2 \times 4 =$		$2 \times 5 =$
	$3 \times 2 =$		$3 \times 3 =$		$3 \times 4 =$		$3 \times 5 =$
	$4 \times 2 =$		$4 \times 3 =$		$4 \times 4 =$		$4 \times 5 =$
	$5 \times 2 =$		$5 \times 3 =$		$5 \times 4 =$		
	$6 \times 2 =$		$6 \times 3 =$	6)	$1 \times 7 =$	7)	$1 \times 8 =$
	$7 \times 2 =$				$2 \times 7 =$		$2 \times 8 =$
	$8 \times 2 =$	5)	$1 \times 6 =$	8)	$1 \times 9 =$	9)	$1 \times 10 =$
	$9 \times 2 =$		$2 \times 6 =$		$2 \times 9 =$		$2 \times 10 =$
	$10 \times 2 =$		$3 \times 6 =$				
- 10) $2 \times 4 = ?$ $2 \times 7 = ?$ $2 \times 6 = ?$ $2 \times 9 = ?$ $2 \times 8 = ?$
 $2 \times 10 = ?$
 $3 \times 5 = ?$ $3 \times 4 = ?$ $3 \times 6 = ?$ $3 \times 3 = ?$ $3 \times 2 = ?$
 $4 \times 3 = ?$ $4 \times 4 = ?$ $4 \times 2 = ?$ $4 \times 5 = ?$
 $5 \times 2 = ?$ $5 \times 4 = ?$ $5 \times 1 = ?$ $5 \times 3 = ?$

Peast.

- 11) Tartus on üks lastekool, kus lapsed terve nädal läbi iga päew 3 tundi koolis käiwad; mitu koolitundi see terwes nädalas wälja teeb?
- 12) Kui kewade, suwi, sügis ja talw kõik ühepikkused, s. o. igauks 3 kuud, — mitu kuud on siis terve aasta pikk?
- 13) 9 paari sukke on — mitu sukka?
- 14) Anna oli 3^e aastane; Andres oli aga 4 korda Anna wamune; kui wana oli Andres?
- 15) Sülla peale läheb 3 küünart; mitu küüuart läheb 5^e sülla peale?
- 16) Mitu sõrga on kahel seal ühtekokku?
- 17) Kui igal aknal 4 ruutu, mitu neid siis neljal aknal kokku?
- 18) Sepal oli 5 hobust uuesti rautada; mitu rauda pidi ta tegema?
- 19) Mitu päewa on kahes nädalas?
- 20) Mardil oli 9 kahetopikalist (5 kolmelist, 4 wiielist); mitu topikat tal seega raha oli?

Kirjalikult.

21) $2 \times 4 =$	22) $3 \times 4 =$	23) $4 \times 2 =$	24) $6 \times 1 =$
$2 \times 2 =$	$3 \times 2 =$	$4 \times 1 =$	$7 \times 2 =$
$2 \times 7 =$	$3 \times 5 =$	$5 \times 1 =$	$7 \times 5 =$
$2 \times 5 =$	$3 \times 3 =$	$5 \times 4 =$	$8 \times 2 =$
$2 \times 8 =$	$3 \times 6 =$	$5 \times 2 =$	$9 \times 2 =$
$2 \times 6 =$	$4 \times 5 =$	$5 \times 3 =$	$9 \times 1 =$
$2 \times 3 =$	$4 \times 3 =$	$6 \times 2 =$	$10 \times 2 =$
$2 \times 9 =$	$4 \times 4 =$	$6 \times 3 =$	$10 \times 1 =$
25) $2 \times 5 =$	26) $8 \times 2 =$	27) $2 \times 3 =$	28) $5 \times 2 =$
$3 \times 6 =$	$1 \times 6 =$	$3 \times 5 =$	$2 \times 6 =$
$4 \times 2 =$	$7 \times 2 =$	$10 \times 2 =$	$1 \times 9 =$
$2 \times 7 =$	$5 \times 3 =$	$5 \times 4 =$	$2 \times 4 =$
$2 \times 4 =$	$9 \times 2 =$	$3 \times 6 =$	$3 \times 3 =$
$8 \times 2 =$	$4 \times 4 =$	$2 \times 9 =$	$6 \times 3 =$
$6 \times 2 =$	$8 \times 1 =$	$2 \times 8 =$	$2 \times 2 =$
$3 \times 4 =$	$2 \times 10 =$	$4 \times 5 =$	$5 \times 3 =$
29) $2 = 2 \times ?$	30) $18 = 2 \times ?$	31) $4 = 4 \times ?$	32) $20 = 5 \times ?$
$4 = 2 \times$	$20 = 2 \times$	$8 = 4 \times$	$6 = 6 \times$
$6 = 2 \times$	$3 = 3 \times$	$12 = 4 \times$	$12 = 6 \times$
$8 = 2 \times$	$6 = 3 \times$	$16 = 4 \times$	$18 = 6 \times$
$10 = 2 \times$	$9 = 3 \times$	$20 = 4 \times$	$7 = 7 \times$
$12 = 2 \times$	$12 = 3 \times$	$5 = 5 \times$	$14 = 7 \times$
$14 = 2 \times$	$15 = 3 \times$	$10 = 5 \times$	$8 = 8 \times$
$16 = 2 \times$	$18 = 3 \times$	$15 = 5 \times$	$16 = 8 \times$
33) $9 = 9 \times ?$	34) $18 = 1 \times ?$	35) $15 = 1 \times ?$	36) $12 = 2 \times ?$
$18 = 9 \times$	$18 = 2 \times$	$15 = 3 \times$	$12 = 3 \times$
$10 = 10 \times$	$18 = 3 \times$	$15 = 5 \times$	$12 = 4 \times$
$20 = 10 \times$	$18 = 6 \times$	$15 = 15 \times$	$12 = 6 \times$
$20 = 5 \times$	$16 = 1 \times$	$14 = 1 \times$	$10 = 1 \times$
$20 = 4 \times$	$16 = 2 \times$	$14 = 2 \times$	$10 = 2 \times$
$20 = 2 \times$	$16 = 4 \times$	$14 = 7 \times$	$10 = 5 \times$
	$16 = 8 \times$	$14 = 14 \times$	$10 = 10 \times$
37) $20 = ? \times 2$	$18 = ? \times 2$	38) $9 = ? \times 3$	$8 = ? \times 2$
$10 = \times 5$	$12 = \times 4$	$15 = \times 5$	$16 = \times 2$
$18 = \times 2$	$14 = \times 7$	$6 = \times 3$	$5 = \times 1$
$16 = \times 2$	$10 = \times 2$	$12 = \times 6$	$20 = \times 4$

39) $10 = ? \times 2$	40) $8 \times 2 - 9 =$	41) $15 - 3 \cdot 3 =$
$15 = \times 3$	$2 \times 7 + 5 =$	$17 - 6 \cdot 2 =$
$14 = \times 2$	$9 \times 2 - 11 =$	$19 - 2 \cdot 7 =$
$16 = \times 4$	$5 \times 3 + 2 =$	$13 - 4 \cdot 2 =$
$18 = \times 9$	$4 \times 4 - 7 =$	$18 - 3 \cdot 5 =$
$12 = \times 3$	$6 \times 2 + 5 =$	$16 - 2 \cdot 8 =$
$10 = \times 10$	$7 \times 2 + 6 =$	$19 - 9 \cdot 2 =$
$20 = \times 5$	$6 \times 3 - 10 =$	$14 - 3 \cdot 4 =$
-
42) $2 \cdot 3 + 5 \cdot 2 =$	43) $5 \times 2 - 3 \times 3 =$	44) $9 = ? \times ?$
$1 \cdot 7 + 2 \cdot 4 =$	$8 \times 2 - 2 \times 6 =$	$10 = ? \times ?$
$4 \cdot 3 + 3 \cdot 2 =$	$3 \times 5 - 4 \times 3 =$	$12 = ? \times ?$
$6 \cdot 2 + 1 \cdot 7 =$	$2 \times 9 - 2 \times 4 =$	$14 = ? \times ?$
$8 \cdot 1 + 3 \cdot 3 =$	$4 \times 5 - 2 \times 2 =$	$15 = ? \times ?$
$2 \cdot 2 + 3 \cdot 5 =$	$6 \times 3 - 1 \times 8 =$	$16 = ? \times ?$
$2 \cdot 7 + 2 \cdot 2 =$	$4 \times 4 - 2 \times 5 =$	$18 = ? \times ?$
$5 \cdot 3 + 1 \cdot 4 =$	$7 \times 2 - 3 \times 4 =$	$22 = ? \times ?$

V. Jagamine

(= mõõtmise ehk mahutamise, ja jautamine).

I.

Räitlikult, peast, kirjalikult.

- 1) Mitukorda mahub 1 3^c (8, 7, 5, 9, 12, 17^{nc}) sisse?
2) $2 \mid 4 =$	3) $3 \mid 6 =$	4) $4 \mid 12 =$	5) $5 \mid 10 =$
$2 \mid 8 =$	$3 \mid 15 =$	$4 \mid 8 =$	$5 \mid 20 =$
$2 \mid 10 =$	$3 \mid 18 =$	$4 \mid 16 =$	$5 \mid 5 =$
$2 \mid 14 =$	$3 \mid 12 =$	$4 \mid 20 =$	$5 \mid 15 =$
$2 \mid 18 =$	$3 \mid 9 =$	$2 \mid 16 =$	$4 \mid 4 =$
$2 \mid 16 =$	$3 \mid 3 =$	$2 \mid 20 =$	$4 \mid 16 =$
-
6) $6 \mid 6 =$	7) $7 \mid 7 =$	8) $8 \mid 16 =$	9) $2 \mid 20 =$
$6 \mid 18 =$	$7 \mid 14 =$	$4 \mid 16 =$	$4 \mid 20 =$
$6 \mid 12 =$	$8 \mid 16 =$	$2 \mid 16 =$	$5 \mid 20 =$
$2 \mid 12 =$	$8 \mid 8 =$	$2 \mid 18 =$	$10 \mid 20 =$
$4 \mid 12 =$	$9 \mid 9 =$	$3 \mid 18 =$	$10 \mid 10 =$
$5 \mid 20 =$	$9 \mid 18 =$	$6 \mid 18 =$	$5 \mid 10 =$
	$10 \mid 10 =$	$9 \mid 18 =$	$2 \mid 10 =$
	$10 \mid 20 =$	$4 \mid 20 =$	$1 \mid 10 =$

10) 6 12 =	11) ? 8 = 4
1 12 =	? 12 = 4
4 12 =	? 15 = 3
3 12 =	? 10 = 5
2 12 =	3 ? = 5
5 15 =	3 ? = 6
3 15 =	4 ? = 5
3 12 =	4 ? = 3

Peast.

Mitmeft 3^e kopikalifest saab 15 kop.?

Mitu 5^{elise} läheb 20^{ne} kopika peale?

Kirjutuse raamatus oli 20 lehte; mitu poognat paberit oli see raamat suur, sest et ühest poognast 4 lehte saab?

- 15) Menni kirjutuse raamat oli 18 lehekülge suur; mitu lehte?
- 16) Aastas on 12 kuud; kui iga aasta-aeg kolm kuud pikk on, mitu on siis aasta-aegasid?
- 17) Perenaene müüs mune 3 kop, paar; ta sai kõiges kokku 18 kop.; mitu paari mune ta ära müüs?
- 18) Tiiu ostis 20^{ne} kop. eest linti, mille künar 4 kop. maksis; mitu künart ta sai?
- 19) Martil oli 18 kop. raha, kõik puhtad kolmelised (2^{eliseb}); Mitu raha tal oli?
- 20) Koolis oli 20 last, iga pingis istus 5, (4, 10, 2) last; mitu pinki?

II.

Räitlikult, peast, kirjaliikult.

1) Kui suur ou 6^e pool? 6^e kolmas jagu (kolmandis)?

2) 4 : 2 =	3) 20 : 2 =	4) 8 : 4 =	5) 10 : 10 =
6 : 2 =	12 : 2 =	4 : 4 =	20 : 10 =
10 : 2 =	9 : 3 =	16 : 4 =	10 : 5 =
14 : 2 =	12 : 3 =	12 : 4 =	20 : 5 =
18 : 2 =	18 : 3 =	20 : 4 =	10 : 2 =
16 : 2 =	6 : 3 =	20 : 5 =	20 : 2 =
8 : 2 =	15 : 3 =	10 : 5 =	10 : 1 =
2 : 2 =	3 : 3 =	15 : 5 =	20 : 1 =

- 6) $10 : 10 =$ 7) $18 : 2 =$ 8) $12 : 6 =$ 9) $10 : ? = 2$
 $20 : 10 =$ $18 : 3 =$ $12 : 4 =$ $8 : ? = 2$
 $10 : 5 =$ $18 : 6 =$ $12 : 3 =$ $6 : ? = 2$
 $20 : 5 =$ $18 : 9 =$ $12 : 2 =$ $14 : ? = 2$
 $10 : 2 =$ $16 : 8 =$ $15 : 5 =$ $14 : ? = 7$
 $20 : 2 =$ $16 : 2 =$ $15 : 3 =$ $12 : ? = 3$
 $10 : 1 =$ $16 : 4 =$ $10 : 10 =$ $12 : ? = 4$
 $20 : 4 =$ $14 : 7 =$ $10 : 5 =$ $12 : ? = 6$
- 10) $? : 5 = 2$ $? : 3 = 5$ $? : 2 = 6$
 $? : 6 = 3$ $? : 4 = 4$ $? : 2 = 9$
 $? : 9 = 2$ $? : 2 = 8$

Peast.

- 11) Kui päew 12 tundi pikk on, kui pikk on pool päewa? söögipäew (kolmandik päewa)? — neljandik päewa?
- 12) Gulase naene wiis nädalas 4 toopi piima linna, mille eest ta kokku 20 kop. raha sai; kui palju maksti talle toobi piima eest?
- 13) Kolme küünra lindi eest maksti 18 kop; kui kallid oli üks küünar?
- 14) Koolis pandi 20 last nelja pingi peale istuma, iga pingi peale ühewõrs lapsi; mitu last tuli iga pingi peale?
- 15) Wiie paari munade eest saadi 15 kop.; mitu kop. ühe paari eest?
- 16) 6^e järgi (hamme) tarwis, fulus 18 küünart riidet; mitu küünart ühe järgi tarwis?
- 17) Üks jalg on 12 tolli; mitu tolli on seega pool jalg? — kolmandik, neljandik, poolteist jalg?
- 18) Weike 7 aastane Mari küsis wenna käest: „Kui wana sa oled?“ Wend kostis: „Sinu wanadus on minu wanaduse pool“. Kui wana oli wend?
- 19) Koolipois ostis linnast ühe tahwli ja pliiatsipulga; pliiatsipulga hind oli 4 kop., ja see oli tahwli hinna weerand. Mitu kop. tuliwad need asjad ühtekokku maksma? Mitu kopikat maksis tahwel?
- 20) Kadri, kes helde südamega oli, andis sandile 2 kop., ja see oli tema raha 8as (4, 7, 10, 5, 6^{es}) jagu; mitu kop. oli tal raha olnud?

III.

Pea ft.

- 1) Mituforda mahub 4 12^{ne} fise?
- 2) Mitu 3^e saab 15^{neft}?
- 3) Mille fise mahub 2 7 forda?
- 4) Mis arw on 14^{ne} sees 2 forda?
- 5) Waheta 20^{neline} 5^e kopikalisteks ümber; mitu 5^{elift} saab?
- 6) Mitu 3^{elift} on 18^{ne} kopika sees?
- 7) 20 kop. raha, kõik puhtad 2^{beriseb} (5^{eliseb}); mitu raha?
- 8) Kui suur on 12^{ne} kolmas (4. 6.) jagu?
- 9) Mille 4^{ias} jagu (weerand) on 5, (3, 2, 4, 1.)?
- 10) 20^{ne} mitmes jagu on 5, (4, 2, 10)?
- 11) Taga 7 kopikalift kolmele (kahele, neljale) mehele ära ja ütle, mis üle jääb!
- 12) Mitu paari on 7^{ne} (5, 3, 9, 11, 15, 19, 13^{ne}) sees?
- 13) Mitu kolme lift saab iga laps, kui 4^{ia} lapse peale 14 kop. ära jaetakse, — ja mitu kop. jääb üle?
- 14) Mitu last oli saamas, kui iga laps 4 õuna sai, ja 14 õuna jagada oli olnud? Mitu õuna jäi jagajale endale?
- 15) Mitu jääb üle, kui 20 kolmele ühesuuruseks jaoks tehtakse? jne.

Kirjalikult.

16) 3 : 2 = ? ü. j. ? 7 : 2 = " " 11 : 4 = " " 9 : 2 = " " 5 : 3 = " " 14 : 5 = " " 16 : 3 = " " 19 : 4 = " "	17) 2 5 = ? ü. j. ? 3 14 = " " 5 18 = " " 4 17 = " " 3 11 = " " 4 19 = " " 7 20 = " " 6 19 = " "
18) 20 : ? = 3 ü. j. 2 17 : ? = 3 " 2 14 : ? = 2 " 2 18 : ? = 2 " 4 ? : 3 = 4 " 1	? : 5 = 2 ü. j. 4 3 ? = 5 " 2 7 ? = 2 " 1 ? 13 = 2 " 3 ? 20 = 2 " 6

1	3	5	7	9	2	4	6	8	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

(Ülesanded 19--23 ruudu järele.)

19) a) $1 \mid 11 =$ b) $3 \mid 11 = \ddot{u}. j.$ d) $5 \mid 11 = \ddot{u}. j.$
 $1 \mid 12 =$ $3 \mid 12 = "$ $5 \mid 12 = "$
          funi   funi   funi
 $1 \mid 20 =$ $3 \mid 20 = "$ $5 \mid 20 = "$

e) niifama jne. funi m) ... $10 \mid 20 =$

20) a) $11 : 1 =$ b) $11 : 3 = \ddot{u}. j.$ d) $11 : 5 = \ddot{u}. j.$
 $12 : 1 =$ $12 : 3 = "$ $12 : 5 = "$
          funi   funi   funi
 $20 : 1 =$ $20 : 2 = "$ $20 : 5 = "$

e) niifama jne. funi m) ... $20 : 10 =$

21) a) $1 \mid 11 = \ddot{u}. j.$ b) $1 \mid 12 = \ddot{u}. j.$ d) $1 \mid 13 = \ddot{u}. j.$
 $3 \mid 11 = "$ $3 \mid 12 = "$ $3 \mid 13 = "$
          funi   funi   funi
 $10 \mid 11 = "$ $10 \mid 12 = "$ $10 \mid 13 = "$

e) niifama jne.

22) a) $11 : 1 = \ddot{u}. j.$ b) $12 : 1 = \ddot{u}. j.$ d) $13 : 1 = \ddot{u}. j.$
 $11 : 5 = "$ $12 : 3 = "$ $13 : 3 = "$
          funi   funi   funi
 $11 : 10 = "$ $12 : 10 = "$ $13 : 10 = "$

e) niifama jne.

23) $(6 : 2) + 11 =$
 $(12 : 3) + 13 =$
 $(8 : 2) + 14 =$
 $(16 : 4) + 9 =$
 $(16 : 8) + 12 =$
 $(12 : 2) + 7 =$
 $(6 : 6) + 15 =$
 $(18 : 9) + 9 =$

24) $(15 : 3) - 3 =$
 $(18 : 2) - 5 =$
 $(20 : 4) - 3 =$
 $(16 : 2) - 6 =$
 $(18 : 3) - 2 =$
 $(14 : 2) - 5 =$
 $(20 : 4) - 3 =$
 $(16 : 2) - 8 =$

$$\begin{array}{l}
 25) \quad (15 : 5) + 14 = 26) \quad 7 + 3 : 2 = 27) \quad 17 - 3 : 2 = \\
 (12 : 2) - 5 = \quad 10 + 5 : 5 = \quad 19 - 4 : 3 = \\
 (12 : 4) + 9 = \quad 6 + 10 : 8 = \quad 17 - 2 : 5 = \\
 (18 : 3) - 4 = \quad 5 + 4 : 9 = \quad 12 - 4 : 8 = \\
 (18 : 6) + 15 = \quad 9 + 7 : 4 = \quad 20 - 2 : 9 = \\
 (20 : 2) - 6 = \quad 6 + 12 : 3 = \quad 15 - 8 : 7 = \\
 (7 : 7) + 16 = \quad 8 + 5 : 2 = \quad 19 - 7 : 4 = \\
 (18 : 2) - 6 = \quad 11 + 7 : 6 = \quad 15 - 9 : 2 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 28) \quad 2 \mid 9 . 2 = 29) \quad 3 \times 2 : 5 = 30) \quad 4 + (14 : 2) = \\
 4 \mid 3 . 4 = \quad 8 \times 2 : 2 = \quad 13 + (9 : 3) = \\
 6 \mid 2 . 6 = \quad 3 \times 5 : 3 = \quad 11 + (18 : 9) = \\
 8 \mid 4 . 2 = \quad 2 \times 9 : 6 = \quad 16 + (14 : 7) = \\
 4 \mid 1 . 4 = \quad 4 \times 5 : 2 = \quad 5 + (16 : 2) = \\
 9 \mid 6 . 3 = \quad 6 \times 3 : 7 = \quad 9 + (20 : 2) = \\
 2 \mid 4 . 4 = \quad 4 \times 4 : 8 = \quad 12 + (18 : 3) = \\
 3 \mid 5 . 3 = \quad 7 \times 2 : 4 = \quad 7 + (16 : 4) =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 31) \quad 18 - (18 : 3) = 32) \quad (6 : 3) + (16 : 4) = \\
 20 - (15 : 5) = \quad (12 : 2) + (14 : 2) = \\
 16 - (12 : 2) = \quad (16 : 4) + (12 : 3) = \\
 15 - (16 : 4) = \quad (14 : 7) + (16 : 2) = \\
 14 - (18 : 6) = \quad (20 : 5) + (9 : 3) = \\
 9 - (16 : 2) = \quad (9 : 9) + (12 : 4) = \\
 17 - (12 : 4) = \quad (18 : 2) + (3 : 3) = \\
 8 - (7 : 7) = \quad (15 : 3) + (16 : 8) =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 33) \quad (14 : 2) - (4 : 2) = 34) \quad (17 + 1 : 9) + ? = 20 \\
 (15 : 3) - (6 : 3) = \quad (12 - 4 : ?) + 8 = 10 \\
 (20 : 4) - (6 : 6) = \quad (3 \times ? : 5) + 8 = 11 \\
 (16 : 2) - (12 : 3) = \quad ? \times 7 - 4 + 6 = 16 \\
 (15 : 5) - (2 : 2) = \quad ? \mid (14 - 9 + 7) = 6 \\
 (18 : 3) - (16 : 4) = \quad (18 : ?) + 5 = 7 \\
 (20 : 2) - (16 : 8) = \quad 6 . ? - 5 = 13 \\
 (12 : 4) - (9 : 3) = \quad 2 . 4 + ? . 3 = 20
 \end{array}$$

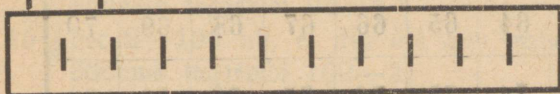
Kolmas peatükk.

Arwupüür 1—100.

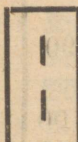
I. Ettewalmistamine.

üks üheline.

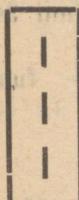
üks kümneline.

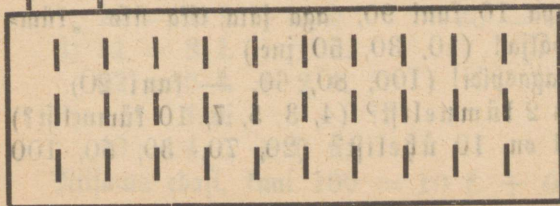
kaks ühelist.

kaks kümnelist.

kolm ühelist.

kolm kümnelist.

jne.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

I.

- 1) Näita ja loe: 10 ühte on üks kümneline; 20 ühte on kaks kümnelist, — kuni 10×10 ühte on (üks sada ehk üks sajaline).
- 2) Loe nii: 10 ja 10 on 20; 20 ja 10 on 30, — kuni 90 ja 10 on 100.
- 3) Loe 100 vähem 10 on 90; $90 - 10 = 80$, — kuni $20 - 10 = 10$.
- 4) Loe kümnete kaupa 10^{nest} 100^{ml} ! (10, 20, 30 jne.)
Niisama taguspidi! (100, 90, 80, — kuni 10).
- 5) Loe kümnete kaupa 10 kuni 90, aga jätta ikka üks „küm-
mend“ vahelt välja! (10, 30, 50 jne.)
Niisama sajast tagaspidi! (100, 80, 60, — kuni 20).
- 6) Mitu ühelist on 2 kümnelist? (4, 3, 5, 7, 10 kümnelist?)
Mitu kümnelist on 10 ühelist? (20, 70, 30, 50, 100 ühelist?)

32) Kirjuta üksteise alla üles: a) kõik kümned 10—100;
 b) kõik arvud järgimööda 1—100, — ka tagaspidi.

a)	10	100	b)	1	100
	20	90		2	99
	funi	funi		3	98
	100	10		4	97
				jne.	jne.

Kirjuta üksteise alla kõik arvud:

33) a) 26st funi 31^{beni}! 34) a) 36 funi 14; b) 91 funi 78;
 b) 39—57; 49 " 23; 57 " 82;
 d) 53—71; 96 " 69; 80 " 69;
 e) 84—100. 77 " 44; 79 " 50.

II. Kokkuvõtte.

I.

Pea ft.

- 1) Arva kokku: 10 + 4; 20 + 1; 40 + 8; 70 + 2;
90 + 9 jne.
- 2) Kui palju on: 11 + 6; 24 + 3; 35 + 4; 41 + 7;
54 + 5?
- 3) Rehkenda: 12 + 8 = ? 25 + 5 = ? 14 + 6 = ?
13 + 7 = ? 77 + 3 = ?
- 4) 16 + 4 + 3 = ? 28 + 2 + 7 = ? 37 + 3 + 5 = ?
45 + 5 + 4 = ?
- 5) 19 + 5 = ? 29 + 7 = ? 39 + 8 = ? jne.
18 + 6 = ? 28 + 5 = ? 38 + 7 = ?
17 + 8 = ? 27 + 7 = ? 37 + 9 = ?
16 + 7 = ? 25 + 9 = ? 34 + 8 = ? jne.
- 6) Haffa 1^{beni} (siis ka 2^{beni} ja viimaks 3^{en}) peale ja arva
iffa järjest juure: a) 2; b) 2; d) 3; e) 3; g) 3, —
funi saja piirile jõuad:
 a) 1, 3, 5, 7, 9, 11, — funi 99.
 b) 2, 4, 6, 8, 10, — funi 100.
 d) 1, 4, 7, 10, — funi 100.
 e) 2, 5, 8, 11, — funi 98.
 g) 3, 6, 9, 12, — funi 99.

9	28	17	36	55
50	19	38	12	18
90	24	29	42	67
64	83	15	39	51
47	71	87	53	49

- 7) Eoe ruudu arvuſid, aga arwa ühtlasi igale arwule ruttu juure: a) 1; b) 2; d) 3; e) 4; g) 5; h) 6; i) 7; k) 8; l) 9.
 a) 10, 29, 18 jne. (kuni 49 + 1). — b) 11, 30, 19, — kuni 49 + 2 jne.

- 8) Mardil oli kopikalift terwe toſin, peale ſelle weel 3 kahe-kopikalift; mitu kop. üleüldſe?
 9) Koolift puudus ühel päewal 7 laſt, ſellepärast oli lapſi koolis 46; mitu laſt oli ſiis koolis, kui ühtegi ei puudunud?
 10) Keegi ſõitis Tartuſt Wiljandisſe. Kui ta 67 werſta edaſi oli jõudnud, läks ta wankriſt maha ja käis wiimſed 8 werſta maad weel jala. Mitu werſta on Tartu ja Wiljandi wahet?
 11) Kui küünla-kuus 28 päewa on, ſiis on paastu-kuus 3 päewa enam. Mitu päewa on ſeega paastu-kuus?
 12) Wäljal oli ſigu 7 ja lambaid 15; mitu looma kofku?
 13) Heinamaal oli loogu wõtmas 17 meeste- ja 9 naeste-rahwaſt; mitu inimeſt ühtekofku?
 14) Aſtal on 12 kuud; tuatüdruf oli aasta ja 9 kuud teeniſtufes olnud; mitu kuud ſeda on?
 15) Kui Peeter 7 kop. ära oli raiſanud, ſiis oli tal weel 28 kop. taſkus, mitu kop. oli tal eſiti olnud?
 16) Mitu pauku lööb kell kſk-päewalt kſk-kööni (ſee on kella 1^{best} 12^{nent})?

Kirjalikult.

- 17) $70 + 6 = 50 + 4 =$ 18) $50 + 7 = 60 + 7 =$
 $30 + 8 = 80 + 9 =$ $70 + 4 = 30 + 5 =$
 $30 + 5 = 40 + 7 =$ $10 + 6 = 90 + 3 =$
 $60 + 3 = 90 + 2 =$ $80 + 2 = 20 + 8 =$

19) $40 + 6 = 50 + 5 =$ 20) $90 + 5 = 20 + 7 =$
 $70 + 1 = 80 + 7 =$ $10 + 7 = 60 + 9 =$
 $30 + 9 = 70 + 7 =$ $80 + 3 = 40 + 8 =$
 $90 + 8 = 60 + 0 =$ $50 + 6 = 70 + 9 =$

21) $20 + 3 + 4 =$ 22) $30 + 3 + 3 =$ 23) $60 + 3 + 5 =$
 $60 + 7 + 2 =$ $90 + 4 + 6 =$ $90 + 6 + 4 =$
 $40 + 2 + 5 =$ $50 + 2 + 8 =$ $50 + 9 + 1 =$
 $80 + 4 + 4 =$ $80 + 4 + 3 =$ $20 + 4 + 5 =$
 $50 + 6 + 3 =$ $20 + 1 + 6 =$ $40 + 3 + 7 =$
 $90 + 5 + 3 =$ $60 + 5 + 5 =$ $70 + 7 + 2 =$
 $30 + 8 + 2 =$ $40 + 2 + 6 =$ $30 + 3 + 6 =$
 $70 + 1 + 9 =$ $70 + 3 + 7 =$ $80 + 5 + 4 =$

24) Rehkenda Nr. 7 (ruut).

a) $9 + 1 =$ b) $9 + 2 =$ d) $9 + 3 =$ e) $9 + 4 =$
 $28 + 1 =$ $28 + 2 =$ $28 + 3 =$ $28 + 4 =$
          funi   funi   funi   funi
 $49 + 1 =$ $49 + 2 =$ $49 + 3 =$ $49 + 4 =$
 g) niifama jne. funi 1) — — $49 + 9 =$

25) $48 + 9 + 7 =$ 26) $46 + 7 + 9 =$ 27) $83 + 9 + 6 =$
 $51 + 3 + 4 =$ $35 + 8 + 7 =$ $55 + 7 + 9 =$
 $37 + 9 + 8 =$ $64 + 5 + 9 =$ $76 + 7 + 6 =$
 $86 + 2 + 7 =$ $53 + 7 + 4 =$ $24 + 5 + 9 =$
 $15 + 4 + 9 =$ $82 + 7 + 5 =$ $74 + 8 + 5 =$
 $27 + 3 + 8 =$ $91 + 5 + 4 =$ $31 + 7 + 8 =$
 $55 + 8 + 7 =$ $29 + 7 + 6 =$ $64 + 9 + 7 =$
 $72 + 4 + 5 =$ $45 + 8 + 8 =$ $85 + 7 + 8 =$

28) $2 + 2 = 4$ 29) $3 + 3 = 6$ 30) $4 + 4 = 8$
 $4 + 2 = 6$ $6 + 3 = 9$ $8 + 4 = 12$
 $6 + 2 = 8$ $9 + 3 = 12$ $12 + 4 = 16$
          funi   funi   funi
 $98 + 2 = 100$ $96 + 3 = 99$ $96 + 4 = 100$

31) $5 + 5 = 10$ 32) $6 + 6 = 12$ 33) $7 + 7 = 14$
 $10 + 5 = 15$ $12 + 6 = 18$ $14 + 7 = 21$
 $15 + 5 = 20$ $18 + 6 = 24$ $21 + 7 = 28$
          funi   funi   funi
 $95 + 5 = 100$ $90 + 6 = 96$ $91 + 7 = 98$

34)	$8 + 8 = 16$	35)	$9 + 9 = 18$	36)	$10 + 10 = 20$
	$16 + 8 = 24$		$18 + 9 =$		$20 + 10 =$
	kuni		kuni		kuni
	$88 + 8 =$		$90 + 9 =$		$90 + 10 =$

37) a) Alga Nr. 28 nii: $1 + 2 = 3$
 $3 + 2 = 5$
 $5 + 2 =$ jne. kuni $97 + 2 = 99$.

b) Niisama pane Nr. 29 alguseks: 1; 2. Siis arwa ifka järjest 3 juure, kuni saja piirile jõuad.

d) Niisama pane Nr. 30 alguseks: 1; 2; 3. Siis arwa ifka järjest 4 juure, kuni saja piirile jõuad.

e) Niisama pane Nr. 31 alguseks: 1; 2; 3; 4. Siis arwa ifka järjest 5 juure, kuni saja piirile jõuad.

g) Niisama pane Nr. 32 alguseks: 1; 2; 3; 4; 5. Siis arwa ifka järjest 6 juure, kuni saja piirile jõuad.

h) Niisama pane Nr. 33 alguseks: 1; 2; 3; 4; 5; 6. Siis arwa ifka järjest 7 juure, kuni saja piirile jõuad.

i) Niisama pane Nr. 34 alguseks: 1 kuni 7. Siis arwa ifka järjest 8 juure, kuni saja piirile jõuad.

k) Niisama pane Nr. 35 alguseks: 1—8. Siis arwa ifka järjest 9 juure, kuni saja piirile jõuad.

38*) $8 + 6 + 1 + 8 + 9 + 4 =$
 $9 + 3 + 7 + 5 + 6 + 4 =$
 $5 + 8 + 4 + 2 + 7 + 6 =$
 $8 + 4 + 2 + 5 + 3 + 8 =$

39) $9 + 5 + 8 + 3 + 2 + 6 =$
 $6 + 7 + 9 + 1 + 8 + 2 =$
 $3 + 9 + 5 + 4 + 7 + 8 =$
 $7 + 4 + 6 + 3 + 8 + 2 =$

40) $7 + 9 + 3 + 2 + 6 + 8 + 5 + 2 =$
 $8 + 3 + 4 + 7 + 6 + 5 + 9 + 1 =$
 $4 + 2 + 7 + 6 + 5 + 9 + 4 + 2 =$
 $7 + 2 + 5 + 9 + 8 + 3 + 7 + 4 =$
 $1 + 3 + 6 + 4 + 8 + 5 + 7 + 2 =$

*) Arwa ühesannetes Nr. 38—41 esiti püstread, siis ristread koku!

$$\begin{aligned}
 41) \quad & 1 + 5 + 3 + 8 + 7 + 2 + 6 + 3 = \\
 & 4 + 3 + 5 + 7 + 9 + 8 + 2 + 6 = \\
 & 9 + 4 + 2 + 2 + 7 + 4 + 8 + 7 = \\
 & 6 + 2 + 1 + 3 + 8 + 6 + 7 + 4 = \\
 & 8 + 6 + 3 + 4 + 7 + 9 + 1 + 6 =
 \end{aligned}$$

II.

Peast.

- 1) Kui palju on: $10 + 10$; $20 + 10$; $20 + 20$; $40 + 10$.
 $40 + 20$; $10 + 30$; $40 + 30$; $70 + 20$; $40 + 50$; jne;
- 2) Arwa kofku: $20 + 11$; $30 + 12$; $60 + 18$; $20 + 25$;
 $30 + 66$; $40 + 32$; $20 + 52$; jne.
- 3) $11 + 10 = ?$ $16 + 10 = ?$ $26 + 20 = ?$ $38 + 20 = ?$
 $46 + 30 = ?$ $59 + 20 = ?$ $16 + 40 = ?$ $27 + 30 = ?$ jne.

- 4) Arwa wälja: $15 + 11$; $13 + 13$; $15 + 12$; $42 + 32$;
 $5 + 33$; $34 + 34$; $62 + 26$; jne.
- 5) Kui palju on: $18 + 12$; $16 + 14$; $15 + 15$; $26 + 24$;
 $32 + 18$; $37 + 33$; $48 + 22$; $51 + 19$; $77 + 23$; jne.
- 6) $19 + 17 = ?$ $16 + 15 = ?$ $13 + 19 = ?$ $49 + 25 = ?$
 $38 + 33 = ?$ $36 + 46 = ?$ $45 + 19 = ?$ $39 + 26 = ?$ jne.

9	28	17	36	55
50	19	38	12	18
80	24	29	42	66
64	43	15	39	51
47	71	67	53	49

- 7) Ruudu arwusid lugedes arwa igale arwule juure:
a) 10; b) 20; d) 11; e) 12.

- 8) Majal oli ühe külje peal 10 akent, ja teise külje peal ka 10; mitu akent kokku?
- 9) Kuningas Dawet walitses 40 aastat; niisama kaua walitses ka tema poeg Salomon; mitu aastat walitsesiwad mõlemad kokku?
- 10) Dawet oli 30^{ne} aastane, kui ta kuningaks sai, ja walitses 40 aastat, siis suri ta ära; kui wanalt suri ta ära?
- 11) Künna-kuul on 28 (29) päewa; paastu-kuul on 31 päewa; Mitu päewa kokku?
- 12) Wanas testamendis on 39 raamatut; uues testamendis 27; mitu raamatut seega terwes piiblis?
- 13) Tartu maakonnas on 16 kihelkonda, Wõru maakonnas 8, Wiljandi maakonnas 8, Pärnu maakonnas 11, ja Saaremaal 14. Mitu kihelkonda on neid kokku?
- 14) Kui päew 15 tundi pikk on, siis on öö kõiges 9 tundi pikk. Mitu tundi on seega päewa ja öö pikkus ühtekokku?
- 15) Hans oli 17 aastat wana; Peeter oli 5 aastat Hansust wanem; mitu aastat teeb mõlemate wanadus ühtekokku?
- 16) Maril oli hõberahsid: üks 15^{neline}, üks 20^{neline}, üks 10^{neline}, waskrahsid: üks kopikaline, üks 2^{beline}, üks 3^{eline}, ja üks 5^{eline}. Mitu kop. tal kõiges kokku oli?

Kirjalikult.

17) 10 + 50 =	18) 10 + 70 =	19) 40 + 40 =
20 + 50 =	20 + 70 =	90 + 10 =
30 + 50 =	30 + 70 =	10 + 70 =
40 + 50 =	10 + 80 =	20 + 30 =
50 + 50 =	20 + 80 =	50 + 40 =
10 + 60 =	10 + 90 =	60 + 30 =
20 + 60 =	20 + 20 =	80 + 20 =
30 + 60 =	30 + 10 =	30 + 60 =
20) 30 + 50 =	21) 10 + 10 + 20 =	
20 + 60 =	30 + 10 + 40 =	
40 + 20 =	10 + 20 + 30 =	
10 + 30 =	40 + 30 + 30 =	
30 + 30 =	20 + 20 + 50 =	
50 + 20 =	60 + 20 + 10 =	
30 + 40 =	30 + 30 + 30 =	
40 + 50 =	50 + 30 + 10 =	

22) $20 + 20 + 20 =$	23) $30 + 10 + 20 + 8 =$
$50 + 10 + 30 =$	$40 + 20 + 30 + 7 =$
$40 + 20 + 10 =$	$10 + 10 + 40 + 6 =$
$10 + 50 + 20 =$	$50 + 20 + 10 + 9 =$
$60 + 10 + 10 =$	$20 + 40 + 20 + 5 =$
$20 + 20 + 40 =$	$10 + 20 + 30 + 8 =$
$40 + 40 + 10 =$	$30 + 20 + 40 + 7 =$
$70 + 10 + 20 =$	$50 + 10 + 30 + 3 =$

24) $41 + 10 =$	25) $30 + 59 =$	26) $27 + 30 + 2 =$
$48 + 30 =$	$70 + 16 =$	$36 + 40 + 9 =$
$60 + 32 =$	$50 + 42 =$	$41 + 50 + 9 =$
$50 + 14 =$	$30 + 65 =$	$54 + 10 + 5 =$
$20 + 64 =$	$20 + 51 =$	$60 + 18 + 1 =$
$30 + 35 =$	$40 + 49 =$	$40 + 33 + 6 =$
$30 + 64 =$	$30 + 63 =$	$30 + 24 + 5 =$
$40 + 21 =$	$20 + 77 =$	$20 + 12 + 8 =$

27) $17 + 10 =$	28) $76 + 23 =$	29) $18 + 41 =$
$23 + 30 =$	$42 + 16 =$	$23 + 55 =$
$15 + 40 =$	$44 + 15 =$	$32 + 57 =$
$53 + 10 =$	$65 + 23 =$	$44 + 55 =$
$72 + 10 =$	$62 + 14 =$	$51 + 38 =$
$41 + 50 =$	$13 + 36 =$	$26 + 73 =$
$43 + 30 =$	$75 + 21 =$	$43 + 36 =$
$51 + 10 =$	$12 + 15 =$	$16 + 83 =$

30) $22 + 13 + 30 =$	31) $18 + 12 =$	32) $54 + 26 =$
$12 + 32 + 20 =$	$29 + 11 =$	$63 + 27 =$
$42 + 11 + 30 =$	$38 + 22 =$	$45 + 25 =$
$24 + 33 + 40 =$	$67 + 13 =$	$41 + 39 =$
$37 + 21 + 11 =$	$56 + 14 =$	$29 + 31 =$
$54 + 13 + 21 =$	$43 + 37 =$	$48 + 42 =$
$53 + 21 + 12 =$	$42 + 28 =$	$76 + 14 =$
$12 + 13 + 31 =$	$27 + 33 =$	$58 + 32 =$

33) $37 + 43 =$	$25 + 65 =$
$39 + 21 =$	$32 + 68 =$
$57 + 23 =$	$19 + 71 =$
$41 + 59 =$	$36 + 54 =$

$$\begin{array}{ll}
 34) & 11 + 32 + 15 + 22 = & 24 + 23 + 21 + 12 = \\
 & 13 + 12 + 21 + 44 = & 35 + 14 + 11 + 30 = \\
 & 22 + 11 + 33 + 14 = & 23 + 31 + 12 + 34 = \\
 & 33 + 21 + 15 + 11 = & 15 + 11 + 12 + 32 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll}
 35^*) & 18 + 13 = & 36^{**}) & 13 + 39 = & 37^{***}) & 49 + 16 = \\
 & 29 + 17 = & & 54 + 27 = & & 19 + 25 = \\
 & 46 + 25 = & & 63 + 19 = & & 35 + 27 = \\
 & 37 + 24 = & & 27 + 17 = & & 28 + 33 = \\
 & 18 + 29 = & & 38 + 38 = & & 57 + 39 = \\
 & 38 + 36 = & & 56 + 29 = & & 46 + 19 = \\
 & 28 + 43 = & & 48 + 29 = & & 57 + 18 = \\
 & 67 + 16 = & & 17 + 16 = & & 66 + 19 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll}
 38\dagger) & 19 + 57 = & 39\dagger\dagger) & 13 + 19 + 8 = \\
 & 28 + 45 = & & 25 + 17 + 9 = \\
 & 33 + 49 = & & 53 + 29 + 6 = \\
 & 67 + 25 = & & 37 + 54 + 8 = \\
 & 55 + 19 = & & 27 + 14 + 16 = \\
 & 46 + 27 = & & 18 + 18 + 23 = \\
 & 25 + 18 = & & 37 + 25 + 19 = \\
 & 37 + 45 = & & 26 + 27 + 28 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll}
 40\dagger\dagger\dagger) & 19 + 19 + 19 = & & 24 + 24 + 24 = \\
 & 12 + 13 + 14 = & & 27 + 38 + 19 = \\
 & 15 + 26 + 37 = & & 39 + 15 + 28 = \\
 & 18 + 18 + 18 = & & 24 + 25 + 26 =
 \end{array}$$

*) Rehtenda: $18 + 2 = 20$;
 $20 + 11 = 31$.
 $29 + 1 = 30$;
 $30 + 16 = 46$.
 Niijama teiseb.

**) Uruwa: $13 + 40 = 53$;
 $53 - 1 = 52$.
 $54 + 30 = 84$;
 $84 - 3 = 81$.
 Niijama teiseb.

***) Nii: $50 + 20 =$;
 $70 - 1 - 4 = 65$.
 $20 + 30 = 50$;
 $50 - 1 - 5 = 44$.
 Niijama teiseb.

†) $19 + 57 = 20 + 56 = 76$.   ††) $13 + 19 + 8 = 13 + 20 + 7$.
 $28 + 45 = 30 + 43 = 73$. $25 + 17 + 9 = 25 + 20 + 6$ ine.

†††) $19 + 19 + 19 = (20 + 20 + 20) - 3$.
 $12 + 13 + 14 = (12 + 12 + 12) + (1 + 2)$.
 $15 + 26 + 37 = 20 + 21 + 37 = 20 + 20 + 38$ ine.

III.

Pea ft.

- 1) $3 + 14 - 2 = ?$ $8 - 3 + 14 = ?$ $7 - 5 + 19 = ?$
- 2) $2 \times 2 + 2 \times 2 = ?$ $8 + 2 \times 2 = ?$ $2 \times 3 + 16 = ?$
 $3 \times 2 + 2 \times 3 = ?$
- 3) $(8 : 2) + (9 : 3) = ?$ $(10 : 2) + 2 \times 4 = ?$
 $2 \times 2 + (8 : 2) = ?$
- 4) $3 \cdot 5 + 3 \cdot 6 - 3 \cdot 4 = ?$ $(10 : 5) + (8 - 3) +$
 $2 \times 5 + 15 = ?$
- 5) Koolipoiss kirjutas 4 rida sõnu. Esimeses reas oli 4 sõna, teises kahewõrs niipalju, kolmandas 7 ja wiimases 6 sõna. Mitu sõna üleüldse?
- 6) Mis sugune arv on 12^{ne} kolmandast jaust 17 suurem?
- 7) Üks arv on 7^{meie} 19 ja veel 9 suurem; mis sugune on see arv?
- 8) Türi ütles: „Oleks mul 3 kolmerublalist ja 1 rublaline, siis oleks mul ometi veel 20 rbl. vähem, kui Tuhaniil.“ Mitu rbl. oli Tuhaniil?
- 9) Pojale kostis tema küsimise peale isa: „Kui sa 29^{le} 8st poole ja 9st kolmandiku juure arwad, siis tead, mitu aastat ma wana olen.“
- 10) Hansul ja Jaagul oli kokku 9 hobust, — esimesel kahewõrs niipalju, kui teisel; mitu kummalgi?
- 11) Kihelkondasid on Tartu maakonnas 16, Võru maak. 8, Wiljandi maak. 8, Pärnu maak. 11, Saaremaal 14. Need on Liiwimaa 5 Cesti maakonda. Mitu kihelkonna täit Cestirahwast elab seega Liiwimaal?
- 12) Cesti ehk Tallinna kubermangus on kihelkondasid: Harju-
maal 12, Wirumaal 11, Järwamaal 7, Länemaal 17. Mitu kihelkonda ühtelokku?
- 13) Cestimaal on 5 linna, Liiwimaal on kahewõrs niipalju linnasid; Kuuramaal on 4 linna vähem, kui Cesti-ja Liiwimaal kokku. Mitu linna kõigis kokku?
- 14) Märdil oli 10 kopikalist, 5 kahelist, 3 kolmelist ja 1 wiie-
line. Pärdil oli just 40 kop. a) Mitu kop. oli Pärdil Märdist enam? b) Mitu kop. oli Märdil Pärdist vähem?
d) Mitu kop. oleks Pärt Märdile pidanud andma, et mõle-
matel ühewõrs oleks saanud? e) Mitu kop. oli mõlematel ühtelokku?

Kirjalikult.

15)	32	16)	12	17)	11	18)	33	19)	24	20)	35
	15		21		33		21		23		14
	22		44		14		15		12		11
21)	17	22)	29	23)	45	24)	23	25)	16	26)	14
	13		30		20		43		24		46
	40		31		35		14		15		19
27)	17	28)	25	29)	16	30)	16	31)	19	32)	23
	39		27		29		14		18		30
	20		32		13		8		7		8
33)	5	34)	9	35)	19	36)	35	37)	36	38)	29
	26		17		4		7		47		10
	18		26		15		28		4		7
39)	6	40)	9								
	25		15								
	37		8								
			20								
			17								

III. Maha-armamine.

I

Pea ft.

- 1) Arwa: 37 wähem 4 = ? 46 — 2 = ? 58 — 6 — ?
69 — 8 — ? 25 — 5 = ? 77 — 7 = ? 98 — 5 = ?
29 — 7 = ? jne.
- 2) Wöta armudeft: a) 20; b) 30; d) 50 e) 60; g) 100
— maha: 2, 3, 5, 6, 4, 1, 7, 8, 9!
- 3) Pane armudele; 2, 4, 3, 5, 6, 8, 7, 9, 1 — ifka nii-
palju juure, et 50 täis saab! (2 + 48 = 50; 4 + 46
= 50 jne.)
- 4) 11 — 2 = ? 21 — 3 = ? 37 — 4 = ? 42 — 3 = ?
52 — 5 = ? 63 — 6 = ? 77 — 8 = ? 84 — 9 — ?
96 — 7 = ? 44 — 9 = ? jne.

- 5) Kui palju on 9 14^{neft} (17, 25, 37, 42, 84^{jaft}) weiksem?
 6) Arwa 100^{ft} hakates ikka järjeft maha a) 2); b) 3; d) 4;
 e) 5; g) 6; h) 7; i) 8; k) 9!

Nii: a) 100, 98, 96, 94 jne.

b) 100, 97, 94, 91 jne.

d) 100, 96, 92, 88 jne.

e) 100, 95, 90, 85 jne.

g) funi k) niisama.

9	17	28	36	55
19	38	12	18	49
24	29	42	67	53
64	83	15	39	51
47	71	87	50	90

- 7) Eoe ruudu arwusid, aga arwa ühtlasi igast arwust ruttu maha: a) 2; b) 4; d) 3; e) 6; g) 8; h) 9; i) 7!

Nii: 7, 15, 26, jne. (funi 90 — 2);

5, 13, 24, — funi 86; jne.

- 8) Rinna laps oli nii wana, et 7 nädalat weel aastast pudusiwad. Mitu nädalat oli ta wana? (1 aasta = 52 nädalat).
 9) Tartust on Wiljandisse 75 wersta, aga Wõrusse 2×4 wersta wähem. Kui kaugel on seega Wõru-linn Tartust?
 10) Rahe talu lambaid oli ühtekokku 27; mitu oli teise talu lambaid, kui teise talu lambaid 8 oli?
 11) Marja-aias kaswis kokku 34 wiljapuud: oliwad õunapuud ja ploomipuud. Mitu oli õunapuid, kui ploomipuid 7 oli?
 12) Sulane sai laadal lehma ja wafika eest kokku 42 rbl.; wafika eest arwati 6 rbl.; kui kalliks arwati seega lehm?
 13) Jüril oli 44 kop. raha taskus; ta andis ühe wiielise weikse õele saia-rahaks; mitu kop. talle enesele weel jäi?

- 14) Peeter ostis uue raamatu. Ta andis raamatukaupmehele 1 rbl. hõb., jai aga 9 kop. tagasi; kui palju maksis see raamat?
- 15) Ema oli isast 6 aastat noorem; kui wana ta oli, kui isa 41 aastat wana oli?

Kirjalikult.

16) 78 — 6 =	17) 89 — 6 =	18) 78 — 4 =
24 — 3 =	24 — 3 =	59 — 6 =
55 — 4 =	72 — 2 =	27 — 7 =
67 — 3 =	56 — 4 =	46 — 2 =
34 — 2 =	69 — 5 =	45 — 5 =
78 — 2 =	57 — 5 =	88 — 6 =
47 — 7 =	38 — 7 =	68 — 2 =
39 — 4 =	29 — 4 =	89 — 1 =

20	40	60	80	30	50	70	90	100
----	----	----	----	----	----	----	----	-----

1	4	7	2	5	8	3	6	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

- 19) Arwa esimese pealmise ruudu arwust iga alumise ruudu arw maha (a).

Arwa teiseft (b), kolmandaft (d), jne. kuni üheft-
sajamaft (l) pealmise ruudu arwust iga alumise ruudu arw
maha.

- Nii: a) 20 — 1 =   b) 49 — 1 =   d) 60 — 1 =
           20 — 4 =   40 — 4 =   60 — 4 =
                           kuni   kuni   kuni
           20 — 9 =   40 — 9 =   60 — 9 =
 e) niisama; jne. kuni l) — — 100 — 9 =

- 20) Rehkenda Nr. 7 (ruut) kirjalikult!

- Nii: a) 9 — 2 =   b) 9 — 4 =   d) 9 — 3 =
           17 — 2 =   17 — 4 =   17 — 3 =
                           kuni   kuni   kuni
           90 — 2 =   90 — 4 =   90 — 3 =
 e) niisama; jne. kuni i) — — 90 — 7 =

21) 63 - 5 =	22) 96 - 7 =	23) 32 - 9 =
21 - 7 =	53 - 8 =	13 - 6 =
33 - 7 =	37 - 9 =	52 - 3 =
46 - 9 =	64 - 5 =	71 - 4 =
21 - 8 =	57 - 8 =	94 - 7 =
43 - 8 =	41 - 3 =	46 - 8 =
75 - 8 =	34 - 6 =	57 - 9 =
91 - 2 =	31 - 9 =	82 - 7 =

24) a) 100 - 2 = 98	b) 99 - 3 = 96	d) 100 - 4 = 96
98 - 2 = 96	96 - 3 = 93	96 - 4 = 92

kuni

kuni

kuni

2 - 2 = 0.

3 - 3 = 0.

4 - 4 = 0.

e) 100 - 5 = 95

g) 96 - 6 = 90

h) 98 - 7 = 91

95 - 5 = 90

90 - 6 = 84

91 - 7 = 84

jne.

jne.

jne.

i) 96 - 8 = 88

k) 99 - 9 = 90

l) 100 - 10 = 90

88 - 8 = 80

90 - 9 = 81

90 - 10 = 80

jne.

jne.

jne.

25) 53 = 3 + ?

26) 62 = 3 + ?

27) 72 = 9 + ?

64 = 3 +

25 = 6 +

33 = 8 +

29 = 4 +

71 = 4 +

20 = 7 +

72 = 1 +

32 = 5 +

63 = 4 +

36 = 4 +

41 = 7 +

44 = 7 +

45 = 5 +

91 = 5 +

35 = 8 +

96 = 5 +

82 = 3 +

26 = 8 +

87 = 7 +

54 = 8 +

58 = 1 +

II.

Pea ft.

- 1) Kui palju on: 40 - 10 ? *) 40 - 40 ? 80 - 40 ?
70 - 40 ? 70 - 20 ? jne.
- 2) Mis teeb wälja: 17 - 10; 55 - 30; 41 - 10;
98 - 80; 72 - 40 ? jne.**)

*) Kooliõpetaja juhatagu lapsi rehkendama: 4 kümnelist w ahem 1 kümmeline = 3 kümnelist. Riisama edasi.

***) Siin nagu igal pool ses raamatus seisaw „ja nõnda edasi“ (jne.) tähendab kooliõpetajale, et ta seabeltsi ülesandeid niikaua harjutagu. Kuni asi lastel elge, enne ei sünni järgmist nummert käsile wõtta.

- 3) Arwa: $34 - 14 = ?$ $27 - 17 = ?$ $51 - 21 = ?$
 $75 - 35 = ?$ $87 - 47 = ?$ $63 - 23 = ?$ $98 - 58 = ?$ jne.
- 4) Arwe 67^{neft} maha 11, 13, 17, 23, 34, 47, 55, 61!
- 5) Kui palju on 58 suurem, kui 22, 33, 44, 55?
- 6) Kui palju on wabet 30^{ne} jä 70^{ne} wabel? 40 ja 15 wabel?
 25 ja 55 wabel? 74 ja 24 w.? 48 ja 34 w.? 30 ja
 67 w.? 90 ja 45 w.? 100 ja 75 w.? jne.
-
- 7) Taawet oli 30 aastat wana kui ta kuningaks sai, ja suri
 70 aastat wana; kui kaua oli ta kuningas olnud?
- 8) Koolis oli kokku 90 last, poisilapsi üksi oli 40; mitu oli
 tütarlapsi?
- 9) Mõisugune arw on 70^{neft} 30 weiksem?
- 10) Hansul oli 1 rubla raha; sellest andis ta wälja 10
 (40, 50, 30, 70, 60, 80, 90,) kop.; mitu kop. jäi järele?
- 11) Kui palju on riide ülikond, mis 20 naela kaalub, endise
 aja rüütli raud-ülikonnast fergem, sest niisugune kaalus
 98 naela?
- 12) Köster oli 55 aastat wana, kui ta oma 25^e aastast ameti-
 päewa pidas: kui wanalt oli ta ametisse saanud?
- 13) Jüril oli 49 waka maad põldu; Jaanil kõiges 19 waka-
 maad; mitu wakamaad oli Jüril enam?
- 14) Isa oli 56 aastat wana; poeg oli temast 32 aastat noo-
 rem; kui wana oli poeg?
- 15) Tartus elab 43 tuhat inimest; Pärnus elab kõiges 15 tu-
 hat; mitu tuhat inimest elab Tartus rohkem?
- 16) Mis kella ajal läheb päike looja, kui ta kell 5 tõuseb?
 (Sest päewa tõusust keskpäewani — k. 12 — on just nii-
 sama palju aega, kui keskpäewast loodeni.)
- 17) Laps sündis Jaani-kuu 13^{mal} päewal, ja ristiti sellesama
 kuu wiimsel (30^{mal}) päewal, kui wana oli ta siis?
- 18) Mis arw on 88^{ft} 53 weiksem?
- 19) Kui palju on 25 weiksem kui 75?
- 20) Mõisugusele arwule tuleb 19 juure arwata et 42 ilmuks?

Kirjalikult.

21) 20 — 10 =	22) 90 — 10 =	23) 90 — 40 — 30 =
30 — 20 =	60 — 50 =	70 — 30 — 20 =
60 — 30 =	40 — 40 =	60 — 20 — 30 =
40 — 10 =	100 — 30 =	80 — 40 — 10 =
70 — 50 =	50 — 10 =	90 — 50 — 30 =
90 — 60 =	70 — 20 =	70 — 10 — 10 =
70 — 60 =	80 — 50 =	100 — 20 — 50 =
80 — 20 =	100 — 50 =	100 — 50 — 40 =

87, 94, 89, 98, 91

10, 30, 50, 20, 40, 70, 60, 80

24) Arwa esimesest pealmise ruudu arvust iga alumise ruudu arv maha; — siis teisest, kolmandast, neljandast ja viiendast pealmise ruudu arvust:

87 — 10 =	94 — 10 =	89 — 10 =
87 — 30 =	94 — 30 =	89 — 30 =
jne.	jne.	jne.

25) 23 — 20 =	26) 62 — 20 =	27) 11 — 10
41 — 30 =	91 — 40 =	23 — 10
57 — 40 =	95 — 60 =	42 — 10
89 — 40 =	84 — 50 =	51 — 30
45 — 30 =	62 — 30 =	54 — 50
66 — 10 =	88 — 30 =	67 — 50
53 — 20 =	99 — 60 =	77 — 20
46 — 30 =	54 — 40 =	89 — 70

28) 34 — 14 =	29) 47 — 17 =	30) 63 — 21 =
98 — 38 =	84 — 24 =	86 — 45 =
79 — 29 =	37 — 17 =	79 — 34 =
54 — 14 =	65 — 45 =	69 — 36 =
26 — 16 =	32 — 22 =	76 — 73 =
84 — 34 =	63 — 43 =	83 — 41 =
86 — 36 =	99 — 39 =	75 — 42 =
39 — 29 =	85 — 25 =	48 — 24 =

31) 97 — 23 = 65 — 41 = 73 — 21 = 47 — 11 = 49 — 36 = 66 — 23 = 79 — 19 = 91 — 61 =	32) 64 — 13 = 38 — 31 = 56 — 54 = 65 — 15 = 88 — 27 = 47 — 25 = 89 — 54 = 65 — 23 =	33) 95 — 53 = 98 — 36 = 78 — 26 = 56 — 35 = 88 — 44 = 93 — 51 = 87 — 46 = 96 — 64 =
34) 48 = 24 + ? 37 = 21 + 56 = 35 + 37 = 11 + 46 = 23 + 88 = 45 + 69 = 36 + 77 = 55 +	35) 84 = 42 + 58 = 46 + 64 = 32 + 99 = 55 + 88 = 11 + 77 = 25 + 46 = 26 + 52 = 12 +	

III.

P e a ft.

- 1) Arwa 40^{neft} maša 12, 31, 25, 16, 34, 38, 29!
- 2) Kui palju on 50 suurem, kui 15, 25, 18, 21, 37, 44?
- 3) Kui palju on 24 väiksem, kui 30, 50, 40, 60, 100?
- 4) 30 — 14 =? 50 — 26 =? 60 — 31 =? 70 — 45 =?
 90 — 66 =? 80 — 52 =? 100 — 63 =? jne.
- 5) Kui palju tuleb arvule 36 (34, 31, 38) juure panna,
 et 40 täis saab?
- 6) Mitu puudub 60^{neft} arvudel 52, 58, 56, 51?
- 7) Mitu puudub, et 19^{neft} 30 saaks?

"	"	"	28 ^{neft}	40	"
"	"	"	45 ^{neft}	60	"
"	"	"	52 ^{neft}	70	"
"	"	"	64 ^{neft}	80	"
"	"	"	75 ^{neft}	100	"
- 8) Arwa 52^{neft} maša 23, 35, 16, 24, 38!
- 9) Wõta 74^{iaft} ära 35, 26, 57, 48, 69!
- 10) 81^{ft} wõta maša 22, 42, 33, 44, 15, 65, 29, 77!

- 11) Joosep oli 17^{ne} aastane, kui ta Egiptuse maale wiidi; kui ta selle maa isandaks tõsteti, oli ta 30^{ne} aastane. Mitu aastat on nende mõlemate sündmuste wahel pikk?
- 12) Mitu kopikat jääb üle, kui ühest rublast 25, (34, 56, 77 19, 33) kopikat ära wõetakse?
- 13) Tartust on Wiljandiisse Pifasilla kaudu just 100 wersta, aga Diu kaudu kõiges 75 wersta. Mitu wersta on Diu tee lühem?
- 14) Jüril oli wõlga 14 rbl., warandust 59 rbl., mitu rubla jäi talle, kui ta wõla ära wiendas?
- 15) Talu-omanik müüs laadal 2 hobust ära: teise eest sai ta 59 rbl., teise eest 83 rbl.; kui palju oli teine hobune teisest kallim?
- 16) Kihelkondasid on Tallinnamaal: 12 + 11 + 7 + 17; Põhja-Eiwimaal: 16 + 11 + 8 + 8 + 14. Mitu kihelkonda on Põhja-Eiwimaal (wiies Cestimaakonnas) enam, kui Tallinnamaal? Mitu Cesti kihelkonda on sedamööda üleüldse olemas?

Kirjalikult.

50	80	70	90	60	100
----	----	----	----	----	-----

12	14	16	18	15	21
24	27	28	32	36	25
35	45	42	48	19	43

- 17) Arwa esimesest pealmise raudu arwust iga alumise raudu arw maha, siis teisest niisama jne.
  - a) 50 — 12   b) 80 — 12   d) niisama jne.
  - 50 — 14   80 — 14   funi
  - funi   funi   h) — — 100 — 43.
  - 50 — 43   80 — 43

18) 31 — 14 =	19*) 64 — 19 =	20) 37 — 29 =
63 — 18 =	75 — 18 =	71 — 63 =
71 — 25 =	81 — 56 =	85 — 79 =
52 — 25 =	76 — 39 =	55 — 19 =
36 — 19 =	36 — 18 =	64 — 19 =
91 — 15 =	52 — 19 =	41 — 37 =
82 — 17 =	94 — 15 =	36 — 27 =
53 — 34 =	62 — 24 =	45 — 35 =
21**) 45 — 19 = ¹²	22) 51 — 11 =	23) 71 — 66 =
98 — 89 =	73 — 15 =	85 — 79 =
64 — 46 =	72 — 27 =	55 — 19 =
67 — 29 =	85 — 30 =	64 — 29 =
38 — 19 =	76 — 46 =	41 — 37 =
73 — 54 =	83 — 59 =	36 — 27 =
52 — 36 =	64 — 60 =	45 — 19 =
61 — 47 =	55 — 44 =	92 — 79 =
24) 72 — 39 =	25) 47 — 37 =	
86 — 49 =	71 — 11 =	
75 — 18 =	32 — 22 =	
51 — 17 =	65 — 17 =	
83 — 17 =	94 — 64 =	
92 — 43 =	87 — 69 =	
74 — 47 =	77 — 39 =	
82 — 65 =	61 — 52 =	
26) 26 = 15 + ?	27) 91 = 13 + ?	28) 35 = 19 + ?
75 = 36 +	74 = 27 +	28 = 16 +
84 = 47 +	19 = 18 +	41 = 33 +
96 = 58 +	66 = 17 +	28 = 19 +
32 = 17 +	53 = 36 +	79 = 19 +
61 = 27 +	72 = 15 +	67 = 38 +
92 = 36 +	62 = 33 +	37 = 18 +
84 = 55 +	32 = 18 +	93 = 76 +

*) 64 — 20 = 44, — aga mitte 20, vaid 19 pidi maha arvatama, sellepärast jääb üle 44 + 1 = 45.

**) 45 — 20 = 25; 45 — 19 = 26.
98 — 90 = 8; 98 — 89 = 9.
64 — 44 = 20; 64 — 46 = 18.

IV.

Pea ft.

41	46	81	24	59
38	53	88	31	66
25	60	95	38	73
32	67	40	45	80
39	74	27	52	75

- 1) Eoe tabeli arwusid selkombel, et sa esiteks juure, teiseks maha arwad: a) 1; b) 2; d) 10; e) 20; g) 3; h) 9; i) 12; k) 7.

Mii: a) 42, 40; 47, 45; — kuni 76, 74.

b) 43, 39; 48, 44; — kuni 77, 73.

d) 51, 31; 56, 36; — kuni 85, 65.

Miisama e) — kuni k) . . . 82, 68.

- 2) Urwa kofku 17 ja 27; sellest arwa maha 30!
- 3) Kui palju on 35 ja 6 wähem 9? $26 + 8 - 5 = ?$
- 4) $34 - 7 + 9 = ?$ $12 + 13 + 15 - 10 = ?$ $32 - 20 + 13 = ?$
- 5) $25 + 3 \times 5 = ?$ $42 - 2 \times 6 = ?$ $3 \times 5 + (4 : 2) - 4 \times 4 = ?$
- 6) $4 \times 4 + 3 \times 3 - 2 \times 9 = ?^*)$ $4 \times 2 - (20 : 5) + 3 \times 4 = ?$

- 7) Meljanurgaline marjapuu-aid oli 30 sülda piff; laiuti 12 sülda wähem. Mitu sülda sai kraaw piff, mis aia ümber kaeweti?
- 8) Peetril ja Mardil oli kummalgi 17 poognat paberit; Hansul oli 9 poognat wähem, kui teistel mõlematel ühtekofku. Mitu poognat oli Hansul? — Mitu poognat oli kõigel kolmel ühtekofku?

*) $4 \times 4 + 3 \times 3 - 2 \times 9 = 16 + 9 - 18 = 7$; sest kaswatamise märgi läbi ühendatud arwud rehkendatse ifka iseseeskes ühes kaswatuses.

- 9) 13^{ne} aastane poeg küsis isa käest, et kui wana isa on. Isa kostis: „Kui sa 18^{ne} aastaseks saad, siis on mul ju wanadust 4 aastat üle 50^{ne}. Sellest wõid mõista, kui wana ma praegu olen.“ Kui wana oli isa?
- 10) Keegi oli 14^{ne} aastane, kui ta meistri juure läks; nelja aasta pärast sai ta selliks ja 6 aastat peale selle meistriks. Nüüd on ta 60 aastat wana. Mitu aastat on ta meistriametit pidanud?
- 11) Mul on kahes pihus ühtekokku 29 ua-tera; teises pihus 5 enam kui teises, mitu kummasgi?
- 12) Arwan ma 2 arwu kokku, tuleb wälja 12; arwan ma teise teisest maha, tuleb wälja 2. Kui suur on kumbgi arw?
- 13) Gewa ostis 3 poognat firju paberit, iga poogen 2 kop., ja 2 pliiatsi-pulka, 5 kop. tükk; ta andis kaupmehele ühe 20^{ne} kopikalise; mitu kop. pidi ta tagasi saama?
- 14) Maamõõtja mõötis kolmele peremehele põldu kätte: A. sai 20, B. 30 wakamaad, D. sai 7 wakamaad wähem, kui A. ja B. kokku. Mitu wakamaad sai D.? Mitu wakamaad said kolm peremeest ühtekokku?

Kirjalikult.

15)	13 + 20 — 8 =	16)	78 + 19 — 25 =
	16 + 30 — 9 =		64 + 12 — 49 =
	25 + 18 — 17 =		63 + 18 — 47 =
	16 + 39 — 18 =		26 + 49 — 36 =
	38 + 22 — 29 =		32 + 58 — 43 =
	17 + 32 — 8 =		17 + 19 — 19 =
	33 + 49 — 12 =		37 + 16 — 27 =
	60 + 30 — 43 =		57 + 38 — 40 =
17)	76 — 19 — 5 =	18)	26 — 18 + 25 =
	43 — 26 — 12 =		47 — 19 + 10 =
	64 — 23 — 9 =		36 — 20 + 48 =
	92 — 8 — 24 =		57 — 19 + 20 =
	81 — 9 — 32 =		46 — 37 + 25 =
	63 — 17 — 20 =		24 — 18 + 35 =
	70 — 24 — 9 =		33 — 27 + 42 =
	53 — 16 — 17 =		55 — 31 + 17 =

19) 63	— 17	+	9	=	80	— 48	+	12	=
45	— 37	+	63	=	34	— 36	+	9	=
93	— 45	+	18	=	32	— 23	+	39	=
72	— 36	+	36	=	47	— 19	+	50	=
20) 36	21) 40	22) 80	23) 90	24) 52					
— 4	— 6	— 23	— 79	— 20					
25) 51	26) 31	27) 63	28) 71	29) 52					
— 31	— 14	— 18	— 25	— 25					
30) 36	31) 91	32) 82	33) 64	34) 75					
— 19	— 15	— 17	— 19	— 18					
35) 81	36) 76	37) 36	38) 52	39) 94					
— 56	— 39	— 18	— 19	— 15					
40) 37	41) 71	42) 85	43) 55	44) 41					
— 29	— 63	— 79	— 19	— 37					
45) 36	46) 45	47) 98	48) 64	49) 67					
— 27	— 19	— 89	— 46	— 29					
50) 100									
— 57									

IV. Kasvatamine.

I.

(Üks-kord-ühe kätte-harjutamine*).

Räitlikult, peast, kirjalikult.

1) 1 × 1 =	2) 1 × 2 =	6 × 2 =
1 × 0 =	2 × 2 =	7 × 2 =
0 × 1 =	3 × 2 =	8 × 2 =
	4 × 2 =	9 × 2 =
	5 × 2 =	10 × 2 =

*) Üks-kord-ühe õpetamises ärgu võtku kooliõpetaja enne mit jagu käite, kui käsil-olew jagu lastel käie sti selge ja kindlasti peas! Võuab palju ja mitmepidist harjutamist.

3) $5 \times 2 =$	4) $6 = ? \times 2$	5) $? \times 1 = 8$
$7 \times 2 =$	$10 = ? \times 2$	$? \times 2 = 8$
$2 \times 2 =$	$2 = ? \times 2$	$? \times 2 = 14$
$3 \times 2 =$	$8 = ? \times 2$	$? \times 1 = 7$
$9 \times 2 =$	$14 = ? \times 2$	$? \times 1 = 9$
$4 \times 2 =$	$18 = ? \times 2$	$? \times 2 = 18$
$6 \times 2 =$	$16 = ? \times 2$	$? \times 2 = 10$
$10 \times 2 =$	$4 = ? \times 2$	$? \times 1 = 10$
$8 \times 2 =$	$12 = ? \times 2$	$? \times 1 = 8$
$1 \times 2 =$	$20 = ? \times 2$	$? \times 2 = 16$

6) $1 \times 3 =$	7) $4 \times 3 =$	8) $5 \times 2 =$	9) $6 = 2 \times ?$
$2 \times 3 =$	$7 \times 3 =$	$5 \times 3 =$	$6 = 3 \times$
$3 \times 3 =$	$9 \times 3 =$	$7 \times 2 =$	$9 = 3 \times$
$4 \times 3 =$	$2 \times 3 =$	$7 \times 3 =$	$18 = 6 \times$
$5 \times 3 =$	$5 \times 3 =$	$2 \times 3 =$	$20 = 10 \times$
$6 \times 3 =$	$3 \times 3 =$	$3 \times 2 =$	$14 = 7 \times$
$7 \times 3 =$	$8 \times 3 =$	$5 \times 2 =$	$15 = 5 \times$
$8 \times 3 =$	$1 \times 3 =$	$5 \times 3 =$	$12 = ? \times 2$
$9 \times 3 =$	$6 \times 3 =$	$8 \times 2 =$	$12 = ? \times 3$
$10 \times 3 =$	$10 \times 3 =$	$8 \times 3 =$	$30 = 10 \times ?$

- 10) Kirjuta 2^{bc} mitmekordsed (need on Nr. 2^{bc} kostused) järgimööda üles, — edas- ja tagaspidi! (2, 4, 6, — kuni 20; siis: 20, 18, 16, — kuni 2).
- 11) Niisama kirjuta 3^c mitmekordsed (Nr. 6^c kostused) üles!

P e a ft (näitlikult).

- 12) Mitu kõrwa on kümnel koeral?
- 13) Hobuse-mees teenis päewas 2 rbl.; mitu rbl. teenis ta seega terve nädala ehk 6^c päewaga? (Wäljarehk.: 6^c päewaga teenis ta 6×2 rbl., s. o. 12 rbl.)
- 14) 1 süld on 3 küünart; mitu küünart on 7 sülda?
- 15) Igas nädalas on 1 pühapäew; mitu pühapäewa on 10^{nc} nädalas?
- 16) Saanil oli 4, (2, 6, 9, 5, 8) kolmekopikalist; mitu kopikat see on?
- 17) Peetril oli 3 kolmelist; Hansul oli 5 kahelist; kumbal oli enam raha, ja mitu kopikat enam?

- 18) Ann oli 3^c aastane; tema tädi Tiinu oli 8 korda nii wana; kui wana oli tädi?

Kirjalikult.

- 19) $1 \times 4 =$ 20) $5 \times 4 =$ 21) $8 \times 2 =$ 22**) $20 = 4 \times ?$
 $2 \times 4 =$ $7 \times 4 =$ $6 \times 3 =$ $20 = 10 \times$
 $3 \times 4 =$ $10 \times 4 =$ $5 \times 3 =$ $28 = 7 \times$
 $4 \times 4 =$ $8 \times 4 =$ $4 \times 4 =$ $18 = 6 \times$
 $5 \times 4 =$ $7 \times 3 =$ $3 \times 4 =$ $18 = 9 \times$
 $6 \times 4 =$ $5 \times 2 =$ $7 \times 2 =$ $16 = 4 \times$
 $7 \times 4 =$ $9 \times 2 =$ $7 \times 4 =$ $16 = 8 \times$
 $8 \times 4 =$ $9 \times 3 =$ $9 \times 2 =$ $15 = 5 \times$
 $9 \times 4 =$ $9 \times 4 =$ $4 \times 3 =$ $36 = 9 \times$
 $10 \times 4 =$ $6 \times 4 =$ $8 \times 3 =$ $32 = 8 \times$
- 23) $1 \times 5 =$ 24) $3 \times 5 =$ 25) $2 \times 4 =$ 26) $12 = 4 \times ?$
 $2 \times 5 =$ $7 \times 5 =$ $7 \times 5 =$ $24 = 8 \times$
 $3 \times 5 =$ $6 \times 5 =$ $10 \times 3 =$ $30 = 6 \times$
 $4 \times 5 =$ $9 \times 5 =$ $8 \times 4 =$ $32 = 8 \times$
 $5 \times 5 =$ $2 \times 5 =$ $8 \times 5 =$ $15 = 3 \times$
 $6 \times 5 =$ $4 \times 5 =$ $8 \times 3 =$ $45 = 9 \times$
 $7 \times 5 =$ $5 \times 5 =$ $5 \times 4 =$ $36 = 9 \times$
 $8 \times 5 =$ $10 \times 5 =$ $5 \times 5 =$ $25 = 5 \times$
 $9 \times 5 =$ $8 \times 5 =$ $7 \times 4 =$ $27 = 9 \times$
 $10 \times 5 =$ $1 \times 5 =$ $9 \times 3 =$ $40 = 10 \times$

- 27) Kirjuta 4^{ia} mitmekordsed kuni 40^{neni} üles, — edas- ja tagaspidi!
 28) Kirjuta 5^c mitmekordsed kuni 50^{neni} üles, — edas- ja tagaspidi!

Peast.

- 29) Mitu tiiba on 4^{ial} tuulikul (tuuleweškil)?
 30) Sulane maksis peremehele renti: ta andis 9 wiierublalist; mitu rubla ta seega maksis?
 31) Sepal oli 7 hobust rautada; mitu kabjarauda kulus tal selle tarwis ära?
 32) Pliiats maksis 5 kop.; mitu kop. tuli kooliõpetajal kaupmehele maksta, sest et ta 8 pliiatsit ostis?

*) Siin kui ka Nr. 26^c, 38, 42^{bc}, 46^c, 62^{bc} ja 67me juures andku kooliõpetaja laste osawuse teritamiseks ülesandid nagu Nr. 4 ja 5 ja nagu Nr. 46. lõpu-ülesanne.

33) Süril oli 9 kolmekopikalist raha; Jaanil oli 5 viielist; mitu kop. oli kumbalgi? Mitu kop. oli teisel enam? Mitu mõlematel kokku?

34) Majale tehti kumbagi külje peale 3, ja kumbasegi otša 2 akent, igal aknal 4 ruutu. Mitu ruutu ühtekokku?

Kirjalikult.

35) 1 × 6 =	36) 4 × 6 =	37) 2 × 4 =	38) 24 = 8 ×
2 × 6 =	7 × 6 =	3 × 5 =	42 = 7 ×
3 × 6 =	5 × 6 =	6 × 6 =	16 = 4 ×
4 × 6 =	8 × 6 =	7 × 3 =	40 = 8 ×
5 × 6 =	6 × 6 =	9 × 4 =	30 = 5 ×
6 × 6 =	9 × 6 =	8 × 5 =	12 = 3 ×
7 × 6 =	2 × 6 =	4 × 6 =	12 = 6 ×
8 × 6 =	1 × 6 =	6 × 3 =	10 = 2 ×
9 × 6 =	10 × 6 =	7 × 5 =	18 = 3 ×
10 × 6 =	3 × 6 =	10 × 2 =	24 = 6 ×

39) 1 × 7 =	40) 3 × 7 =	41) 3 × 6 =	42) 2 × 7 =
2 × 7 =	7 × 7 =	3 × 7 =	8 × 6 =
3 × 7 =	2 × 7 =	5 × 7 =	6 × 6 =
4 × 7 =	6 × 7 =	4 × 6 =	6 × 4 =
5 × 7 =	1 × 7 =	6 × 6 =	5 × 5 =
6 × 7 =	5 × 7 =	6 × 7 =	4 × 4 =
7 × 7 =	9 × 7 =	7 × 7 =	4 × 7 =
8 × 7 =	10 × 7 =	8 × 6 =	4 × 6 =
9 × 7 =	8 × 7 =	7 × 6 =	9 × 3 =
10 × 7 =	4 × 7 =	9 × 7 =	8 × 2 =

43) 15 = 3 ×	44) 18 = 9 ×	45) 42 = 6 ×	46) 70 = 10 ×
25 = 5 ×	18 = 6 ×	42 = 7 ×	60 = 10 ×
20 = 4 ×	18 = 3 ×	48 = 8 ×	50 = 10 ×
40 = 8 ×	24 = 8 ×	49 = 6 ×	40 = 10 ×
35 = 5 ×	24 = 4 ×	50 = 10 ×	40 = 8 ×
30 = 5 ×	30 = 5 ×	45 = 9 ×	45 = 9 ×
10 = 5 ×	30 = 6 ×	40 = 8 ×	54 = 9 ×
20 = 5 ×	36 = 9 ×	56 = 8 ×	12 = ? × 4
30 = 6 ×	36 = 6 ×	60 = 10 ×	20 = ? × 4
15 = 5 ×	21 = 3 ×	63 = 9 ×	18 = ? × ?*

*) Mitu kostust!

- 47) Kirjuta 6^e mitmekordsed 60^{neni} üles — edas-ja tagaspidi!
 46) Kirjuta 7me mitmekordsed 70^{neni} üles — edas-ja tagaspidi!
 49) Kirjuta 2^{be} 3^e jne. — kuni 7me mitmekordsed edaspidi üles!
 50) Kirjuta 2^{be} 3^e jne. — kuni 7me mitmekordsed tagaspidi üles!

Pe a ft.

- 51) Mitu päewa on 3mes (6, 8, 4, 5, 10, ^{nes}) nädalas (3 nädalat on 3×7 päewa = 21 päewa.)
 52) Mitu tööpäewa on 5^{es} (7, 4, 8, 9^{es}) nädalas?
 53) Koolis peeti 5 koolitundi päewas; mitu koolitundi see terwes nädalas wälja teeb?
 54) Puusüld maksis 4 rbl.; mitu rubla tuli sedamööda 3, (7, 9, 8, 10, 6) sülda puid maksma?
 55) Ühe sülla peale läheb 6 jalga; mitu jalga läheb seega 7me (9, 6, 10^{ne}) sülla peale?
 56) Paar mune maksis 8 kop.; kui palju maksis 10 paari mune?
 57) Koolis peeti muidu igapäew 6 koolitundi, muud kui kolmapäew ja laupäew peeti kõiges 4 koolitundi. Mitu koolitundi terwes nädalas?
 58) Mardil oli 3 hõberaha: 2 wiieteistkümnepopikalist ja üks kümnepopikuline; Mats oli just niisama rikas, aga tal oliwad kõik puhtad 5^e kopikalised waskrahad. Mitu kop. oli kumbalgi? Mitu rahatükki oli Matsil?

Kirjalikult.

- 59) $1 \times 8 =$ 60) $4 \times 8 =$ 61) $3 \times 7 =$ 62) $32 = 4 \times$
 $2 \times 8 =$ $7 \times 8 =$ $2 \times 8 =$ $42 = 7 \times$
 $3 \times 8 =$ $9 \times 8 =$ $7 \times 8 =$ $54 = 9 \times$
 $4 \times 8 =$ $5 \times 8 =$ $4 \times 6 =$ $36 = 9 \times$
 $5 \times 8 =$ $6 \times 8 =$ $8 \times 3 =$ $24 = 8 \times$
 $6 \times 8 =$ $3 \times 8 =$ $10 \times 5 =$ $48 = 8 \times$
 $7 \times 8 =$ $10 \times 8 =$ $9 \times 7 =$ $40 = 8 \times$
 $8 \times 8 =$ $2 \times 8 =$ $5 \times 8 =$ $64 = 8 \times$
 $6 \times 8 =$ $8 \times 8 =$ $8 \times 6 =$ $72 = 8 \times$
 $10 \times 8 =$ $0 \times 8 =$ $7 \times 7 =$ $80 = 10 \times$

- 63) Kirjuta 8 mitmekordsed 80^{neni} edas-ja tagaspidi üles!

64) $1 \times 9 =$	65) $3 \times 9 =$	66) $7 \times 4 =$	67) $72 = 9 \times$
$2 \times 9 =$	$5 \times 9 =$	$4 \times 9 =$	$64 = 8 \times$
$3 \times 9 =$	$4 \times 9 =$	$6 \times 6 =$	$80 = 10 \times$
$4 \times 9 =$	$7 \times 9 =$	$5 \times 9 =$	$81 = 9 \times$
$5 \times 9 =$	$9 \times 9 =$	$8 \times 8 =$	$56 = 8 \times$
$6 \times 9 =$	$6 \times 9 =$	$9 \times 6 =$	$54 = 9 \times$
$7 \times 9 =$	$10 \times 9 =$	$8 \times 7 =$	$90 = 10 \times$
$8 \times 9 =$	$2 \times 9 =$	$5 \times 10 =$	$49 = ? \times 7$
$9 \times 9 =$	$8 \times 9 =$	$10 \times 7 =$	$35 = ? \times ?$
$10 \times 9 =$	$0 \times 9 =$	$8 \times 4 =$	$1 = 1 \times ?$

68) Kirjuta 9 mitmekordsed 90^{nn} edas- ja tagaspidi üles!

Pea ft.

- 69) Mitu hobuse naela fulus sepal, kes 2 hobust rautas ja iga fabjarauasfe 8 naela löi?
- 70) 1 tšetwerik on 8 karnitsat; mitu karnitsat on 7, (4, 9, 5, 1, 10, 8) tšetwerikut?
- 71) 1 penikoorm = 7 wersta; mitu wersta on 7, (6, 8, 10, 4, 9, 5) penikoormat?
- 72) 1 raudsüld on 7 jalga ehk 3 aršinat; a) mitu jalga, b) mitu aršinat on 8, (6, 5, 7, 9, 4, 10) raudsülda?
- 73) Kotis oli 3 waffa ruffid; mitu külimitu? (1 waff = 6 külimittu.)
- 74) Kirjutuse raamat oli 32 lehte suur; mitu poognat kes raamatus oli, sest et 4 lehte poogna peale läheb?
- 75) Mari ostis küünra linti, andis ühe 20^{nelie} , sai 5 kolmelist tagasi; kui palju waffis lint?
- 76) Peremees müüs linaseemnid, sai 28 rbl.; mitu waffa ta neid müüs, sest 4 rbl. waffis waff?

Kirjalikult.

77) $1 \times 10 =$	$6 \times 10 =$	78) $1 \times 1 =$	$6 \times 6 =$
$2 \times 10 =$	$7 \times 10 =$	$2 \times 2 =$	$7 \times 7 =$
$3 \times 10 =$	$8 \times 10 =$	$3 \times 3 =$	$8 \times 8 =$
$4 \times 10 =$	$9 \times 10 =$	$4 \times 4 =$	$9 \times 9 =$
$5 \times 10 =$	$10 \times 10 =$	$5 \times 5 =$	$10 \times 10 =$

79) $9 \times 7 =$	$7 \times 6 =$	80) $9 \times 9 =$	$4 \times 7 =$
$8 \times 4 =$	$8 \times 2 =$	$7 \times 6 =$	$7 \times 3 =$
$6 \times 3 =$	$5 \times 7 =$	$5 \times 9 =$	$6 \times 8 =$
$10 \times 7 =$	$8 \times 7 =$	$3 \times 10 =$	$10 \times 4 =$
$9 \times 6 =$	$10 \times 5 =$	$9 \times 8 =$	$10 \times 10 =$

1	4	7	10	2	5	8	3	6	9
---	---	---	----	---	---	---	---	---	---

81) Jga ruudu arvu mõta: a) 2 forda; b) 5; d) 8; e) 3; g) 6; h) 9; i) 4; k) 7; l) 10 forda!

82) $8 = 2 \times$	83) $24 = 6 \times$	84) $81 = 9 \times$	85) $54 = 9 =$
$8 = 4 \times$	$24 = 8 \times$	$50 = 5 \times$	$48 = 6 =$
$8 = 1 \times$	$24 = 4 \times$	$36 = 6 \times$	$48 = 8 =$
$16 = 4 \times$	$24 = 3 \times$	$36 = 9 \times$	$54 = 6 =$
$16 = 2 \times$	$56 = 7 \times$	$36 = 4 \times$	$42 = 7 =$
$16 = 8 \times$	$64 = 8 \times$	$28 = 7 \times$	$63 = 9 =$
$14 = 7 \times$	$72 = 9 \times$	$32 = 4 \times$	$49 = 7 =$
$14 = 2 \times$	$27 = 3 \times$	$63 = 7 \times$	$40 = 10 =$
$35 = 5 \times$	$45 = 5 \times$	$90 = 9 \times$	$80 = 10 =$
$35 = 7 \times$	$40 = 8 \times$	$72 = 8 \times$	$56 = 8 =$

86) $9 = ? \times 3$	87) $36 = ? \times 6$	88) $24 = ? \times ?^*$
$24 = ? \times 8$	$24 = ? \times 4$	$49 = ? \times ?$
$15 = ? \times 3$	$42 = ? \times 7$	$27 = ? \times ?$
$20 = ? \times 4$	$35 = ? \times 5$	$72 = ? \times 8$
$16 = ? \times 4$	$40 = ? \times 8$	$48 = ? \times 6$
$18 = ? \times 3$	$63 = ? \times 7$	$35 = ? \times ?$
$32 = ? \times 8$	$54 = ? \times 6$	$40 = ? \times 4$
$12 = ? \times 2$	$45 = ? \times 9$	$36 = ? \times ?$
$27 = ? \times 9$	$81 = ? \times 9$	$63 = ? \times ?$
$56 = ? \times 8$	$72 = ? \times 9$	$100 = ? \times 10$

89) $2 \times 9 + 8 =$	$6 \times 3 + 5 =$
$3 \times 4 + 9 =$	$7 \times 5 + 8 =$
$2 \times 8 + 7 =$	$6 \times 6 + 9 =$
$5 \times 6 + 8 =$	$5 \times 7 + 6 =$
$7 \times 4 + 7 =$	$8 \times 6 + 8 =$

*) $24 = 2 \times 12 = 3 \times 8 = 4 \times 6 = 6 \times 4 = 8 \times 3 = 12 \times 2$. Seba-
pidi tuleb ka teiste jarnaste ülesannete peale koostufid anda.

90) 5 . 9 — 8 =	91) 8 . 8 — 9 =
7 . 8 — 7 =	5 . 9 + 8 =
3 . 9 — 8 =	4 . 7 + 9 =
6 . 7 — 4 =	8 . 3 + 7 =
8 . 6 — 9 =	4 . 8 — 6 =
9 . 7 — 6 =	9 . 9 — 8 =
4 . 10 — 9 =	7 . 8 + 9 =
7 . 7 — 8 =	9 . 8 — 7 =
6 . 8 — 9 =	6 . 7 — 5 =
9 . 4 — 7 =	7 . 8 + 4 =

P e a ft.

- 92) Mitu sõrme on kümnel inimesel ühtekokku?
- 93) Puusepp tegi ühe suure kasti, selle sisse 4 weiksemat, iga weiksema sisse 6 pisikest kasti; mitu kasti üleüldse?
- 94) Kui palju tuleb 4 naela seepi ja 4 naela küünlaid maksma, kui seebi nael 6 kop. ja küündla nael 20 kop. maksab?
- 95) Mart kirjutas oma nime 9 korda üles ja Mihkel oma nime 7 korda. Mitu tähte oli kumbgi kirjutanud? Mitu tähte mõlemad ühtekokku?
- 96) Ühe särgi peale kulub 5 küünart riidet; mitu särki saadakse selkombel 45^{ct} küünrast riidest?
- 97) Ülestõusmise pühast nelipühini on 50 päewa, selle wahel sees on suur ristipäew; ülestõusmise pühast 7päewani on neljawõrra niipalju päiwi, kui 7päewast nelipühini. Mitu päewa on seega suurest ristipäewast nelipühini?
- 98) Mitu sõrme on 10^{nel} inimesel enam, kui 7^{mel} inimesel?
- 99) Miskugusest arwust wõib 6 × 7 maha arwata nii, et 3 × 9 weel üle jääb?
- 100) Züriil oli 2 kümnekopikalist, 7 wiiekopikalist, 8 kolmekopikalist, 4 kahekopikalist ja 5 kopikalist raha. Miskilil oli 1 rbl. Mitu kop. oli Miskilil enam kui Züriil?

II.

P e a ft.

Kui palju on:

- 1) 2 × 10; 2 × 20; 4 × 20; 2 × 30; 3 × 30;
2 × 50?

- 2) 2×11 ; 3×12 ; 3×22 ; 3×13 ; 4×12 ; 3×31 ;
 2×24 ?
- 3) 2×15 ; 4×15 ; 5×12 ; 5×16 ; 2×25 ; 5×18 ;
 4×25 ?
- 4) 6×12 ; 8×12 ; 4×13 ; 6×13 ; 3×14 ; 7×14 ?
 3×15 ; 4×15 ; 5×15 ; 2×16 ; 3×16 ; 6×16 ?
 2×17 ; 3×17 ; 4×17 ; 5×17 ; 2×18 ; 3×18 ?
 4×18 ; 2×19 ; 3×19 ; 4×19 ; 5×19 ; jne.
 3×29 ; 2×79 ; 2×37 ; 2×46 ; jne.
-
- 5) Üks aasta = 12 kuud. Mitu kuud on 2 (3, 4, 5, 6, 7, 8) aastat?
- 6) Päew ja öö kokku on 24 tundi, mitu tundi on 2, (3, 4) ööd päewa?
- 7) Mardil oli 4, (7, 9, 5, 3) kümnekopikalist; mitu kopikat?
- 8) Jaanil oli 3, (4, 5, 6, 2) wiieteisikümnekopikalist; mitu kop.?
- 9) Hansul oli 2, (5, 3, 4) 20^{nelist}; mitu kop.?
- 10) 7, (3, 5, 6) tosinat = mitu tükki?
- 11) 1 aršfin = 16 wersofit. Mitu wersofit on 2, (3, 4, 5, 6) aršfinat?
- 12) Mitu tolli on 1 süld piff, sest et süld = 6 jalga ja jalg = 12 tolli?
- 13) Raamat paberit on 24 poognat; mitu poognat on seega 2, (3, 4) raamatut?
- 14) 16 kolmerublalist = mitu rbl.?
- 15) 11, (12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20) 5^{kopikalist} = mitu kopikat?
- 16) Mis maksab 3 naela küündlaid, kui nael 25 kop. kallis on?
- 17) Jaan ütles: „Ma olen kaksorda nii wana, kui mu 6^e aastane öde, aga minu isa on 4 korda minu wanune.“ Kui wana oli Jaani isa?
- 18) Koolis oli poisilapsi 3×17 wähem kui sada, aga tütarlapsi oli 19 wähem kui poisilapsi. Kui palju koolilapsi oli ses koolis?

Kirjalikult.

19) 1 . 20 =	20) 3 . 30 =	21) 3 . 2 =	22) 4 . 11 =
3 . 20 =	6 . 10 =	3 . 3 =	6 . 11 =
5 . 20 =	1 . 70 =	2 . 3 =	3 . 12 =
4 . 20 =	2 . 40 =	2 . 4 =	4 . 22 =
2 . 30 =	2 . 20 =	4 . 2 =	3 . 21 =
2 . 50 =	1 . 100 =	5 . 2 =	2 . 12 =
23) 3 . 22 =	24) 9 . 11 =	25) 2 . 15 =	26) 2 . 17 =
4 . 21 =	3 . 13 =	5 . 14 =	6 . 12 =
3 . 23 =	2 . 42 =	5 . 12 =	8 . 12 =
2 . 24 =	5 . 11 =	5 . 15 =	4 . 13 =
3 . 32 =	2 . 32 =	4 . 15 =	4 . 16 =
2 . 44 =	3 . 33 =	2 . 35 =	6 . 16 =
27) 5 . 19 =	28) 4 . 18 =	29) 3 . 15 =	30) 10 . 7 =
2 . 38 =	2 . 36 =	5 . 15 =	20 . 5 =
2 . 29 =	7 . 13 =	6 . 14 =	17 . 2 =
5 . 17 =	6 . 15 =	2 . 28 =	25 . 3 =
2 . 49 =	4 . 19 =	2 . 46 =	11 . 5 =
3 . 27 =	4 . 23 =	4 . 17 =	45 . 2 =

III.

Pea ft.

Kui palju on:

- 1) $2 \times 3 \times 5?$ $3 \times 3 \times 3?$ $3 \times 4 \times 5?$ $2 . 2 . 2 . 3?$
jne.
- 2) $3 \times 3 + 4 \times 4?$ $6 \times 5 + 5 \times 6?$ $3 \times 10 - 2 \times 8?$
jne.
- 3) Kui palju on 8×6 enam kui 6×7 , aga vähem kui $6 \times 9?$

- 4) Sulane müüs 3, (4, 2, 5) leiskat linu ära; mitu naela see oli? (1 leisk = 20 naela).
- 5) Kooliõpetaja ostis 3 kimpu pliiatsipulke, igas kimpus oli 9 pliiatsipulka ja iga pliiatsipulk maksis 3 kop. hõbedat. Mitu kop. tuliwad need 3 kimpu ühtekokku maksma?

- 6) Maja tehti nelja kambriaga, igale kambriale tehti 4 akent. Mitu aknaruutu sinna kulus, sest et igal aknal 6 ruutu oli?
- 7) Koolis oli 6 pinki tütar- ja 6 pinki poisilapsi; iga pinki peal istus 6 last. Mitu koolilast oli neid ühtekokku?
- 8) Koolipoisid oli 3 raamatut talves täis kirjutanud; mitu lehekülge, kui iga raamat 16 lehte suur oli?
-
- 9) Mitu tolli on $3\frac{1}{2}$ jalga? Mitu naela on $2\frac{1}{2}$ leiskat?
- 10) Rätsep ostis nõõpa: 6 nõõpi üle nelja tofina; mitu nõõpi ülepea?
- 11) Nelja kuu pärast saab laps kahe aastaseks; mitme kuune on ta praegu?
- 12) Poisil oli 5 15^{lfr} raha; mitu kop. jäi üle, kui ta sellest rahast 30 kop. wälja andis?
- 13) Mari ostis poe-riiet 3 küünart, 24 kop. küünar; mitu kop. jäi ta rublast tagasi?
- 14) Saalis rippus suur 10^{nc} haruline lühter, iga haru küljes 3 weikest lühtert, peale selle oli saali seinade küljes weel 20 üheküündla lühtert; mitu küünalt wõib sinna saali forraga põlema panna, kui seda täiesti walgustada tahetakse?
- 15) Koolis oli 5 pinki tütarlapsi ja 8 pinki poisilapsi; 6 last istus iga pinki peal. Mitu last oli seal koolis? Mitu oli poisilapsi enam kui tütarlapsi?
- 16) Wend on 9 aastat wana; tema õde on temast aasta wanem; wõta wenna wanadust 4 korda ja õe wanadust 3 korda, arwa siis mõlemad kaswatused kokku, siis on sul nende wana-isa wanadus teada. Kui wana oli wana-isa?

Kirjalikult.

- 17) $2 \times 2 \times 2 =$ 18) $7 \cdot 2 \cdot 7 =$ 19) $2 \cdot 3 \cdot 8 =$
 $2 \times 3 \times 3 =$ $5 \cdot 5 \cdot 3 =$ $6 \cdot 3 \cdot 4 =$
 $2 \times 4 \times 3 =$ $4 \cdot 2 \cdot 9 =$ $8 \cdot 4 \cdot 3 =$
 $2 \times 4 \times 5 =$ $5 \cdot 8 \cdot 2 =$ $2 \cdot 5 \cdot 7 =$
 $2 \times 3 \times 4 =$ $3 \cdot 8 \cdot 3 =$ $9 \cdot 2 \cdot 4 =$
 $4 \times 3 \times 2 =$ $4 \cdot 3 \cdot 7 =$ $3 \cdot 8 \cdot 7 =$

20) $6 \times 8 - 7 =$	21) $9 \times 4 = 15 +$
$9 \times 7 - 15 =$	$6 \times 7 = 13 +$
$6 \times 6 + 15 =$	$9 \times 8 = 60 +$
$5 \times 15 - 27 =$	$7 \times 5 = 18 +$
$4 \times 18 + 12 =$	$3 \times 9 = 17 +$
$3 \times 32 - 40 =$	$2 \times 15 = 15 +$
$5 \times 14 - 9 =$	$4 \times 16 = 60 +$
$3 \times 17 + 0 =$	$2 \times 17 = 19 +$
-
22) $3 \times 7 = 60 -$	$3 \times 18 = 56 -$
$9 \times 9 = 90 -$	$6 \times 10 = 90 -$
$6 \times 5 = 61 -$	$2 \times 30 = 84 -$
$8 \times 4 = 41 -$	$5 \times 15 = 100 -$

V. Jagamine.

(A. Mahutamine. — B. Jautamine.)

I. *)

- 1) Mitu kahte on 6^e sees olemas? — Mitukorda mahub 3 12^{ne} sisse? 5 10^{ne} sisse? 4 20^{ne} sisse? — Mis armusse mahub 2 3korda? 3 4korda? 5 2korda? — Mis arm mahub 20^{ne} sisse 4korda? 18^{ne} sisse 3korda? 28 sisse 7 korda?
2) $1 1 =$	3) $2 4 =$	4) $3 9 =$	5) $2 18 =$
$1 2 =$	$2 2 =$	$3 6 =$	$3 18 =$
$1 3 =$	$2 8 =$	$3 12 =$	$3 12 =$
$1 4 =$	$2 10 =$	$3 18 =$	$2 12 =$
$1 5 =$	$2 6 =$	$3 15 =$	$2 10 =$
$1 6 =$	$2 12 =$	$3 3 =$	$3 30 =$
$1 7 =$	$2 18 =$	$3 21 =$	$3 21 =$
$1 8 =$	$2 16 =$	$3 27 =$	$3 27 =$
$1 9 =$	$2 14 =$	$3 24 =$	$2 20 =$
$1 10 =$	$2 20 =$	$3 30 =$	$2 14 =$
- 6) Poisil oli 10, (8, 14, 20, 12) kopikat, oliwad kõi puhtad kahelikopika tükkid; mitu kahelikopikat oli?

*) Kõik näitlikult ja peaft; aga Nr. 2—5 ja nende jarnasel kombel kirjast seiswad ülesanded ka kirjalikult.

- 7) Mitu 3 kopikalist läheb 15^{ne}, (12, 18, 21, 27^{ne}) kopika peale?
 8) Palk oli 6 sülda pikk; mitu küünart see on, sest et sülla peale 3 küünart läheb?
 9) Tosin mune = mitu paari?
 10) Koolipois õstis raamatu paberit (24 poognat); kui palju tuli see talle maksta, sest et ta kopika eest 2 poognat sai?

11) 4 4 =	12) 5 25 =	13) 4 20 =	14) 2 20 =
4 16 =	5 10 =	3 18 =	4 20 =
4 20 =	5 5 =	4 24 =	5 20 =
4 12 =	5 15 =	5 25 =	3 24 =
4 8 =	5 30 =	3 21 =	4 24 =
4 24 =	5 40 =	4 40 =	2 24 =
4 32 =	5 35 =	4 36 =	1 24 =
4 28 =	5 45 =	5 35 =	1 10 =
4 36 =	5 20 =	5 25 =	2 10 =
4 40 =	5 50 =	2 18 =	5 10 =

- 15) Mitu raudsülda on 3, (9, 15, 18, 27, 30) aršinat, sest et raudsülla peale 3 aršinat läheb?
 16) Mitmest 5^{kopikalisest} saab 20, (30, 35, 50, 40) kop.?
 17) Mitu poognat paberit on kirjutuse raamatus, mis 24, (16, 32, 36) lehte suur, sest et poognast 4 lehte saab?
 18) Mitu kirjutusraamatut, iga raamat 3 poognat (4, 2, 6, 8 poogn.) saab ühest raamatust paberist (24 poognast)?
 19) Mitu särki saab perenaene kangast, mis 30 küünart pikk, kui iga särki peale 3 küünart riidet kuulub?
 20) Kumb on enam, kas 10 paari, või 24 tükki, ja kui palju enam?

21) 6 12 =	22) 7 7 =	23) 4 40 =	24) 7 35 =
6 24 =	7 49 =	6 42 =	7 42 =
6 48 =	7 14 =	4 36 =	5 40 =
6 36 =	7 70 =	3 27 =	4 32 =
6 18 =	7 28 =	6 54 =	6 48 =
6 6 =	7 35 =	6 36 =	4 28 =
6 54 =	7 21 =	5 45 =	3 24 =
6 30 =	7 42 =	4 24 =	7 28 =
6 42 =	7 56 =	6 24 =	5 50 =
6 60 =	7 63 =	3 21 =	7 56 =

- 25) 42 päewa = mitu nädalat?
 26) 54 jalga = mitu sülba?
 27) Leiwapüsetaja sai turul 3^e tunni ajaga leibade eest — iga leib 7 kop. — 35, (56, 42, 28, 70) kopikat; mitu leiba oli ta sedamööda ära müünud?
 28) Kooliõpetaja ostis terasfulgi — 2 kop. paar — 14^{ne} kopika eest; mitu fulge ta sai?
 29) Mitu kirjutusraamatut saab 48^{nt} poognast, j. o. kahest raamatust paberist, kui iga kirjutusraamat a) 3, b) 4, d) 6 poognat suur peab saama?
 30) Mitu raudsülba on 30, (24, 27, 21) aršfinat?

31) 8 16 =	32) 9 9 =	33) 8 42 =	34) 7 28 =
8 8 =	9 81 =	7 63 =	8 24 =
8 80 =	9 18 =	8 64 =	6 36 =
8 64 =	9 90 =	7 56 =	6 42 =
8 56 =	9 27 =	8 40 =	7 42 =
8 24 =	9 45 =	6 18 =	9 45 =
8 40 =	9 36 =	8 32 =	5 45 =
8 72 =	9 72 =	6 60 =	4 36 =
8 32 =	9 54 =	8 48 =	9 36 =
8 48 =	9 63 =	8 56 =	8 80 =

- 35) Kui leiwapäts 9 kop. maksab, mitu pätsi maksavad siis 72, (81, 36, 45, 90) kopikat?
 36) Mitu leiwategu saab naene 80^{neft}, (56, 64, 32, 40^{neft}) naelast jahust, kui ta iga teu tarwis 8 naela jahu võtab?
 37) Mitu tosinat terasfulgi maksavad 64, (40, 32, 48, 72, 80) kop., kui tosin 8 kop. maksab?
 38) Mitu tundi oli mees igapäew läbistifu töös, kui ta terwes nädalas 54, (48, 42) tundi tööd on teinud?
 39) Mis arv mahub 72^{be} sisse niisama palju forda, kui 5 40^{ne} sisse mahub?

40) 10 10 =	10 40 =	41) 10 80 =	10 70 =
10 30 =	10 80 =	8 80 =	9 81 =
10 60 =	10 90 =	8 72 =	6 60 =
10 50 =	10 20 =	9 72 =	10 60 =
10 70 =	10 100 =	7 70 =	7 63 =

42) 8 32 =	8 24 =	43) 2 20 =	8 36 =
9 54 =	7 42 =	5 35 =	6 36 =
3 15 =	5 50 =	6 48 =	3 18 =
8 64 =	4 36 =	8 56 =	7 56 =
9 27 =	6 42 =	10 40 =	10 100 =

- 44) Mitu 10^{ne} kopikalist läheb ühe rubla peale?
- 45) Mitu peenikoormat on 7, (35, 49, 60 63, 42, 14) wersta?
- 46) Mias oli 10 renti puid, kokku 100 puud; mitu puud oli igas rendis?
- 47) Hobused sõiwad 6^e päewaga 6 setwerikut taeru ära; iga hobune sai päewas 2 karnitsat; mitu hobust oli sõõmas?
- 48) Ann oli 8 aastane, ja see oli ta wana-isa wanaduse 9as jagu; kui wana oli wana-isa?
- 49) Mituforda 7 tuleb 100ⁿ maha arwata, et 5 × 6 üle jääks?
- 50) Mitu leifikat on 40, (60, 30, 20, 100) naela?

II.

P e a ft.

- 1) Kui suur on 10^{ne} pool? 12^{ne} kolmandik? 12^{ne} neljandik? — Tee 8 pooleks! 15 kolmeks jauts! 24 neljaks jauts! jne.
- 2) Misjaguse arwu kolmas jagu on 4? 7me jagu 3? 5^{es} jagu 4? 8^a jagu 2?
- 3) Mitmes jagu 10^{neft} on 2? Mitmes jagu 15^{neft} on 3? jne.
- 4) Aastas on 12 kuud. Mitu kuud on pool, ($\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{6}$) aastat? — Mitmes jagu aastat on 4, (3, 6, 2) kuud?
- 5) Aršfin on 16 weršokit. Mitu weršokit on $\frac{1}{2}$, ($\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$) aršinat? Mitmes jagu aršinaft on 8 (4, 2) weršokit?
- 6) Mitu paari on $\frac{1}{2}$, ($\frac{1}{3}$, $\frac{1}{6}$) tosinat?
- 7) Wanal ajal olnud hobused nii odawad, et 6 head hobust maksnud 36 rbl.; meie ajal maksab juba alam hobune kahewõrra 36 rbl. Kui palju maksis siis hea hobune? Mis maksab nüüd alam hobune? Mitmewõrra on nüüdse aja alam hobune nii kallis, kui wana aja hea hobune?
- 8) Sel ajal maksnud 10 härja 21 rbl., see raha on ühe nüüdse härja pool hinda. Kui kallis oli siis ja on nüüd härj?

- 9) 9 särgi peale läheb 27 küünart riidet; mitu küünart läheb ühe särgi peale?
- 10) 8 näela tubakat maksab 56 kop.; kui palju 1 nael?
- 11) 7^{meie} lapsele jäntas kooliõpetaja 35 (21, 42, 49, 70, 56) poognat paberit ära; mitu poognat sai iga laps?
- 12) 9 aastane Ann küsis isa käest, et kui wana isa olla. Kostis isa; „Sinu wanadus on minu wanaduse 5^{es} jagu.“ Kui wana oli isa?
- 13) Peremees müüs ladal lehma ja wafika ära; wafika eest sai ta 5 rbl., see oli lehma hinna 7^{meie} jagu. kui kallist müüs ta lehma ära?
- 14) Aednik istutas 56 noort puud maha, nende hulgas oli 7 kirsipuud; mitmes jagu kõigist istutatud puudest olivad kirsipuud?
- 15) Perenaesjel oli 30 küünart lõuendit; sellest pruukis ta särkideks ära 6, (5, 3) küünart; mitmes jagu oli see?
- 16) Isa oli 40 aastat wana; poja wanadus oli isa wanaduse wiieks; kui wana oli seega poeg?

Kirjalikult.

17) 4 : 2 =	18) 15 : 3 =	19) 8 : 4 =	20) 15 : 3 =
6 : 2 =	21 : 3 =	4 : 4 =	18 : 2 =
8 : 2 =	14 : 2 =	20 : 4 =	20 : 2 =
10 : 2 =	27 : 3 =	12 : 4 =	27 : 3 =
16 : 2 =	24 : 3 =	24 : 4 =	12 : 2 =
20 : 2 =	18 : 2 =	16 : 4 =	24 : 3 =
12 : 3 =	30 : 3 =	32 : 4 =	14 : 2 =
18 : 3 =	3 : 3 =	40 : 4 =	28 : 4 =
-
21) 5 : 5 =	22) 28 : 4 =	23) 12 : 6 =	24) 15 : 5 =
20 : 5 =	24 : 3 =	24 : 6 =	12 : 4 =
10 : 5 =	32 : 4 =	6 : 6 =	24 : 3 =
25 : 5 =	45 : 5 =	18 : 6 =	60 : 6 =
40 : 5 =	18 : 2 =	36 : 6 =	40 : 5 =
35 : 5 =	30 : 5 =	48 : 6 =	54 : 6 =
45 : 5 =	36 : 4 =	30 : 6 =	12 : 6 =
50 : 5 =	12 : 3 =	45 : 5 =	20 : 4 =

25) 7:7 =	26) 20:5 =	27) 16:8 =	28) 28:7 =
21:7 =	42:6 =	8:8 =	30:6 =
35:7 =	49:7 =	24:8 =	21:7 =
14:7 =	15:5 =	40:8 =	30:5 =
28:7 =	12:2 =	56:8 =	24:3 =
42:7 =	35:7 =	48:8 =	64:8 =
70:7 =	18:3 =	32:8 =	56:7 =
56:7 =	27:3 =	80:8 =	72:8 =
29) 9:9 =	30) 72:8 =	31) 20:10 =	32) 6:2 =
27:9 =	49:7 =	40:10 =	21:3 =
18:9 =	36:6 =	10:10 =	35:5 =
36:9 =	10:2 =	30:10 =	42:7 =
63:9 =	80:8 =	60:10 =	54:9 =
81:9 =	28:7 =	80:10 =	28:4 =
45:9 =	40:8 =	50:10 =	32:8 =
27:9 =	63:9 =	90:10 =	30:6 =
54:9 =	35:5 =	70:10 =	50:5 =
90:9 =	70:7 =	100:10 =	40:4 =
33) 6:? [*] = 2 [*])	34) ? : 3 = 3 ^{**})	35) 30:? [*] = 5	
18:? [*] = 3	? : 6 = 9	63:? [*] = 7	
36:? [*] = 4	? : 4 = 5	18:? [*] = 6	
50:? [*] = 5	? : 8 = 2	45:9 = ?	
21:? [*] = 7	? : 9 = 7	? : 7 = 6	
56:? [*] = 8	? : 5 = 6	? : 9 = 5	
42:? [*] = 6	? : 2 = 4	? : 8 = 6	
81:? [*] = 9	? : 10 = 8	100:? [*] = 10	

III.

Pea ft.

- 1) Mitu korda mahub 2 5^e sisse? 2 | 7 = ? 2 | 9 = ?
 2 | 13 = ? 2 | 17 = ? 2 | 11 = ? (Mis jääb kunagi
 kord üle?)
 3 | 7 = ? 3 | 10 = ? 3 | 17 = ? 3 | 26 = ?
 3 | 22 = ? jne.

^{*}) See: 6 jagatud mitmele on 2; ehk: mitmes jagu kuuest on kaks.

^{**}) See: Mitu jagatud kolmele on 3; ehk: mis arvu kolmas jagu on 3.

4 | 10 = ? 4 | 15 = ? 4 | 19 = ? 4 | 27 = ?
 4 | 35 = ? jne.
 5 | 17 = ? 5 | 23 = ? 5 | 37 = ? 4 | 48 = ? jne.
 6 | 13, 20, 27, 34, 39, 45, 52, 57me sisse?

Niisama sünniwad mahutada arwud 7, 8, 9 ja 10 arwudesse, mis nende 10^{ne} kordsest suuremad ei ole.

- 2) Kui suur on 5^e pool? 7me kolmas jagu? (mis jääb üle?)
 Tee pooleks: 9, 17, 19, 15, 21, 13.
 Jauta kolmeks: 10, 17, 16, 20, 25, 29, 14.
 (Niisama jautamine 4te kuni 10^{nete} jaoks. Waata eelmiseja ülesande lõputäendus.)

- 3) Mitu toopi wett mahub 2^{be} pangi sisse, kui kumbgi pang 10^{ne} toobiline? 1^{1/2} pangi sisse?
- 4) Hansul oli 15, (17, 9, 11, 19, 7) kop. raha, kõik puhtad kopikalised; mitu kahelist saab ta ümber wahetades ja mitu kop. jääb üle? Mitu kolmelist saaks ta?
- 5) Perenaene wiis 20, (17, 15, 19, 13, 11) muna turule; ta sai paarist 4, (5) kop. Kui palju raha ta oma munnade eest sai?
- 6) Mitu nädalat ja päewa on 20, (17, 25, 34) päewa?
- 7) Mitu 5^{poognal}ist kirjutusraamatut saab 24^{alt} (36, 28, 42, 46^{en}) poognast paberist, ja mitu poognat jääb üle?
- 8) Mitu 3^e jala pikkust palku wõib 2^{be} (4, 3, 2^{1/2}) julla pikkusest palgist lõigata?
- 9) Jauta 14 sõna kolme rea peale ühetasa ära ja ütle, mitu sõna jääb neljanda rea peale?
- 10) Küla onu jautas 4^{jal}e lapsle 14 kop. sajarahä nõnda ära, et 3 wanemat last igauks ühewõrra saiwad, kõige noorem sai kõige wähem. Mitu kop. sai iga wanem laps ja mitu sai kõige noorem?
- 11) Koolis seati 40, (32, 38, 28) last 6^e pika ja ühe lühikese pingi peale istuma; mitu last sai iga pika pingi peale ja mitu jäi lühikese pingi peale?
- 12) Tartus maksab 1 nael wõid 30 kop.; selle raha eest wõiks 2 naela liha osta ja jääks weel 4 kop. üle. Kui palju maksab seega 1 nael liha?

- 10) $(15 + 16) : 5 = ?$ $(32 - 5) : 3 = ?$ $4 \times 9 : 6 = ?$
jne.
11) $(36 : 6) + (54 : 6) = ?$ $(48 : 2) - (30 : 3) =$ jne.
12) $3 \times 5 + (96 : 4) = ?$ $28 - 9 + (98 : 7) = ?$ jne.

- 13) Kaupmehel oli laualaevas majakraha tarwis 3 fasti: e si-
me s e s fastis oliwad puhtad k a h e kopikalised, — kokku 20
(24, 28, 26, 40, 44, 50) kop.; teises fastis paljalt
kolmekopikalised, — kokku 30, (39, 60, 66, 90, 93, 42,
48, 73.) kop.; kolmandas fastis üksnes wiiekopikalised
kokku 50, (55, 60, 70, 90, 75, 80, 45, 65, 100) kop.
Urwa wälja: a) mitu kahelist oli esimeses, b) mitu kolme-
list teises, b) mitu wiielist kolmandas fastis?
- 14) Mitu nädalat on 70, (77, 91, 84, 98) päewa?
- 15) Mitu sülda on, 60, (72, 90, 84, 78, 90) jalga?
- 16) 72 soldatit astusiwad 6^e kaupa renti; mitu renti sai?
- 17) Mituforda 10, (5, 4, 2) kopikat wõid rublast ära wõtta,
kuni rubla otsa lõpeb?
- 18) Rätsep ostis poest 48 rbl. eest riidet, 3 rbl aršjini; mitu
aršjinat ta ostis?
- 19) Mitu kirjutusraamatut sai koolipois 48 poognast paberist,
kui ta igasse raamatusse 4, (3, 2, 6, 8) poognat kõitis?
- 20) Meister teenis päewas 3 rbl.; mitu päewa peab ta tööd
tegema, kuni ta 36, (48, 45, 60, 96, 66, 51, 57, 72,
84) rbl. saab?
- 21) Mitu kopikat on ühe rubla 10^{nes} (5, 4) jagu? pool?
- 22) Puud on 40 naela; mitu naela on seega $\frac{1}{2}$, ($\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$,
 $\frac{1}{8}$) puuda?
- 23) Tund on 60 minutit; mitu minutit on $\frac{1}{2}$, ($\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$,
 $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{10}$) tundi?
- 24) 5 töönimeest saiwad kokku 1 rbl. päewas; mitu kopikat sai
igaüks?
- 25) K. maksab korteri eest aastas 96 rbl. üüri; mitu rbl. $\frac{1}{2}$
($\frac{1}{4}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{6}$) aasta pealt? ühe, (2, 6, 4, 3) kuu pealt?
- 26) Kui 3 küünart lõuendit 72, (78, 96, 45) kop. maksab,
kui palju maksab siis 1 küünar?

- 27) Kaupmees müüs 44 rbl. eest kaupa ära, weerand sellest rahast oli puhas kasu. Kui palju oli ta kauba eest ise maksnud?
- 28) Peremees sai sügise põllust 91 wakka ruffid, see oli 7me wõrra niipalju, kui ta maha oli külinud (7 seemet); mitu wakka ruffid oli ta maha teinud?
- 29) Koolis käis 80 last; neist oliwad ühel päewal pooled koju jäänud; mitu last oli siis koolis?
- 30) Saanil oli 75 kop. raha; wies jagu sellest oli wass; mitu kop. oli tal a) wass, b) hõberaha?
- 31) Urwa $9 \times 7^{\text{ft}}$ 32^{ne} neljandik maha, — mis jääb üle?
- 32) Jüril oli 70 rbl., Saanil 7×13 rbl.; mitu rbl. oli Saanil enam?
- 33) Urwa 64^{1a} poolele 8 neljakordne juure, mis tuleb wälja?
- 34) Kui suur on $6 \times 7^{\text{me}}$ ja 8×9 wähe?
- 35) Mari sai isa käest 25 kop. ja ema käest 15 kop.; selle raha 8^{nda} jau eest ostis ta saia. Mitu kop. andis ta saia eest wälja? Mitu kop. jäi üle?
- 36) Kaarli isa oli 40 aastat wana; ema oli isast 4 aastat noorem; Kaarli enese wanadus oli ema wanaduse neljandik. Kui wana oli K.?
- 37) Urwa ruttu kokku $12 + 8 + 10$; selle summa 6^{ndat} jagu wõta 10 korda! Mis tuleb wälja?
- 38) Hansul oli 30 kop. raha. Selle $\frac{1}{3}^{\text{tu}}$ eest ostis ta ühe raamatu, $\frac{1}{6}^{\text{tu}}$ eest pliitsti, ja selle eest, mis nüüd weel alles oli, liineali. Kui palju maksis iga asi?
- 39) Peremees sai sügise 90 wakka kartohwliid; pooled müüs ta ära; teise poole 9. jagu läks halwade sekka. Mitu wakka jäi söögi tarwis?
- 40) Mihkel wahetas 1 rbl. raha peenikeseks; ta sai 2 20^{nelist} ja peale selle weel 4 ühesuurust raha; kui suured need oliwad?
- 41) Teineford wahetas ta jälle 1 rbl., ja sai nüüd 2 15^{nelist} ja peale selle kõik puhtad 5 kopikalised. Mitu 5^{elise} ta sai?
- 42) Kuidas saab 75 kop. nelja hõberahaga makssta?
"	"	50	"	kolme	"	"
"	"	55	"	nelja	"	"
"	"	20	"	seitse	wassrahaga	"

- 43) Arwa wirgasti: $12 + 12 + 6$; wõta seda summa 2 korda, sealt arwa siis 20 maha; wõta nüüd ülejääwama 8. jagu; sellele arwa 15 juurde; seda kaswata 5^{eoo} ! Mis tuleb wälja?
- 44) Koolis oli üleüldse 48 last. Ühel päewal puudus neist kolmas jagu. Teised oliwad 8 pingi peal istumas; iga lühema pingi peal istus 3, iga pikema pingi peal 5 last.
- a) Mitu last puudus sel päewal koolist? b) Mitu last oli siis koolis? d) Mitu oli lühemaid ja mitu pikemaid pinksid?

Kirjalikult.

45) 2 40 =	46) 2 24 =	47) 3 66 =	48) 7 77 =
2 80 =	3 36 =	3 62 =	2 82 =
4 80 =	2 28 =	3 96 =	3 99 =
3 60 =	4 44 =	2 84 =	2 48 =
3 90 =	2 42 =	5 55 =	9 99 =
2 20 =	3 69 =	4 44 =	2 88 =
2 100 =	4 88 =	4 84 =	5 50 =
5 100 =	2 64 =	3 63 =	6 66 =
-
49) 2 32 =	50) 3 34 =	51) 2 29 =	52) 9 95 =
3 42 =	2 35 =	3 68 =	7 80 =
5 65 =	2 43 =	5 64 =	5 62 =
7 84 =	4 46 =	2 81 =	6 75 =
6 78 =	2 67 =	6 69 =	4 47 =
6 56 =	9 95 =	3 32 =	2 71 =
3 75 =	2 83 =	7 74 =	3 40 =
4 76 =	4 86 =	4 45 =	8 85 =
-
53) 30 : 3 =	54) 24 : 2 =	55) 64 : 2 =	56) 68 : 2 =
40 : 2 =	36 : 3 =	55 : 5 =	69 : 3 =
50 : 5 =	26 : 2 =	39 : 3 =	77 : 7 =
60 : 2 =	63 : 3 =	84 : 4 =	66 : 6 =
70 : 7 =	42 : 2 =	84 : 2 =	34 : 2 =
80 : 4 =	44 : 4 =	96 : 3 =	86 : 2 =
90 : 3 =	66 : 3 =	88 : 8 =	48 : 6 =
100 : 5 =	48 : 4 =	82 : 2 =	96 : 3 =

- 57) $42 : 3 =$ 58) $32 : 3 =$ 59) $81 : 2 =$ 60) $91 : 2 =$
 $32 : 2 =$ $33 : 2 =$ $65 : 5 =$ $87 : 8 =$
 $51 : 3 =$ $45 : 2 =$ $38 : 3 =$ $65 : 7 =$
 $72 : 2 =$ $49 : 4 =$ $65 : 3 =$ $57 : 3 =$
 $81 : 3 =$ $94 : 3 =$ $85 : 2 =$ $77 : 4 =$
 $74 : 2 =$ $49 : 2 =$ $85 : 4 =$ $98 : 5 =$
 $68 : 4 =$ $47 : 4 =$ $79 : 7 =$ $74 : 3 =$
 $72 : 4 =$ $67 : 2 =$ $89 : 4 =$ $82 : 5 =$

2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	----

62	68	75	82	88	95
23	30	37	44	51	58
65	72	79	86	93	24
29	34	41	70	80	100

61) Mähuta esimese ruudu esimene arv iga teise ruudu arvu fise, fiis teine jne.

$$\begin{array}{l} 2 \mid 62 = \\ 2 \mid 68 = \\ \text{funi} \\ 2 \mid 100 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 3 \mid 62 = \\ 3 \mid 68 = \\ \text{funi} \\ 3 \mid 100 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 4 \mid 62 = \\ 4 \mid 68 = \\ \text{funi} \\ 4 \mid 100 = \text{ jne.} \end{array}$$

62) Sauta esimese ruudu esimesele arvule iga teise ruudu arv, fiis teisetele jne.

$$\begin{array}{l} 62 : 2 = \\ 68 : 2 = \\ \text{funi} \\ 100 : 2 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 62 : 3 = \\ 68 : 3 = \\ \text{funi} \\ 100 : 3 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 62 : 4 = \\ 68 : 4 = \\ \text{funi} \\ 100 : 4 = \text{ jne.} \end{array}$$

63)	(35 : 5) + 12 =	64)	40 — (54 : 6) =
	(81 : 9) + 19 =		21 — (48 : 8) =
	(16 : 8) + 28 =		35 — (54 : 9) =
	(28 : 4) + 39 =		80 — (42 : 7) =
	(18 : 3) + 30 =		63 — (63 : 7) =
	(42 : 7) + 24 =		41 — (81 : 9) =
	(63 : 9) + 19 =		80 — (80 : 8) =
	(40 : 8) + 38 =		100 — (99 : 9) =

65)	5 . 5 : 5 =	66)	(44 + 12) : 7 =
	5 . 6 : 3 =		(57 + 7) : 8 =
	6 . 4 : 8 =		(29 + 6) : 7 =
	4 . 9 : 6 =		(45 + 9) : 9 =
	8 . 5 : 4 =		(39 + 9) : 7 =
	9 . 7 : 7 =		(74 + 6) : 8 =
	6 . 5 : 10 =		(65 + 10) : 5 =
	6 . 6 : 9 =		(61 + 19) : 5 =

67)	(47 — 9) : 2 =	68)	(17 + ?) : 5 = 4
	(22 — 7) : 3 =		(24 + ?) : 2 = 17
	(32 — 8) : 8 =		(12 + ?) : 5 = 6
	(24 — 6) : 6 =		(28 + ?) : 5 = 10
	(30 — 9) : 7 =		(60 — ?) : 9 = 6
	(31 — 7) : 6 =		(75 — ?) : 6 = 10
	(90 — 9) : 9 =		(45 — ?) : 7 = 5
	(55 — 8) : 5 =		(70 — ?) : 8 = 6

69)	7 × 8 : ? = 14	70)	2 × 3 × 5 : 5 = ?
	9 × 5 : ? = 9		4 × 5 × 3 : ? = 10
	3 × 18 : ? = 6		5 × 2 × 7 : ? = 14
	7 × ? : 2 = 14		3 × 7 × 3 : ? = 9
	? × 5 : 4 = 10		2 × 5 × ? : 5 = 12
	(31 — ?) : 7 = 4		4 × 3 × ? : 6 = 8
	(? — 4) : 5 = 5		5 × ? × 2 : 10 = 3
	(17 + ?) : 8 = 3		? × 5 × 2 : 10 = 10

Ukkord-ühs.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	18	27	36	45	54	63	72	81	90
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

Schnafenbu

raamatuid trükitud ja igas

A

1.

11042

i 33115151

- Bergmann, Üleüldine ajalugu. I. ja II. jagu. Hind à 80 kop.
- Eisen, Gesti-, Pilwi- ja Kuuramaa ajalugu. Muusikast ajast meie ajani. Hind 50 kop.
- Grenzstein, Saksia keele õpetaja Gesti kooli lastele. I. kuni III. kooli aasta. Hind köidetud à 50 kop.
- Grenzstein, Kooli laulmise raamat. 6 jaos. Hind 80 kop.
- Grenzstein, Looduse nõund ja jõund. 3 andes à 15 kop.
- Jürmann, Kodu-kool. I. kuni III. raamat. Hind à 15 kop.
- Krunz, Abbits, kust lühikese ajaga lugema ja kirjutama võib õppida. Hind 15 kop.
- Kunder, Looduse õpetus. Koolmeistritele ja koolidele I. raamat: Glajateriik (piltidega). Hind 80 kop. II. raamat: Taimederiik (piltidega) 50 kop. III. raamat: Kiwideriik, 30 kop.
- Kunder, Weikene looduse õpetus. Gesti alamatele koolidele. 30 kop.
- Kurrit, Arnuwald. I. jagu. Algebra — oma algus-õpetustega. Hind 40 f. II. jagu: Neljalikme ja ruumi arvamine ning wordlused ruuja järgarvudega. Hind 30 kop.
- Arnuwaldi wõti. I. jagu: Kõstused algebra ja selle algus-õpetuste ülesannete kohta. Hind 25 kop. II. jagu: Kõstused neljalikme ja ruumi arvamise kohta. Hind 20 kop.
- Kurrit, Laste arnuwald. I, II ja III jagu. Hind à 25 kop.
- Laste arnuwaldi wõti. I, ja II jagu kokku ja III jagu. Hind à 15 kop.
- Куррикъ, Учебникъ ариметики для дѣтей. Начальныя основанія ариметики. I—II. Hind à 20 kop.
- Kurrit, Turnimise raamat. I. Hind 30 kop.
- Pärn, Kirjalikud tööd koolis ja kodu. Hind 20 kop.
- Pärnmann, Tõutatud maa ehk Palästina. Teejuht pühas kirjas koolile ja kodule. Piltidega. Hind 25 kop.
- Schneider, Saksakeele õppimise juhatamine. Hind 25 kop.
- Tüsk, Esimesed geometria õpetused. Hind 25 kop.
- Tüsk, Kerged ja lühikesed geometria õpetused. Rahwakoolile. Hind 40 f.
- Tüsk, Maandõtmise-juhatus. Iga Gesti põllumehele. Hind 40 kop.
- Wene-Saksa-Gesti keele sõnraamat, nende keelte rutuseks kättesaamiseks. Hind 50 kop.
- Weske, Gesti keele healte õpetus. Hind 30 kop.